

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Bakalářská diplomová práce

Olomouc 2023

Julie Chvojková

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

Analýza mluvních projevů moderátorů českých podcastů
Speech Analysis of Czech Podcasts Presenters

Julie Chvojková

Bakalářská diplomová práce

Česká filologie

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Kopečková, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným vedením Mgr. Michaely Kopečkové, Ph.D., a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne: 29. 6. 2023

Podpis

Děkuji Mgr. Michaele Kopečkové, Ph.D., za vedení mé práce, cenné rady a ochotu vždy pomoci. Také bych chtěla poděkovat těm autorům podcastů, kteří mi poskytli jejich biografické údaje k analýze.

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Veřejný mluvený projev	9
2. Podcasting	11
2.1 Historie podcastu	11
2.2 Tvorba podcastu a česká podcastová scéna	12
3. Zvuková rovina jazyka a ortoepie	14
3.1 Zvuková rovina jazyka a ortoepie.....	14
3.1.1 Ortofonie	15
3.2 Segmentální jevy.....	15
3.2.1 Vokály	16
3.2.1.1 Kvalita vokálů.....	16
3.2.1.2 Kvantita vokálů.....	18
3.2.1.3 Odchytky ve výslovnosti vokálů.....	19
3.2.2 Konsonanty.....	21
3.2.2.1 Spojování konsonantů.....	22
3.2.2.2 Odchytky ve výslovnosti konsonantů.....	24
3.3 Suprasegmentální jevy	26
3.3.1 Mluvní tempo	26
3.3.1.1 Odchytky u mluvního tempa.....	27
3.3.2 Frázování	27
3.3.2.1 Odchytky u frázování.....	28
3.3.3 Intonace	29
3.3.3.1 Odchytky u intonace	30
II. PRAKTICKÁ ČÁST	32
1. Materiál a metoda práce	32
1.1 Vlastní postup	32
1.1.1 Postup při analýze jednotlivých jevů.....	33
1.1.2 Fonetická transkripce	36
1.1.3 Vybraní mluvčí	39
1.1.1.1 Stanislava Žaloudková / Krimi příběhy	39
1.1.1.2 Clarissa Dalloway / Pod lampou.....	39
1.1.1.3 Barbora Nováková / Neplecha ukončena.....	40

1.1.1.4	Markéta Lukášková / Příběh, který se opravdu stal.....	40
1.1.1.5	Eduard Birke / Kdo je zabil?.....	41
1.1.1.6	David Vaníček / Slyšíme se?.....	41
1.1.1.7	Robin Veselý / Tělo a duše.....	42
1.1.1.8	David Jirsa / Na potítku	42
2.	Analýza	44
2.1	Segmentální rovina	44
2.1.1	Kvalita vokálů	44
2.1.2	Kvantita vokálů	56
2.1.3	Znělostní asimilace konsonantů	65
2.1.4	Artikulační asimilace konsonantů	66
2.1.5	Redukce hlásek.....	67
2.1.6	Řečové vady	69
2.2	Suprasegmentální rovina.....	70
2.2.1	Mluvní tempo	70
2.2.2	Frázování	72
2.2.3	Intonace	77
2.3	Shrnutí výsledků analýzy.....	83
	ZÁVĚR	87
	ANOTACE	90
	RESUMÉ	91
	BIBLIOGRAFIE	92
	SEZNAMY	100
	PŘÍLOHY	102

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla provést fonetickou analýzu mluvních projevů autorů českých podcastů. Tvůrci těchto pořadů nejsou považováni za profesionální mluvčí na rozdíl třeba od politiků či televizních moderátorů. Podcast, jakožto stále populárnější médium, je však většinou založen pouze na zvukovém záznamu, a z toho důvodu by mluvčí měli aspoň částečně dodržovat normativní výslovnost za účelem zajištění srozumitelného předání informací a příjemného poslechu.

Analýze projevů mluvčích ve veřejném prostoru se věnovalo již několik studií. Většinou se jedná o sondy do projevů profesionálních mluvčích, např. televizní moderátory analyzovala J. Janoušková a J. Veroňková (2008), M. Kopečková (2022). Neprofesionálním mluvčím se věnovala např. K. Bujoková (2022), která sledovala mluvčí na platformě *YouTube*. Podcastu obecně jako fenoménu dnešní doby se věnovalo několik akademických prací, např. E. Kánská (2021). Často se podcastu věnuje pozornost ve spojitosti s marketingem, např. V. Vávrová (2023), a vyskytují se také práce sledující podcast jakožto prostředek pro vzdělávání posluchače (K. Bočková, 2020). Jazykové analýze podcastů se věnovala v bakalářské práci např. D. Vykoukalová (2023), která mimo jiné analyzovala podcast *Na potítku*, kterému se budu ve své práci věnovat. Dále se jazykové stránce podcastů věnovala P. Mráčková (2022), která analyzovala Davida Vaníčka, mluvčího, který je zahrnut i v mé práci. S jazykově zaměřenými pracemi porovnávám i výsledky mé analýzy.

Při hodnocení projevů ve vlastní analýze jsem vycházela z tradičních popisů zvukové roviny, např. Z. Palková (1994), a z pravidel uvedených v ortoepických příručkách, např. J. Hůrková-Novotná (1995). Výsledky následně porovnávám i s novějšími studii, především s fonetickými analýzami, např. s těmi, které jsou již zmíněny výše.

Cílem mé práce je podat informace o stavu mluvních projevů neprofesionálních mluvčích, kteří jsou výrazně angažováni ve veřejném prostoru, jejich tvorba je založená na audiu a vzhledem k širokému dosahu se mohou stát řečovými vzory, zejména pro mladší generaci. Práce může také sloužit jako obecný popis současných tendencí ve vývoji mluveného jazyka.

Práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části nejprve vymezím nároky na veřejný mluvený projev a jeho specifika, dále stručně podám obecné informace o podcastech a jejich historii a v neposlední řadě v teoretické části představím základní pojmy z fonetiky, fonologie a ortoepie, které budou třeba k následující analýze.

V praktické části představím metodu výzkumu a postup při vlastní analýze. V segmentální rovině jsem zkoumala kvalitu a kvantitu vokálů, výslovnost konsonantů a jejich vzájemné ovlivňování a výskyt řečových vad. V suprasegmentální rovině jsem se zaměřila na intonaci, frázování a mluvní tempo. Ke každé dílčí analýze přidávám vlastní komentář, grafy a tabulky. Pro analýzu jsem vybrala celkem osm mluvčích, kteří jsou autoři populárních českých podcastů. Do výzkumu jsem zařadila čtyři muže a čtyři ženy. Analyzovanými mluvčími byli Stanislava Žaloudková – *Krimi příběhy*, Clarissa Dalloway – *Pod lampou*, Barbora Nováková – *Neplecha ukončena*, Markéta Lukášková – *Příběh, který se opravdu stal*, Eduard Birke – *Kdo je zabil?*, David Vaníček – *Slyšíme se?*, Robin Veselý – *Tělo a duše* a David Jirsa – *Na potítku*.

Mé předpoklady jsou takové, že projev těchto mluvčích bude pravděpodobněji uvolněnější, tzn. vyskytnou se odchylky v segmentální i suprasegmentální rovině řeči. V segmentální rovině očekávám např. odchylky od kvality a kvantity vokálů, artikulační asimilaci nebo asimilaci znělostní. Možná se u některého z mluvčích projeví řečová vada. V suprasegmentální rovině např. chybné používání intonace, u frázování především nevhodné kladení pauz a odchylky od průměrného mluvního tempa. Nedomnívám se, že by se měl projevit výrazný rozdíl na základě pohlaví mluvčích.

V závěru práce shrnuji výsledky dílčích analýz a vyhodnocuji celkovou úroveň mluvního projevu autorů českých podcastů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Veřejný mluvený projev

V první kapitole stručně zmíním informace o veřejném mluveném projevu a popíšu, co se od něj očekává.

Obecně projev můžeme rozdělit na dvě základní podoby – mluvenou a psanou. Pro účely této práce je důležitý zejména projev mluvený. Mluvený projev se uskutečňuje prostřednictvím dvou forem – monologická a dialogická. Cílem řečníka je seznámit posluchače s informacemi, ale také ho např. o něčem přesvědčit (Lotko, 2009, s. 11–12). Mluvenému projevu však není vždy věnována náležitá pozornost a forma sdělení je někdy zanedbávána. Pokud mluvčí zvolí nevhodnou formu mluveného projevu, může dojít k nedorozumění mezi posluchačem a řečníkem, zesměšnění obsahu nebo i samotného řečníka, odvedení pozornosti posluchače od obsahu sdělení, případně vyvolat dojem nedostatečné kulturní úrovně řečníka (Tamtéž, s. 11).

Veřejný projev by měl obsahovat čtyři základní složky – invenci, dispozici, stylizaci a elokuci. Těmito složkami se zabývá rétorika (Krčmová, 2005 (a), s. 1). Elokuce dříve znamenala naučení řeči z paměti tak, aby následně mohla být co nejlépe přednesena. Důležitou součástí této fáze bylo frázování a zprostředkování cíle projevu – získat náklonnost a přesvědčit. Otázka kultivovanosti z hlediska ortoepie se příliš neřešila, jelikož se teprve utvářela (Tamtéž, s. 1). V polovině 50. let byla vydána příručka *Výslovnost spisovné češtiny I* (1955) (Tamtéž, s. 2). Pravidlům ortoepie se blíže věnuji v Kapitole 3.

V mluveném projevu mluvčí většinou chybují častěji než v projevu psaném. Pokud nemá mluvčí dostatečně projev připraven, opakuje slova nebo realizuje hezitační zvuky (Tamtéž, s. 2). Veřejný projev byl dříve uskutečňován především lidmi, které považujeme za profesionální mluvčí, např. v rozhlase a televizi (Tamtéž, s. 2). S nástupem moderních technologií, především internetu, se do veřejného projevu čím dál tím častěji dostávají mluvčí z široké veřejnosti. Ve veřejném projevu se u mluvčího předpokládá, že zná výslovnostní normy a posluchač jej může hodnotit na základě artikulace, frázování, prozodických prostředků (melodie, tempo, síla), zda se u mluvčího objevují projevy emocí, regionální příznaky a také např. zda mluvčí

náležitě vyslovuje cizojazyčná slova (Tamtéž, s. 3). Avšak v dnešních mluvených projevech je někdy na úkor správné výslovnosti dbán důraz na přirozenost mluvího. Příliš pečlivá výslovnost může dokonce v některých případech na posluchače působit negativně (Krčmová, 2005 (b), s. 2). Tato tvrzení platí i o podcastech, kterým se budu ve své práci věnovat. Podcasteři by tedy měli dodržovat zásady veřejného mluvního projevu, ale zároveň jejich projev musí působit přirozeně. Předpokládám, že jejich projev bude spíše uvolněný, ale pravděpodobně bude také záležet na obsahu konkrétního podcastu.

2. Podcasting

V této kapitole se budu krátce věnovat historii podcastů. Zmíním informace o vzniku technologií důležitých pro rozvoj tohoto média a následně také popíšu stav podcastingu v českém prostředí.

2.1 Historie podcastu

Podcast je audio pořad, který je dostupný v digitální podobě na internetu. Termín podcasting se poprvé objevil v článku *Audible revolution* pro časopis *The Guardian* v roce 2004. Autorem tohoto článku je Ben Hammersley a zamýšlí se v něm nad budoucností audio obsahu. Zmiňuje, že s rozvojem MP3 přehrávačů iPod od společnosti *Apple* a levnými, či dokonce zdarma dostupnými softwary pro editaci zvuku, má společnost nakročeno k velkému rozvoji „amatérského rádia“. Ben Hammersley navrhuje, jak toto nové médium pojmenovat, a přichází s návrhy jako je: „audioblogging, podcasting, guerillamedia“, přičemž právě termín podcasting se uchytil a používá se dodnes (Hammersley, 2004).

Pro rozvoj podcastingu byl zásadní vznik tří technologií – komprimovaný zvuk, RSS technologie¹ a přenosný hudební přehrávač. Počátky podcastingu můžeme datovat někdy okolo roku 2000, ve kterém došlo k průniku těchto vynálezů. Ve stejném roce byla publikována nová verze RSS, která již umožňovala synchronizovat zvukové stopy, předtím to bylo možné pouze s textem (Pot, 2013). Autorem této nové verze byl Dave Winer. Nová verze RSS přinesla možnost umisťovat na webové stránky různorodý obsah, což se stalo klíčovým krokem pro další rozvoj v oblasti podcastů. Následovalo ještě několik změn ve fungování RSS technologie. Zasluhou Adama Curryho, který přišel s programem umožňujícím automatickou synchronizaci s iPodem², tak vznikl první podcastový klient jménem *iPodder*. Posлуhači tedy již nemuseli manuálně stahovat nahrávky, ale dělo se tak automaticky (O'Connel, 2017).

¹ Někdy také označován jako RSS feed nebo RSS zdroj. Jedná se o soubor kódu nacházející se na dané URL adrese a umožňuje informovat o novém obsahu – např. vydaných epizodách podcastu.

² iPod byl multimediální přehrávač společnosti Apple.

V roce 2005 společnost *Apple* také přidává podkategorii podcastů do jejich aplikace *iTunes Store*³, což umožnilo ještě snadnější přístup ke konzumování tohoto obsahu. Společnost *Apple* během prvních dvou dnů zaznamenala zhruba 2 miliony stažení podcastů. Podcast je výsledkem propojení úsilí několika autorů a v posledních letech se stává stále častěji oblíbeným médiem jak pro tvůrce, tak i pro posluchače (Pot, 2013).

Charakteristickým rysem podcastů je sériovost, tzn. díly k jednotlivým pořadům většinou vychází v pravidelných intervalech. Je-li podcast doplněný o vizuální složku, mluvíme pak o videocastu. Dalším důležitým specifickým znakem podcastu je, že v podstatě kdokoli se může stát jeho autorem. V současné době existuje několik platform, kde může každý nahrát vlastní tvorbu, ať už v podobě audia či videa. Mezi tyto platformy patří např. *Google Podcasts*, *Apple Podcasts*, *Spotify* atd. Pro tyto platformy se používá termín hosting.⁴ Délka podcastů není nijak časově omezena, podcasty mohou být dlouhé jen několik minut nebo dosahovat až hodinových stopáží (Misener, 2018).

2.2 Tvorba podcastu a česká podcastová scéna

Podcast většinou tvoří amatérský tvůrce s využitím techniky, kterou má doma, např. mobilní telefon či počítač. V dnešní době má i většina lidí k počítači zakoupený mikrofon využívaný např. při hraní her. Vzápětí se k amatérským tvůrcům přidala i rádia, která začala svůj obsah také zveřejňovat pod záštitou podcastu. Mezi prvními to byla stanice BBC.⁵ Dnes už každá veřejnoprávní televize nabízí vlastní výběr podcastů (Stokes, 2016).

Pro českou podcastovou scénu byl zlomový rok 2019, ve kterém byl zaznamenán velký růst tohoto média, a k tvorbě podcastů se připojily i některé české firmy např. *Seznam*. S nárůstem profesionalizace tohoto odvětví se ve stejném roce začaly vynořovat také první snahy o vytvoření nahrávacích studií a agentur přímo pro tvorbu podcastů. V následujících letech se předpokládá ještě větší příliv nových

³ Digitální obchod s hudbou, audioknihami atd. od společnosti Apple.

⁴ Hosting je místo, na které se nahrává vytvořený obsah a je distribuován mezi posluchače.

⁵ Britská veřejnoprávní rozhlasová a televizní společnost

podcastů od komerčních společností.⁶ Podle společnosti Newton Media bylo v roce 2021 na internetu k poslechu okolo 3 000 podcastů a jejich počet neustále roste.⁷

Mezi české oblíbené podcasty od nezávislých tvůrců se řadí např. *Opravdové zločiny*, *Vlevo dole*, *Krimi příběhy*, *U Kulatého stolu* a *Neplecha ukončena*. Z řad veřejnoprávních podcastů se jedná např. o *Vinohradská 12*, *Host Lucie Výborné* nebo podcast *Kriminálka*. Podcasty také produkují influenceři, např. Karel Kovář, který je známý pod přezdívkou Kovy, a Tereza Salte spolu tvoří podcast *Linka*.⁸

Je otázkou, kam povede vývoj podcastů z hlediska nároků na mluvní projev autorů. V současné době nejsou nijak striktně vymezeny nároky na jejich mluvený projev. Jejich hlavním cílem je posluchačům přiblížit nějaká zajímavá témata, např. kriminální příběhy, životní styl, politiku atd. Důležité u mluvčího je, aby měl příjemný hlas a dokázal především poutavě předat obsah posluchačům. Z vlastní zkušenosti nemám pocit, že by byly kladeny velké nároky na další aspekty jejich projevů. Nejsou např. svázáni povinností mluvit spisovně, jako tomu je u televizních nebo rozhlasových moderátorů. Častěji se také u nich může vyskytovat vliv nářečí, projevy emocí atp. a posluchači to pravděpodobně nebudou hodnotit jako nedostatek. Momentálně autory podcastů nepovažujeme za profesionální mluvčí, ale budou-li se např. veřejnoprávní rádia a firmy stále více zapojovat do tvorby podcastů, mohli by se tvůrci podcastů začít považovat za profesionální mluvčí. Jak už bylo zmíněno v úvodu práce, jedná se o autory, kteří při komunikaci svého obsahu využívají pouze řeč, a z toho důvodu by měl být projev dostatečně srozumitelný a kultivovaný. Posluchač pravděpodobně nebude poslouchat hodinové stopáže u mluvčího, který se vyznačuje nedbalou mluvou. Je tedy i v zájmu samotných autorů, aby se snažili zlepšovat své mluvní projevy (pozn. autorky).

⁶ <https://cc.cz/2020/01/dan-trzil-podcasty-v-roce-2019-opravdu-dorazily-do-ceska-v-roce-2020-je-ceka-rapidni-rust-posluchacu-a-priliv-penez/>

⁷ <https://www.mediar.cz/v-cesku-funguji-tri-tisice-podcastu-pocita-newton/>

⁸ <https://www.podcastroku.cz/archiv>

3. Zvuková rovina jazyka a ortoepie

V této kapitole popíšu složky zvukové roviny jazyka, pravidla pro správnou výslovnost v češtině a odchylky od její normy. Zaměřím se především na ty jevy, které jsou sledovány ve vlastní analýze.

3.1 Zvuková rovina jazyka a ortoepie

Jazyk můžeme rozdělit na jeho dvě základní formy – mluvený a psaný. Mluvený jazyk je starší než jeho psaná podoba a každá z podob má svoje vlastní specifické potřeby a prostředky. V předkládané práci se budu věnovat především mluvené podobě jazyka. Mluvená podoba jazyka je více rozmanitá, jelikož ji můžeme rozčlenit na několik vrstev (hovorová čeština, obecná čeština, nářečí, slang atd.) (Krčmová, 2016, s. 17). Neustále se proměňuje v čase, mj. i vlivem dalších jazyků, je ovlivněna neologismy atp.

Soubor pravidel, který vymezuje spisovný standard mluveného jazyka, se nazývá ortoepie (Palková, 1994, s. 320). Ta se týká správného vyslovování hlásek, jejich spojení, logickému a rytmickému členění vět (frázování), intonace a přízvuku. (Hůrková-Novotná, 1995, s. 17). Ortoepická pravidla nemají stejnou váhu, jako mají např. pravidla pravopisu (Tamtéž, 1995, s. 7). Problémem u ortoepie je, že není na rozdíl od psané podoby jazyka kodifikovaná (Krčmová, 2017).⁹ Dodržování ortoepických pravidel však zajišťuje srozumitelnost a kultivovanost mluveného projevu (Krčmová, 2016, s. 191).

Na ortoepické výslovnosti bychom měli trvat u tzv. profesionálních mluvčích, mezi které můžeme zařadit např. moderátory zpravodajství, učitele či politiky. Tito lidé, jelikož vystupují ve veřejném prostoru a mnohdy je sleduje velký počet lidí, se potom stávají mluvními vzory.

V běžné komunikaci nemusíme odchýlkám od ortoepické normy věnovat příliš velkou pozornost, ale jakmile se jedná o veřejnou komunikaci někoho, koho považujeme za mluvní vzor, můžeme být k těmto odchýlkám už méně shovívaví (Hůrková-Novotná, 1995, s. 8).

⁹ <https://www.czechency.org/slovník/ORTOEPIE>

Ortoepie se tedy vztahuje výhradně k zvukové rovině jazyka ve veřejném projevu, nikoli v soukromé komunikaci (Krčmová, 2016, s. 193).

V předkládané práci se sice nezaměřuji na výše zmíněné profesionální mluvčí, ale jak už bylo zmíněno, podcasteři, podobně jako oni, stále častěji vystupují ve veřejném projevu, a tím pádem by měli dodržovat aspoň vybraná ortoepická pravidla, která zajišťují srozumitelný a kultivovaný projev.

3.1.1 Ortofonie

Ortofonie je součástí ortoepie a zaměřuje se na správné vyslovování jednotlivých hlásek (Palková, 1994, s. 320). V rámci ortofonie posuzujeme hlásky z hlediska výslovnosti odpovídající normě a tou, která stojí mimo ni. Ortofonie je sice součástí ortoepie, ale nelze je ztotožnit, protože i mluvčí, který má problém s výslovností některých hlásek, např. trpí řečovou vadou, může v rámci svých možností dodržovat ortoepickou normu. Řečovými vadami a jejich nápravou se zabývá logopedie (Krčmová, 2016, s. 191).

3.2 Segmentální jevy

Segmentální rovina jazyka pracuje s elementárním zvukovým segmentem. Tato elementární jednotka musí být dostatečně krátká, ale zároveň určitá, a také musí mít známý vztah k reálnému používání jazyka. Dle tohoto popisu určujeme elementární zvukový segment, který existuje pod různými termíny – hláska, foném, případně morfoném (Palková, 1994, s. 30).

Hlásky se dělí na vokály a konsonanty. Vokály jsou takové hlásky, u kterých je zvukový signál vytvářen kmitáním hlasivek a vokální trakt je ponechán relativně otevřený. Konsonanty jsou naopak hlásky, u kterých při artikulaci vzniká ve vokálním traktu překážka (Volín a Skarnitzl, 2018, s. 15).

3.2.1 Vokály

Vokály jsou důležitým faktorem pro srozumitelnost i stylovou charakteristiku řeči. V češtině máme následující vokály: *i/i*, *e/é*, *a/á*, *o/ó*, *u/ú*, a diftongy *eu*, *au*, *ou*.

Diftongy *eu* a *au* se vyskytují pouze ve slovech cizího původu (Palková, 1994, s. 170). Jediným výhradně českým diftongem je *ou*. V češtině jsou diftongy klesavé, tzn. že druhý vokál není plně artikulován (Palková, 1994, s. 172). Naopak monoftongy by měly být vyslovovány vždy plně (Tamtéž, s. 170).

3.2.1.1 Kvalita vokálů

Jak už bylo řečeno výše, při artikulaci vokálů jsou hlasivky rozkmitány výdechovým proudem vzduchu a ten je ve vokálním traktu modifikován pohybem jazyka a rtů. Vokály tak můžeme dělit na přední, střední a zadní podle horizontálního pohybu jazyka a vysoké (zavřené), středové a nízké (otevřené) dle vertikálního pohybu jazyka (Volín a Skarnitzl, 2018, s. 47).

Dle postavení rtů můžeme hlásky dělit na nezaokrouhlené a zaokrouhlené (Palková, 1994, s. 171). U českých hlásek však využití rtů při artikulaci není zas tolik výrazné, na rozdíl od jiných jazyků (Hůrková-Novotná, 1995, s. 18). Níže přikládám tabulku klasifikace českých vokálů (Palková, 1994, s. 171).

Tab. 1 – Základní klasifikace samohlásek v češtině

podle polohy jazyka	přední	střední	zadní
vysoké	í, i		u, ú
středové		é, e	o, ó
nízké		a, á	
podle postavení rtů	nezaokrouhlené		zaokrouhlené

Akustickou podstatou vokálů jsou tóny. Vlastnosti českých vokálů jsou udávány tzv. formanty, především prvním a druhým, případně třetím (F1, F2, F3). Tyto formanty udávají výšku tónů tvořící akustickou podstatu dané hlásky (Lotko, 2000, s. 37). Všechny vokály mají společnou základní frekvenci F0 (Krčmová, 2016, s. 66).

Nejčastěji se ve fonetice pracuje s referenčními hodnotami udávanými v publikaci *Fonetika a fonologie češtiny* (viz Tab. 2). Zde Z. Palková zohledňuje tehdejší dosavadní poznatky naměřených hodnot formantů z publikací B. Hály, M. Romportla a hodnoty uvedené v *Mluvnici češtiny I.* a vymezuje tzv. frekvenční pásma formantových hodnot. Novější údaje pak můžeme nalézt v pracích např. R. Skarnitzla a J. Volína (Skarnitzl a Volín, 2012). Níže přikládám tabulku formantových pásem F1 a F2 (Palková, 1994, s. 174).¹⁰

Tab. 2 – Referenční hodnoty formantů F1 a F2

formant hláska	F1 (Hz) pásma	F2 (Hz) pásma
i, í	300–500	2000–2800
e, é	480–700	1560–2100
a, á	700–1100	1100–1500
o, ó	500–700	850–1200
u, ú	300–500	600–1000

R. Skarnitzl a J. Volín nepracují s frekvenčními pásmy, ale stanovili průměrnou hodnotu formantů u mužů. Formanty se většinou u mužů a žen mírně liší, obecně se u žen vyskytují o 15–20 % vyšší hodnoty. Kvalitu krátkých vokálů a dlouhých vokálů můžeme považovat za stejnou, ale není tomu tak u vokálů *i/í*. Rozdíl mezi kvantitou *i*-ových vokálů se dokonce již promítá i do fonetické transkripce [i]¹¹ a [i:] (Skarnitzl a Volín, 2012, s. 7–11). Blíže se rozdílu mezi *i/í* věnuje R. Skarnitzl v článku *Dvoji i v české výslovnosti* (2012). Dvoji výslovnost tohoto vokálu také mapují i novější studie, např. M. Kopečková (2022). Níže přikládám tabulku s referenčními hodnotami novějších hodnot (Skarnitzl a Volín, 2012, s. 9).

¹⁰ Ve své analýze budu pracovat s frekvenčními pásmy dle Palkové (1994).

¹¹ V této práci využívám zjednodušenou českou verzi fonetické transkripce. Více se o ní zmiňuji v Kapitole 1.1.2 v Praktické části.

Tab. 3 – Referenční hodnoty formantů F1 a F2 dle novějších studií

Vokál	F1 (Hz)	F2 (Hz)
i	414,9	1943,2
í	281,7	2255,2
e	566,3	1518,8
é	575,7	1578,0
a	648,5	1286,0
á	698,6	106,3
o	457,7	1054,8
ó	483,7	1027,9
u	359,2	936,6
ú	304,1	768,9

3.2.1.2 Kvantita vokálů

U českých samohlásek je důležitá také jejich délka, a to z toho důvodu, že má distinktivní rys, tj. dokáže rozlišit význam slov, např. *byt/být* nebo *vila/víla* (Skarnitzl, Šturm, a Volín, 2016, s. 51). Tradiční popisy udávají, že kvantita vokálů by dle ortoepie měla odpovídat poměru 1 : 2, tj. poměr krátké samohlásky ku dlouhé samohlásce (Hála, 1941; Palková, 1994).

Novější studie však představují výsledky s jinými hodnotami. Ve většině případů dvojice krátkého a dlouhého vokálu nespĺňují poměr 1 : 2. U dvojic samohlásek *e/é*, *a/á* a *o/ó* se poměr pohybuje okolo 1 : 1,7 a 1 : 1,8. Z toho vyplývá, že dlouhé samohlásky jsou zhruba o tři čtvrtiny delší než jejich krátké protějšky. Nejmenší poměr nalezneme u vokálů *i/í*, kde je poměr dokonce pouze 1 : 1,29 (Skarnitzl, Šturm, a Volín, 2016, s. 51). Dále se kvantitě vokálů věnuje např. K. Kalová (2019) nebo M. Kopečková (2022). Níže (Tab. 4) uvádím průměrné trvání a poměr kvantity vokálů dle těchto novějších studií, se kterými budu v analýze pracovat.

Tab. 4 – Průměrná trvání (ms) a poměr kvantity vokálů dle novějších studií

autor	vokál	i	í	e	é	a	á	o	ó	u	ú
	V:/V										
Skarnitzl – Volín (2012)		53,5	68,9	53,5	91,8	63,1	113,0	51,7	89,3	57,3	91,4
		1,29		1,72		1,79		1,73		1,60	
Kalová (2019)		51,38	78,54	57,3	92,87	57,52	120,32	53,69	104	58,02	87,89
		1,53		1,62		2,09		1,94		1,51	
Kopečková (2022)		50,03	79,15	52,95	93,75	54,95	115,59	50,36	93,17	51,13	84,21
		1,58		1,77		2,1		1,85		1,65	

3.2.1.3 Odchylky ve výslovnosti vokálů

Nejčastější odchylkou od standardní výslovnosti je otevřenost a zavřenost vokálů. Můžeme se setkat s otevřenou výslovností u předních vokálů *i/í*, *e/é* a zadního *o*. V praxi to může vypadat tak, že např. samohlásky *i/í* se ve své zvukové podobě potom spíše podobají vokálu *e/é*, např. slova *kytka*, *film* zní spíše jako [ketka], [felm]. Příliš otevřená výslovnost se týká také vokálů *e/é*, které se následně podobají spíše vokálům *a/á*, např. *této*, *léto* – [táto], [láto] atp. Vokál *o* se potom z hlediska kvality podobá *a*, např. ve slovech *plot* či *prosím* potom výslovnost vypadá spíše jako [plat], [prasím]. Důsledkem otevřenosti vokálů tak může být mj. záměna slov, což může vést ke ztíženému porozumění posluchače.

Druhou častou odchylkou od výslovnostní normy je zavřenost samohlásek. Vokál *á* se potom kvalitativně přibližuje vokálu *é*. Dále se nenormativní zavřenost týká vokálů *e/é*, *o* a *i/í*. Tyto odchylky se vyskytují především v mluvě nářečních skupin. Otevřené vokály jsou typické pro mluvčí z Čech a zavřené pro mluvčí z Moravy (Hůrková Novotná, 1995, s. 18–19).

Nedbalá artikulace pak může vést až k tzv. centralizaci vokálů, tzn. posun samohlásek do středu vokalického trojúhelníku (Janoušková a Veroňková, 2008, s. 62). Doklad o stále častější tendenci k centralizaci vokálů můžeme nalézt v analýzách řečových projevů profesionálních mluvčích např. u Janíkové (2001, s. 178–203), Janouškové a Veroňkové (2008 s. 53–80) anebo ve výzkumech např. Palkové (2001, s. 139–142), Pořízky a Kopečkové (2018, s. 144–157) atd.

Další odchylky nacházíme v kvantitě samohlásek, konkrétně se jedná o jejich krácení či dlužení, které může vést k záměně slov, jak už bylo řečeno výše, v kapitole o kvantitě vokálů (Kapitola, 3.2.1.2). Krácení a dlužení se týká jak krátkých, tak dlouhých vokálů.

Už Hůrková-Novotná ve své publikaci z roku 1995 upozorňuje na časté zkracování dlouhých vokálů v tehdejších mluvených projevech. Zmiňuje časté krácení *i*, *ú* z důvodu, že jejich artikulace je ze všech vokálů nejnáročnější (Hůrková-Novotná, 1995, s. 20).

Zkracování *i* a *ú* se často vyskytuje v nepřízvučných slabikách, např. *paní*, *rohlík* – [paňi], [rohlík], v přivlastňovacích zájmenech, např. *můj*, *tvůj* – [muj], [tvuj] a v přízvučných slabikách např. *zůstane*, *stůjte* [zustane], [stujte] (Tamtéž, 1995, s. 20).

Často je také zkracován vokál *é*. Ke zkracování dochází frekventovaně v koncovkách *-ého*, *-ému*. Zkracování může být také příznakem příslušnosti mluvčího k nářeční skupině. Velmi často se zkracuje např. ve valašském nářečí (Tamtéž, s. 20).

Méně častou odchylkou je pak dlužení vokálů. K dlužení dochází především ve finálních pozicích slov a promluvových úseků, což pak může působit rušivě pro posluchače.

Krácení a dlužení vokálů dokládají mj. již výše zmíněné novější studie Janíkové (2001, s. 178–203) či Janouškové a Veroňkové (2008, s. 53–80). U neprofesionálních mluvčích např. K. Bujoková (2022).

3.2.2 Konsonanty

Jak už bylo zmíněno výše, základem pro artikulaci konsonantů je vytvoření překážky v dutinách nad hrtanem. V češtině máme 24 fonémů, ale 31 hlásek, tzn. že 7 souhláskových dvojic tvoří varianty jednoho fonému (Palková, 1994, s. 208). Např. foném *n* se může realizovat jako prealveolární [n] nebo velární [ŋ], podobně foném *m* se může realizovat jako bilabiální [m] nebo labiodentální [m̥] atp.

Artikulace hlásky má tři fáze pohybu. První je tzv. intenze, tedy fáze, při které mluvčí zaujímá artikulační postavení. Dále tzv. tenze, tj. okamžik trvání tohoto artikulačního postavení a jako poslední tzv. detenze, při které se toto postavení uvolní (Palková, 1994, s. 73). Při řeči dochází k prolínání intenze a detenze.

Akustickou podstatou konsonantů je šum. Z akustického hlediska konsonanty dělíme na obstruenty, např. *t*, *s* a sonory, např. *r*, *l*. U obstruentů převažují šumové charakteristiky a vyskytuje se úplná překážka či zúžení přiblížením artikulačních orgánů. Sonory jsou akusticky méně šumové, a navíc disponují přítomností tónu, podobně jako samohlásky (Skarnitzl, Šturm a Volín, 2016, s. 53).

Konkrétnější charakteristiku konsonantů stanovujeme na základě několika následujících parametrů (Palková, 1994, s. 208–214).

a) Způsob tvoření

Způsob tvoření udává, jak se při artikulaci tvoří překážka, která zabraňuje výdechovému proudu vzduchu. Pokud je výdechový proud strikturou zcela uzavřen a následně rychle vypuštěn, hovoříme o závěrových souhláskách, tj. okluzivách. Akustickou podstatou je pak exploze (např. *p*, *b*, *t*, *d*, *t'*, *d'*). Druhý způsob tvoření je úžina, při které je tato překážka pouze částečná. Cesta výdechového proudu je zúžena a vzduch uniká postupně. V takovém případě hovoříme o úžinových konsonantech – konstriktivách, z akustického hlediska frikativách – (např. *f*, *v*, *s*, *z*, *š*, *ž*). Třetím typem jsou konsonanty polozávěrové semiokluzivy, akusticky afrikáty (např. *c*, *č*), při kterých se na určitém místě v nadhrtanové dutině vytvoří úplný závěr a plynule přejde v úžinu.

b) Místo tvoření

Dle místa tvoření konsonanty třídíme na bilabiální (např. *p*, *m*), labiodentální (např. *f*, *v*), prealveolární (např. *c*, *s*), postalveolární (např. *š*, *ř*), palatální (např. *t'*, *d'*), velární (např. *k*, *g*) a laryngální (např. *h*).

c) Činnost hlasivek

Podle toho, zda se při artikulaci podílí/nepodílí na tvorbě hlásky hlasivky, rozlišujeme konsonanty neznělé (např. *p, t, s*) a znělé (např. *b, d, z*).

d) postavení měkkého patra

Je-li měkké patro uzavřené, mluvíme o tzv. orálních konsonantech (např. *p, b*), pokud je otevřené, mluvíme o konsonantech nazálních (např. *m, n*).¹²

3.2.2.1 Spojování konsonantů

Při spojování hlásek dochází k sbližování jejich výslovnosti. Nejběžnějším typem sbližování výslovnosti konsonantů v češtině je asimilace (Krčmová, 2016, s. 183). Můžeme jí rozdělit na dva typy – znělostní a artikulační.

Znělostní asimilace

Asimilaci znělosti popisujeme jako realizaci neutralizace fonologického příznaku znělosti (Krčmová, 2016, s. 183). Tento jev se týká konsonantů (kromě sonor a glidů). V češtině je tedy skupina párových hlásek vyslovována zněle či nezněle (Tamtéž, s. 183).

Pro češtinu je typická kontaktní asimilace znělostní – tzn. týká se hlásek, které spolu bezprostředně sousedí, a je regresivní, tzn. následující hláska ovlivní hlásku přecházející, např. ve slovech *hezky* – [heskí], *zpěvák* – [spjevák] atp. (Tamtéž, s. 183–184).

Specifickým případem je spojení *h + s*. Může dojít jak k regresivní asimilaci znělosti, tak i k progresivní. Např. u slova *shodit* je možná výslovnost [zhod'it] i [sxod'it]. Obě možnosti výslovnosti jsou spisovné, ale každá z možností je typická pro určitou nářeční oblast. První podoba výslovnosti je typická pro mluvčí z Moravy a druhá pro mluvčí pocházející z Čech (Tamtéž, s. 184).

¹² Klasifikace všech konsonantů viz Příloha 1.

Znělé *ř* se vyskytuje na počátku slov, před vokálem či sonorou nebo v jejich sousedství. Např. *řádný* – [řádní], *dřevo* – [dřevo], *heřmánek* – [heřmánek]. Znělé *ř* také podléhá asimilaci znělosti. Neznělé *ř* vyslovujeme, sousedí-li s neznělou souhláskou, např. ve slovech *tříška* – [třiška] nebo *takřka* – [takřka].

Jak už bylo řečeno, před „jedinečnými“ (tj. sonory a glidy) hláskami k asimilaci nedochází, a to ani uvnitř slova, ani na hranici slov (Hůrková-Novotná, 1995, s. 28). Pokud by k asimilaci došlo, může dojít k záměně slov, např. *kousla* – *kouzla*, *směna* – *změna* atp. (Krčmová, 2016, s. 185). Znělostní asimilace u „jedinečných“ konsonantů přes hranice slov je příznaková. Jedná se o mluvčí z Moravy a Slezska, např. [had lozil] (Štěpánová, 2019, s. 211).

Konsonant *v* se regresivně asimiluje stejně jako další párové souhlásky, např. u slova *lávka* – [láfka], ale samotný nemá asimilační schopnost, např. ze slova *sval* se nestane [zval] (Krčmová, 2016, s. 185).

Artikulační asimilace

Artikulační asimilace nastává v důsledku sblížení artikulačních vlastností. Může být realizována ve dvou podobách a tj. asimilace místa artikulace a asimilace způsobu artikulace (Tamtéž, s. 186).

a) Místo artikulace

K asimilaci místa artikulace dochází v češtině pravidelně u souhláskové skupiny *n + k/g/ch*. Ve spojení *n + k* vyslovujeme spisovně velární *n*, avšak pouze v rámci slova, např. [mamiŋka], [bronxítída] vs. [pan král]. Podobně se také může vyskytnout asimilace na labiodentální *m*, např. ve slovech [tranɣvaj], [nimfa] (Krčmová, 2016, s. 187, Volín a Skarnitzl, 2018, s. 51).

Mezi asimilaci artikulačního místa řadíme i tzv. „měkčení“ vlivem palatálních hlásek. Např. *t, d, n* → *t', d', ň*. Změna nastává ve spisovném mluveném jazyce pouze v rámci hranic slovního základu a sufixu, např. [puňt'ík] vs. [před ňimi] (Krčmová, 2016, s. 187). Při spojení dvou exploziv by hlásky měly být vysloveny odděleně, např. *oddíl* – [odd'íl] nikoli zjednodušeně [od'íl] (Volín a Skarnitzl, 2018, s. 52).

Tato asimilace je neortoepická u sykavek jak v rámci slov, tak přes jejich hranici. Např. *snazší, rozčilit* → [snasší], [rosčilit], nikoli [snašší]/[snaší] atp. (Tamtéž, s. 52).

b) Způsob artikulace

Asimilace artikulačního způsobu je méně častá a zpravidla neortoepická. S takovou výslovností se můžeme setkat v nepečlivé výslovnosti, např. *jednou, klidně* → [jennou], [kliňne] (Volín a Skarnitzl, 2018, s. 52). Setkat se můžeme také s tzv. reciproční asimilací mezi závěrovými a úžinovými alveolárami, přičemž vzniká afrikáta, např. *kratší* → [kračí], *dětský* → [d'eckí] atp. (Krčmová, 2016, s. 188; Volína Skarnitzl, 2018, s. 52).

3.2.2.2 Odchytky ve výslovnosti konsonantů

Příčiny odchylek artikulace konsonantů jsou různorodé. Může se jednat o výslovnost typickou pro některé z nářečí, výslovnost nedbalou či o vadu řeči (Hůrková-Novotná, 1955, s. 22).

V určitých nářečích se výslovnost liší od spisovné podoby. Ta poté může pronikat do spisovných projevů, např. výslovnost tvrdého *l* (především v lašských nářečích). Výjimečně se můžeme setkat s bilabiální výslovností *v*. Většinou se tato odchylka objevuje u mluvčích původem ze severovýchodních Čech (Tamtéž, s. 23).

Vlivem nedbalé výslovnosti dochází obecně k deformacím hlásek, případně k jejich zániku. Vypouštěny jsou často konsonanty *v, j, h, l* zpravidla v nepřizvučné slabice mezi dvěma vokály např. *pivo* → [pio]. Se zánikem konsonantu *j* se často setkáme při výslovnosti zájmen *ji, jí, jim, jich*, jsou-li příklonkami, jelikož se jedná o hlásku náročnou na artikulaci. Vynechání *j* je ortoepické pouze v případě pomocného slovesa *být – jsem, jsi, jste, jsme a jsou* (Tamtéž, s. 34). Dle studie Janouškové a Veroňkové se nejvíce vypouštějí konsonanty *v, j, h*, zejména v intervokalickém postavení. Dle jejich výzkumu se také často oslabuje výslovnost konsonantu *l* (2008). Ve výzkumu Kopečkové redukci podléhaly nejčastěji konsonanty *t, j* a následně *h, l* a *ch* (2022).

V některých případech mohou hlásky splynout s předcházejícím slovem, např. *podej jí ruku* → [podejí ruku] atp. Má-li mluvčí rychlejší mluvní tempo, je možné, že se také setkáme s oslabením/zánikem např. konsonantů *m* a *n*, nachází-li se na konci slova. Při zbrklé artikulaci mluvidla nezaujmou správnou polohu a vzniká jen nosový „pazvuk“ (Hůrková-Novotná, 1955, s. 24).

Redukci hlásek se věnuje např. Machač a Zíková, mj. uvádějí lingvistické faktory, které mohou ovlivnit vyšší stupeň redukce. Větší míru redukce můžeme očekávat u slov synsémantických slov (významově méně důležitá, např. *prostě*), slova s vysokou frekvencí výskytu (např. *protože*, *ale*, *třeba*), slova s nízkým kontrastem mezi sousedními hláskami, např. u slovního spojení *když mi jídlo nechutná* → [gdiš mídlo nexutná] nebo u slov s komplikovanějšími konsonantickými skupinami (např. *jestli*, *který*) (Machač a Zíková, 2013, s. 29–30).

Jak už bylo zmíněno výše, asimilace znělosti je neortoepická před sonorami (a konsonantem *v*) a tento jev naznačuje moravskou či slezskou regionální příslušnost. Ve spojení s prepozicí *s* jsou připouštěny obě varianty [s vojtoʊ i [z vojtoʊ].

Asimilace místa artikulace je neortoepická, nachází-li se vedle sebe dvě sykavky, např. *snazší* → [snašší], nemělo by k ní docházet ani přes hranice slova (Volín a Skarnitzl, 2018, s. 51–52). Neortoepická je také výslovnost semiokluzivy namísto sykavky s nosovkou, např. *menší* → [menčí]. Asimilace způsobu je ve všech případech neortoepická. Výjimkou je reciproční asimilace, např. *kanadský* → [kanackí]. Takovou výslovnost ortoepie připouští, změna však není ortoepická přes hranice slov. Dalším neortoepickým jevem je disimilace, tzn. zvětší se rozdíl mezi sousedícími hláskami. Typicky se disimilace vyskytuje např. u číslovek a dalších slov obsahujících hláskové spojení *ct* a *čt*, např. *čtrnáct* [štrášt] (Krčmová, 2017).¹³

Řečové vady

Poruchy řeči jsou velké spektrum zahrnující několik vad řeči, většinou se však jedná o narušení artikulace jednotlivých hlásek, tzv. dyslálie. Nejčastějšími poruchami je nesprávná výslovnost *r* (rotacismus), sykavek (sigmatismus), *l* lambdacismus a *ř* (rotacismus bohemicus) (Krčmová, 2017).¹⁴ Řečové vady jsou často pozorovaným

¹³ <https://www.czechency.org/slovník/DISIMILACE>

¹⁴ https://www.czechency.org/slovník/PORUCHY_ŘEČI

jevem v pracích zkoumajících řečové projevy, např. u Janouškové a Veroňkové. V jejich studii se potvrzují sigmatismus, rotacismus, rotacismus bohemicus a lambdacismus jako nejčastější ortofonické poruchy (2008, s. 67).

3.3 Suprasegmentální jevy

Suprasegmentální rovina pracuje s vyššími jednotkami zvukové roviny. Jsou to jednotky podložené delšími úryvky trvání souvislého zvuku, můžeme tedy řeč rozčlenit na slabiku, takt, úsek a větu. (Palková, 1994, s. 32). Suprasegmentální rovina zahrnuje intonaci, frázování, slovní a větný přízvuk. Ve své práci se budu zaměřovat pouze na mluvní tempo, větnou intonaci a frázování, proto níže představím pouze tyto vybrané jevy.

3.3.1 Mluvní tempo

Tempo řeči se podílí na segmentaci řeči, můžeme z něj odvodit i příznakovost, např. emocionalitu (Palková, 1994, s. 317). Standardně se udává v počtu slabik za sekundu včetně pauz (sl/s).¹⁵ Mluvní tempo dokáže ovlivnit artikulaci hlásek, jak už bylo zmíněno v kapitole o odchylkách artikulace hlásek (Kapitola 3.2.2.2).

B. Hála v rámci mluvního tempa mluví o dvou typech – osobním a věcném. Osobní záleží na povaze člověka, např. temperamentní člověk bude mluvit rychleji. Také se v něm může odrážet aktuální rozpoložení jedince atp. Tempo věčné se odvíjí od toho, kdo je posluchačem a o jakou situaci se jedná, např. mluvní tempo sportovního moderátora bude pravděpodobně rychlejší atp. (Hála, 1962, s. 353–354). V analýze televizních moderátorů se však tato teze nepotvrdila. Moderátoři hlavního zpravodajství měli průměrné mluvní tempo 5,72 sl/s a sportovní moderátoři 5,74 sl/s (Kopečková, 2022, s. 134–135). O osobním tempu mluví i Palková (1994). Ta prezentuje průměrné mluvní tempo sestavené z výsledků dřívějších studií, jehož hodnoty jsou 4,89 sl/s (průměrné) a 6,67 sl/s. (maximální).¹⁶

¹⁵ Jiné je tempo artikulací, které se počítá bez realizace pauz.

¹⁶ Toto průměrné a maximální tempo je sestaveno z různorodých materiálů – rozhlasový moderátoři, profesionální, neprofesionální mluvčí, a dokonce mluvčí z různých nářečních oblastí (Palková, 1994, s. 317–318).

Novější studie ale prezentují vyšší hodnoty a poukazují na to, že se mluvní tempo zrychluje. Mluvnímu tempu se dlouhodobě věnuje J. Veroňková, která zkoumá především profesionální mluvčí, a naměřila u nich mluvní tempo 5,8–6,3 sl/s (2012, s. 203–202). Mluvnímu tempu u profesionálních mluvčích se také věnovala M. Kopečková. U moderátorů televizního zpravodajství naměřila tempo v rozmezí 4,89–6,53 sl/s (2022, s. 132–138). M. Kopečková se také věnovala vlivu mluvního tempa na další jevy projevů. Mluvní tempo ovlivňovalo především kvantitu vokálů, redukci konsonantů a rázu, frázování a intonaci (Tamtéž. s 136).

3.3.1.1 Odchylky u mluvního tempa

Nevhodně zvolené mluvní tempo může působit rušivě. Z hlediska ortoepie by se nemělo objevovat tempo kolísavé. Docházet může např. k rychlému posunu od důležitých informací nebo zdůraznění těch méně podstatných. Monotónní tempo (především v delších promluvách) je rovněž nevhodné, jelikož může unavovat posluchače (Zeman, 2008). Janoušková a Veroňková zaznamenaly častý výskyt právě tempa kolísavého a rychlého (2008, s. 77). V jejich analýze bylo také naměřeno rychlejší mluvní tempo pohybující se od 5,7 sl/s a výš, stejně tak u Kopečkové (2014).

Jak už bylo také zmíněno, příliš vysoké tempo vede k dalším nedostatkům jak v suprasegmentální, tak i v segmentální oblasti (Kopečková, 2022). Problematický může být fakt, že někteří mluvčí si své rychlé tempo neuvědomují, a z toho důvodu jej ani neregulují (Štěpánová, 2019, s. 216–217).

3.3.2 Frázování

V češtině je souvislá řeč členěna pomocí pauz, intonace a přízvuku. Členění zvukové roviny zpravidla neodpovídá psanému projevu, musí však odpovídat členění významových celků (Krčmová, 2016, s. 206).

Frázování je dělení promluvy či promluvového úseku na menší logické úseky, někdy se také můžeme setkat s pojmem členění výpovědi. Prostředky sloužící ke korektnímu členění na kratší úseky jsou zejména pauza a melodie, resp. intonace. (Hůrková-Novotná, 1995, s. 41–42).

Správné členění výpovědi totiž zjednodušuje porozumění a zabraňuje nesprávné interpretaci posluchače (Skarnitzl, Šturm, Volín, 2016, s. 120).

Pauza

Pauza je přerušení řečového proudu. Má své fyziologické i komunikační důvody. Z fyziologického hlediska je pauza prostředkem pro nadechnutí a z komunikačního hlediska pauzu uskutečňujeme pro členění řečových úseků na menší logické celky (Krčmová, 2016, s. 80). Lotko také udává další dva typy pauzy a tj. řečnická pauza, která slouží k posílení dynamičnosti projevu, a formulační pauza, která umožňuje mluvčímu promyslet si následující výpověď (Lotko, 2009, s. 65–66).

Přerušení řečového proudu může být absolutní nebo relativní. Absolutní pauza je úplné přerušení mluvy a relativní pauza je pouze krátkodobá. Pauza potenciální je potom nezávazná pauza, její realizace záleží na konkrétní situaci (Krčmová, 2016, s. 80). Výjimkou, kdy můžeme realizovat pauzy na menších úsecích je např. skandování (Krčmová, 2016, s. 167).

Důraz

Kromě pauzy hraje při frázování důležitou roli důraz. Pokud je použit nesprávně, přesouvá pozornost posluchače na část výpovědi, která není např. natolik důležitá. Zejména časté kladení důrazu pak může působit rušivě (Lotko, 2009, s. 67).

3.3.2.1 Odchyly u frázování

Odchytkou od správného frázování je rozdělování úseků, které spolu úzce významově souvisí. Nesprávného logického členění věty se dopouští např. televizní moderátoři při rychlém čtení textu ze čtecích zařízení. Nesprávné frázování může ztížit porozumění mluveného projevu, popř. vést k tvorbě tzv. falešných větných dvojic viz ukázka níže (Hůrková-Novotná, 1995, s. 42).

Špatně: *Je to opravdu poutavá hračka | pro děti japonské výroby.*

Správně: *Je to opravdu | poutavá hračka pro děti | japonské výroby.*

S tím souvisí korektní umístění pauz a důrazů. Důrazy by měly být kladeny na důležitou část výpovědi a neměly by být příliš nápadné. Nevhodné je opakované

zdůrazňování způsobující trhaný projev. Pauza by měla být vhodně umístěna a neměla by působit rušivě, např. příliš hlasitě (Kopečková, 2022, s. 34–35).

Nesprávnému frázování, nadměrnému používání pauz a důrazu nebo hlasitým nádechům se opět věnuje u profesionálních mluvčích Janoušková a Veroňková (2008), Kopečková (2014). Janoušková a Veroňková jako nejčastější odchylku uvádí mechanické oddělování slov na konci výpovědi. K rozbití vazeb dochází také uprostřed výpovědi, často je spojka samostatným taktem (Janoušková a Veroňková, 2008).

3.3.3 Intonace

Hlavním aspektem intonace je změna výšky hlasu v rámci výpovědi či její části, která by se měla nacházet v jejím posledním úseku (Krčmová, 2016, s. 207–208). Intonační schéma věty pochází od jejího intonačního centra, tj. místo s větným přízvukem. Intonace udává signál pro ukončenost či neukončenost promluvy. Různá intonace je u např. zjišťovací otázky a oznamovací věty, viz níže (Krčmová, 2016, s. 82). Zpravidla uvádíme tyto tři typy realizace intonace:

Kadence

Klesavý melodém neboli kadence je klesavý průběh tónu od intonačního centra výpovědi do jejího konce. Je citově neutrální (Krčmová, 2016, s. 169). Jak už bylo zmíněno výše, je typická pro oznamovací a rozkazovací větu, či doplňovací otázku, viz ukázky níže (Zeman, 2008, s. 147).¹⁷

Pišu dopis **matce**.

Napiš dopis **matce**.

Komu píšeš **dopis**?

—

—

—

—

—

—

Antikadence

Pro stoupavou melodii neboli antikadenci je typické stoupaní tónu po intonačním centru. Můžeme rozlišit dva podtypy stoupavé kadence – stoupavou a stoupavě klesavou (Krčmová, 2016, s. 169). Je typická pro zjišťovací otázky. Vlevo níže je

¹⁷ U věty *Komu píšeš dopis?* ještě před klesáním hlasu dojde k jeho zvýšení.

uvedena stoupavá kadence, vpravo stoupavě klesavá. První varianta je typická pro moravskou oblast a druhá pro českou. Kadence stoupavě klesavá není spisovná, ale v projevech velmi častá (Zeman, 2008, s. 147).

Přijdeš večer k **bratrovi**?

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Přijdeš večer k **bratrovi**?

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Polokadence

Pro polokadenci je typický pokles hlasu před intonačním centrem. Signalizuje především nekoncové úseky výpovědi a vyskytuje se v citově neutrálních promluvách (Krčmová, 2016, s. 169). Má tři hlavní varianty – stoupavou, rovnou a klesavou, viz ukázky níže, ale může být realizována několika způsoby (Zeman, 2008, s. 153–154).

Přišel kvečeru...

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Přišel kvečeru, ...

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Bude oblačno, místy přeháňky

— — — — —
— — — — —
— — — — —

3.3.3.1 Odchyly u intonace

Odchyly od normativní podoby kadencí mohou být následující. U zjišťovacích otázek, kde by se dle ortoepických pravidel měla vyskytovat antikadence, se může objevit klesavá kadence. To se stává problémem, jelikož intonace je jediným prostředkem v mluveném projevu, která dokáže tyto dvě různé věty od sebe rozlišit, např. *Přijdeš domů.* vs. *Přijdeš domů?* – [přijdeš domů:↓] vs. [přijdeš domů↑] (Hůrková-Novotná, 1995, s. 46). Otázka pak může vyznít spíše jako tvrzení. Tento jev pozoruje např. Kopečková (2020, s. 40–41).

Hůrková-Novotná také zmiňuje opačnou situaci, při které se ve větě oznamovací objeví nikoli klesavá melodie, ale stoupavá. Jako doprovodný jev se také někdy v těchto případech realizuje i prodloužený vokál v poslední slabice [bila tam dneská↑]. Objevit se také může odchylka při realizaci nekoncových úseků, ve kterých je realizována klesavá kadence místo polokadence (Tamtéž, 1995, s. 46–47).

Tyto výše zmíněné odchylky, tj. stoupavá kadence v oznamovací větě, zřídka také klesavá kadence ve zjišťovací otázce pozorují ve výzkumech Štěpánová (2019), Janoušková a Veroňková (2008) nebo Kopečková (2014). Nejčastěji se ve výzkumech objevuje klesavá melodie v neukončených výpovědích, a naopak polokadence na konci výpovědí. U mluvčích zkoumaných např. Štěpánovou se tento jev vyskytl u více než poloviny mluvčích. Opačný příklad se objevil při čtených projevech, kdy mluvčí větu intonačně ukončí a později zjistí, že souvětí pokračuje dále (Štěpánová, 2019, s. 213–215).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Materiál a metoda práce

V praktické části své práce se zabývám moderátory českých podcastů, kteří zpravidla nejsou považováni za profesionální mluvčí, ale protože jimi zvolené umělecké médium závisí pouze na zvukové stopě, měli by dbát aspoň na vybraná ortoepická pravidla, aby byl zajištěn srozumitelný projev. Dalším faktorem je, že některé tyto podcasty mají velký počet posluchačů, a podcasteri se tak mohou stát pro své posluchače, zejména z mladší generace, mluvním vzorem.

1.1 Vlastní postup

Podcasty jsem vybírala z nominovaných podcastů na *Křišťálovou lupu* v kategorii *Podcast roku*, ročník 2022. Podcasty tradičně „soupeří“ ve dvou kategoriích – veřejnoprávní a autorský podcast. O vítězích těchto kategorií rozhodují posluchači těchto podcastů na webové stránce *podcastroku.cz*. Mimo tyto dvě kategorie se také vyhlašuje *Cena odborné poroty*.

Z nominovaných podcastů jsem následně vybrala ty, které jsou koncipovány tím způsobem, že vždy jeden moderátor vede monolog na dané téma. Pro velkou část podcastů jsou typické rozhovory s nejrůznějšími hosty. V tomto formátu podcastů však moderátor téměř nemluví, pouze se např. zeptá hosta na otázku, a proto jsem tento formát vyhodnotila jako méně vhodný k analýze. K analýze jsem také vybírala ty pořady, které vycházejí pravidelně, minimálně několikrát do měsíce. A v neposlední řadě jsem vybrala podcasty, ve kterých se neobjevují velké zvukové úpravy, např. střihy či rušivá hudba v pozadí.

Z veřejnoprávního sektoru jsem nenalezla reprezentativní počet moderátorů, a proto se ve své analýze zaměřuji pouze na podcasty z autorského sektoru. Uvědomuji si, že tohle je určitým nedostatkem v předkládané analýze a srovnání těchto dvou sektorů bych se chtěla věnovat v budoucnu, např. ve své magisterské práci.

Pro analýzu jsem vybrala celkem osm podcastů, přičemž každý z nich vede pouze jeden moderátor. Z osmi vybraných moderátorů je polovina mužského pohlaví a polovina ženského.

Jako zdroj pro svůj materiál jsem zvolila platformu Spotify. Tato streamovací platforma je určena pro poslech hudby a podcastů. Od každého mluvčího jsem vybrala tři různé epizody pořadu, každou vždy z jiného měsíce. Konkrétně jsem u každého moderátora vybrala vždy epizodu z listopadu 2022, prosince 2022 a ledna 2023.¹⁸ Nebylo možné z každého měsíce najít pro všechny mluvčí vždy stejně dlouhé epizody, ale vzorky jsou vždy brány ze zhruba stejného časového úseku. Každý posuzovaný vzorek má zhruba jednu minutu. Výjimkou jsou tři epizody, kde jsem z praktických důvodů musela vybrat pozdější či dřívější úsek, jelikož se v nahrávkách zrovna objevily pasáže, kde mluvčí předčítají text, je použita ukázka hudby atp. U epizod z listopadu jsem analyzovaný vzorek vybrala z páté minuty videa, u prosincových epizod z desáté minuty a u lednových epizod z dvacáté minuty. Pro stažení nahrávek z platformy Spotify jsem použila program *oCam recorder*¹⁹ a následně je dle potřeby sestříhala v programu *Adobe Premiere Pro*.²⁰

V následujících kapitolách stručně představím vybrané zkoumané jevy, podcasty a jejich jednotlivé mluvčí. Zmiňuji také jejich základní autobiografické údaje, jsou-li k dispozici.

1.1.1 Postup při analýze jednotlivých jevů

Mluvčí jsem hodnotila na základě vlastního poslechu a programu *Praat*.²¹ Před samotnou analýzou jsem zvukový záznam ortograficky a foneticky přepsala. Pro fonetický přepis jsem použila český systém značek. K fonetické transkripci se podrobněji vyjadřuji v následující Kapitole 1.1.2.

Vokály

U vokálů jsem vybrala u každého mluvčího vždy 9 vzorků krátkých vokálů a 6 dlouhých. U každého mluvčího byly vybrány vždy 3 vzorky daného krátkého vokálu a 2 vzorky dlouhého z každé ze tří vybraných epizod. Celkově byly tedy analyzovány vždy 3 vzorky z první analyzované epizody, 3 z druhé a 3 ze třetí. Vokály byly vybrány náhodně z ortografického přepisu, ale vždy jsem se snažila vybrat vzorky

¹⁸ U Davida Vaníčka byly vybrány epizody z listopadu 2022, ledna a března 2023, protože předchozí epizody obsahovaly pouze rozhovory.

¹⁹ Ohsoft.net © 2021

²⁰ Adobe © 2023

²¹ Boersma a Weenink, © ppgb, October 16, 2021

z různorodého hláskového okolí. Vzorky byly také vybrány, pokud to bylo možné, vždy z různých pozic ve slově, tedy z iniciální, mediální a finální pozice. U některých mluvčích jsem narazila na problém se špatnou výslovností určitých vokálů a v takovém případě jsem analyzovala co nejvíce stabilní vzorky vokálu. Analýza neobsahuje vokál *ó*, protože se v projevech ani jednou nevyskytl.²²

Vokalickou kvalitu jsem zkoumala v programu *Praat*, ve kterém jsem vždy změřila hodnoty formantů F1 a F2 tím způsobem, že jsem u každého vzorku vybrala několik formantů z jeho stabilního jádra (3–5 formantů). Z těchto hodnot jsem vždy vytvořila průměr a zaokrouhlila výsledek na dvě desetinná místa. Vokalickou kvalitu porovnávám s údaji uvedené v publikaci Z. Palkové (1994) viz Kapitola 3.2.1.1. Výsledky prezentuji v tabulkách společně s vlastním komentářem.

Kvantitu vokálů jsem analyzovala u stejných vokálů, u kterých jsem zkoumala jejich kvalitu. V programu *Praat* jsem udělala mechanickou segmentaci vybraných samohlásek a jejich hodnoty převedla na milisekundy (ms), výsledné hodnoty jsem zapsala do tabulky a vypočítala poměr mezi krátkými a dlouhými vokály. Při segmentaci jsem se řídila vlastní percepcí a návody v publikaci *Fonetická segmentace hlásek* (Machač a Skarnitzl, 2009).

Výsledky porovnávám s již zmíněnými nejnovějšími pracemi Skarnitzl a Volín (2012), Kopečková (2022) a studií Kalové (2019). Mluvčí ve své analýze hodnotím dle rozmezí hodnot těchto tří studií (viz Kapitola 3.2.1.2). Zda mluvčí vokály krátí či naopak dluží, jsem hodnotila dle toho, jestli hodnota odpovídala předkládanému průměru s odchylkou ± 2 ms, tzn. u vokálu *i* rozmezí 48,03–55,5 ms atd.

Pokud hodnota naměřeného vokálu do tohoto rozmezí nespádala, byl vokál hodnocen jako krácený či dlužený. Posun o více než 10 ms pak hodnotím jako výrazné dlužení nebo krácení.

Konsonanty

Při analýze konsonantů jsem se zaměřila na znělostní a artikulační asimilaci a redukci hlásek. U znělostní asimilace jsem věnovala pozornost především asimilaci před sonorami a konsonantem *v*, jelikož se jedná o regionálně příznakový jev.

²² U Robina veselého jsem narazila také na nedostatek vzorků vokálu *é*, který se vyskytl pouze jednou ve všech projevech dohromady.

Při redukci hlásek jsem pozorovala především vypouštění konsonantu *j*. U mluvčích jsem také pozorovala, zda se u nich nevyskytuje nějaká z frekventovaných řečových vad, např. sigmatismus, rotacismus atd.

Mluvní tempo

Pro stanovení mluvního tempa jsem v programu *Praat* vymezila vždy 30 sekund z jednotlivých vzorků, rozdělila je na sekundu dlouhé části a spočítala počet jednotlivých slabik v každé sekundě. Z jednotlivých hodnot potom byl u každého vzorku stanoven průměr. Výsledky porovnávám s výsledky studií např. J. Veroňkové (2012) nebo M. Kopečkové (2022).

Frázování

U frázování se zaměřuji na to, zda mluvčí logicky rozdělovali výpověď, jestli správně realizovali pauzy, nádechy, důraz. U každého mluvčího popisuji, jak tyto jevy celkově působí na projev daného mluvčího. Postupovala jsem tak, že jsem spočítala celkový počet míst, kde měly být realizovány hranice výpovědních celků, vyznačila případy, ve kterých se tak nestalo, nebo kde hranice chyběly, a stanovila procentuální úspěšnost daného mluvčího.²³ Výsledky porovnávám např. se studií Janouškové a Veroňkové (2008).

Intonace

Při zkoumání intonace jsem posuzovala správnost užívání klesavé kadence při ukončení výpovědi, polokadence v nekoncových úsecích a antikadence u zjišťovacích otázek. Opět jsem spočítala celkový počet realizací intonace a vyhodnotila, kolikrát z celkového počtu mluvčí chybovali.

Předpokládám, že se v mé analýze objeví výše zmiňované odchylky v segmentální rovině. Především odchylky v kvalitě vokálů, tendence k jejich centralizaci a pravděpodobně i krácení/dloužení vokálů. U konsonantů se domnívám, že se objeví asimilace znělosti před sonorami, a to z důvodu původu některých mluvčích. Vzhledem k tomu, že podcasty jsou určeny primárně k poslechu, nepředpokládám časté vypouštění hlásek, ba naopak je možné, že se objeví i hyperkorektní tvary

²³ Některé postupy (především míru chybovosti u intonace a frázování) v metodologii přebírám z práce K. Bujokové (2022) pro lepší srovnání podobného typu mluvčích (viz Praktická část, Kapitola 2.3).

např. u pomocného slovesa být. Naopak očekávám výskyt neortoepické asimilace artikulace. Je pravděpodobné, že se také vyskytne nějaká z řečových vad, jako je lambdacismus či sigmatismus.

V rámci své analýzy neočekávám tolik odchylek v suprasegmentální rovině v porovnání s rovinou segmentální. Pravděpodobně se objeví drobné odchylky v rámci frázování, možná budou nevhodně realizovány důrazy a pauzy. Předpokládám, že se pauzy na nevhodných místech (a celkově odchylky od frázování) projeví u těch mluvčích, kteří vedou projev na nějaké uvolněnější téma na rozdíl od vážnějších témat, jelikož se budou potřebovat více zamyslet nad následující výpovědí, např. volnočasové aktivity vs. vraždy. V intonaci nepředpokládám velké odchylky, avšak je možné, že se vyskytne klesavá kadence v nekoncevých úsecích, polokadence v koncevých a také antikadence např. u oznamovacích vět. Možná se u některých mluvčích projeví i výraznější melodie, např. vzhledem k osobnímu zaujetí, případně také regionální příslušnosti. Domnívám se, že u některých mluvčích se objeví rychlejší mluvní tempo stejně jako v už výše zmíněných novějších studiích.

1.1.2 Fonetická transkripce

U zkoumaných jevů vždy přikládám i jejich příklady. Ty jsou přepsány s pomocí fonetické transkripce, proto ji zde krátce představím. Fonetická transkripce slouží pro záznam zvukové řeči a detailně zachycuje konkrétní podobu mluveného projevu. Často se v odborných pracích využívá mezinárodní fonetická transkripce IPA (*International Phonetic Alphabet*). Pro svou práci jsem se rozhodla využít zjednodušený český systém také dodržující princip 1 : 1, tzn. jedna hláska odpovídá jednomu grafému.

Vokály

[a]²⁴, [á] – vybrané vokály *a/á*

[e], [é] – vybrané vokály *e/é*

[i], [í] – vybrané vokály *i/í*

[o] – vybrané vokály *o*

[u], [ú] – vybrané vokály *u/ú*

[ou̯] – diftong *ou*

Konsonanty

[ŋ] – velární *n*

[m] – labiodentální *m*

[ř] – neznělé *ř*

[x] – neznělé *ch*

[ɣ] – znělé *ch*

[ʒ] – znělé *c*

[ʃ] – znělé *č*

[l̥] – slabikotvorné *l*

[r̥] – slabikotvorné *r*

Suprasegmentální jevy

[↑] – stoupavá kadence; ↑ správně; ↑ špatně

[→] – polokadence; → správně; → špatně

[↓] – klesavá kadence; ↓ správně; ↓ špatně

[/] – fyziologická pauza; / správně; / špatně

[//] – ukončení výpovědi

²⁴ Zkoumané jevy jsou vždy vyznačené barevně pouze v příslušných kapitolách.

[Ø] – absence pauzy

[#] – hezitační zvuk

[důraz] – důraz

Ostatní

[+] – vypouštění hlásek

[!] – krácení vokálů

[:] – dloužení vokálů

1.1.3 Vybraní mluvčí

1.1.1.1 Stanislava Žaloudková / Krimi příběhy

Za podcastem *Krimi Příběhy* stojí Stanislava Žaloudková.²⁵ Její podcast je nejvíce populární na platformě *YouTube*, kde jej může divák případně sledovat i s doprovodným videem. Jako audio je možné jej najít i na *Spotify* či webových stránkách a aplikacích věnovaných pouze podcastům (např. *ceskepodcasty.cz*, *Apple podcasts* atp.). Podcast je zaměřen především na vyprávění o reálných vraždách a vražích.

Krimi Příběhy mají na platformě *YouTube* aktuálně přes 172 tisíc sledujících.²⁶ Tento kanál je dle sledovanosti jeden z nejpoblíbenějších kanálů zaměřených na kriminální tematiku. V žebříčku nejoblíbenějších autorských podcastů se umístil na dvacátém pátém místě.²⁷ Aktuálně se na jejím *YouTube* kanálu nachází přes 200 videí a celkový počet zhlédnutí je 29 445 880. Zhlédnutí jednotlivých epizod se pohybuje mezi 50–200 tisíci.

1.1.1.2 Clarissa Dalloway / Pod lampou

Clarissa Dalloway se narodila v roce 1987, pochází z Prahy a momentálně bydlí v malé vesnici ve Středočeském kraji.²⁸ Tento podcast se věnuje reálným kriminálním příběhům a také známým detektivním příběhům. Podcast je opět směřován na několik streamovacích platforem, především na podcastových streamovacích službách jako *Spotify*, *Apple Podcast* atp., mimo jiné *YouTube*, na kterém má tento podcast přes 27 tisíc odběratelů. Celkový počet zhlédnutí přesáhl 4 miliony.²⁹

²⁵ K této mluvčí jsem bohužel nedokázala dohledat informace, odkud pochází.

²⁶ Počty sledujících a zhlédnutí uvádím dle platformy *YouTube*, jelikož statistiky nejsou na *Spotify* veřejné, má k nim přístup pouze sám autor.

²⁷ <https://www.podcastroku.cz/>

²⁸ Informace mi poskytla samotná autorka.

²⁹ <https://www.youtube.com/@pod-lampou/about>

Jedna epizoda má na platformě *YouTube* v průměru od 30–120 tisíc zhlédnutí.³⁰ Průměrně epizody trvají od 40–90 minut. Na platformě *Spotify* má podcast momentálně necelých 50 epizod.³¹ V kategorii autorský podcast se v soutěži *Křišťálová lupa* umístil na 40. místě.³²

1.1.1.3 Barbora Nováková / *Neplecha ukončena*

Barbora Nováková se narodila roku 1991, pochází z Brna, ale momentálně žije v Plzni.³³ Podcast *Neplecha ukončena* je podcast zaměřený na svět Harryho Pottera. Autorka v podcastu dopodrobna rozebírá jednotlivé kapitoly této knižní ságy. Jedna epizoda má v průměru od 20–50 minut.

Tento podcast vychází pravidelně každé pondělí a jedná se o jeden z nejúspěšnějších českých podcastů. V soutěži *Podcast roku* se umístil na 9. místě v kategorii autorský podcast.³⁴ Tento podcast je především zprostředkováván skrze platformu *Spotify*.

1.1.1.4 Markéta Lukášková / *Příběh, který se opravdu stal*

Markéta Lukášková je novinářka a spisovatelka. Narodila se 19. července 1988 v Českých Budějovicích. Studovala žurnalistiku a sociologii na Masarykově univerzitě, ale studium nedokončila. Po neúspěšných studiích začala pracovat jako redaktorka časopisů *Týden*, *Faktor*, *Reflex* nebo například pro web *seznam.cz*.³⁵ Následně pracovala i v PR agentuře.

V roce 2017 vydala svou knižní prvotinu *Losos v kaluži*. Následně vydala několik dalších knih, mezi které se například řadí tituly *Panda v nesnázích*, *Majonéza k snídani* či *Co nás v dějáku nenaučili*.³⁶

³⁰ <https://www.youtube.com/@pod-lampou/videos>

³¹ <https://open.spotify.com/show/2czkurbCsFA75Q2dFbQOfu?si=2da2b034440d49ae>

³² <https://www.podcastroku.cz/>

³³ Informace mi poskytla samotná autorka.

³⁴ <https://www.podcastroku.cz/>

³⁵ <https://www.marketalukaskova.cz/>

³⁶ <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/marketa-lukaskova-108381>

Ve sledovaném podcastu autorka vypráví příběhy o zajímavých dějinných událostech a osobnostech. Aktuálně má podcast téměř 200 epizod. Podcast *Příběh, který se opravdu stal* se v soutěži *Podcast roku* umístil na 6. místě.³⁷

1.1.1.5 Eduard Birke / Kdo je zabil?

Autorem podcastu je Eduard Birke, filmař a příležitostný hudebník.³⁸ V roce 2017 režíroval krátký amatérský film *Léčebna – porucha příjmu potravy*. Následně v roce 2019 režíroval studentský film *Creepypasta v Čechách* aneb internetové legendy s prvky hororu.³⁹

Tento podcast se věnuje kriminální tematice. Autor především převypravuje příběhy masových a sériových vrahů. Na svém *YouTube* kanále má momentálně přes 92 tisíc odběratelů a vydal přes 140 videí. Aktuální celkový počet zhlédnutí na tomto kanále je téměř 12 milionů.

1.1.1.6 David Vaníček / Slyšíme se?

Za podcastem *Slyšíme se?* stojí osobnost Davida Vaníčka, bývalého televizního moderátora, influencera a mediálního kouče.⁴⁰ Začínal jako redaktor pro *Západočeské noviny* či jako reportér zpravodajství pro rádio *Impuls*. Od roku 2005 pracoval pro *TV Nova* na pozicích regionální reportér, reportér živých vstupů a v neposlední řadě vedoucí redakce pro program. Od května roku 2017 pracuje na volné noze jako influencer a mediální kouč.⁴¹

Se svým partnerem Michalem Vaníčkem společně spravují projekt *Dva tátové* působící především na Instagramu a na vlastních webových stránkách.⁴²

Podcast *Slyšíme se?* nemá specifické zaměření. Věnuje se nejrozličnějším tématům jako je dění v politice, osobní zkušenosti autora, a dokonce rozhovory s nejrozličnějšími hosty. Podcast se v *Křišťálové lupě* umístil na 26. místě.

³⁷ <https://www.podcastroku.cz/>

³⁸ U tohoto autora jsem nenašla, odkud pochází.

³⁹ <https://www.csfd.cz/tvurce/457368-eduard-birke/diskuze/>

⁴⁰ <https://cz.linkedin.com/in/david-vanicek>

⁴¹ U tohoto autora jsem nenašla, odkud pochází.

⁴² <https://www.dvatatove.cz/>

Analýze mluvních projevů Davida Vaníčka se věnovala v bakalářské práci P. Mráčková (2022), jejíž práce krátce zahrnuje i analýzu zvukové roviny. Výsledky její práce porovnávám s mými poznatky níže v analýze.

1.1.1.7 Robin Veselý / Tělo a duše

Za podcastem *Tělo a duše* stojí osobnost Robina Veselého.⁴³ Pořad je zaměřen na životní styl. Jsou v něm rozebírána témata jako spánek, zdravá strava, pohyb, vztahy, ale třeba i duševní zdraví. Někdy si do svého podcastu také zve hosty. Podcast se v *Křišťálové lupě* umístil na 45. místě.

1.1.1.8 David Jirsa / Na potítku

David Jirsa se narodil roku 1989 a pochází z Litomyšle. Působí jako učitel, redaktor, editor a literární vědec. Je šéfredaktorem literárního revue *Aluze*. Vystudoval českou filologii a žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci, dále studoval slavistiku, anglistiku a komparativní literaturu v německé Jeně. Po návratu získal doktorát v Olomouci v teorii literatury. Publikoval několik překladů a odborných studií. S Natálií Trojkovou vydal knihu *Je to s tím Akordem velký kříž*. Působil také jako lektor češtiny pro cizince na Foreign Studies University v Tianjinu v Číně. Aktuálně je odborným asistentem na katedře bohemistiky FF UP v Olomouci, jeho zaměřením je teorie literatury a výuka češtiny pro cizince.⁴⁴

Podcast *Na potítku* je dílem Davida Jirsy a Daniela Zezuly. Přestože se na podcastu podílí oba, výklad ve videích zprostředkovává pouze David Jirsa. Zaměřuje se především na výklad a interpretaci českých i světových kánonických děl. Také se však věnuje literární vědě a lingvistice. Kanál je určen především pro studenty středních škol, někdy se věnují i vysokoškolským tématům. K aktuálnímu dni má podcast téměř 50 tisíc odběratelů na platformě YouTube, kde podcast působí nejvíce. Celkově je na tomto kanále přes 290 videí. Celkový počet zhlédnutí přesahuje 5,5 milionů. Epizody mají dosah až okolo 150 tisíc zhlédnutí.

⁴³ U tohoto autora jsem, nenašla odkud pochází.

⁴⁴ <https://napotitku.cz/o-nas/>

Na platformě Spotify má podcast více než 200 epizod. Podcast *Na potůtku se v Křišťálové lupě* umístil na 50. místě.

Analýze mluvních projevů Davida Jirsy se věnovala v bakalářské práci D. Vykoukalová (2023), jejíž práce krátce zahrnuje i fonetickou analýzu. Výsledky její práce stručně porovnávám s mými poznatky.

2. Analýza

2.1 Segmentální rovina

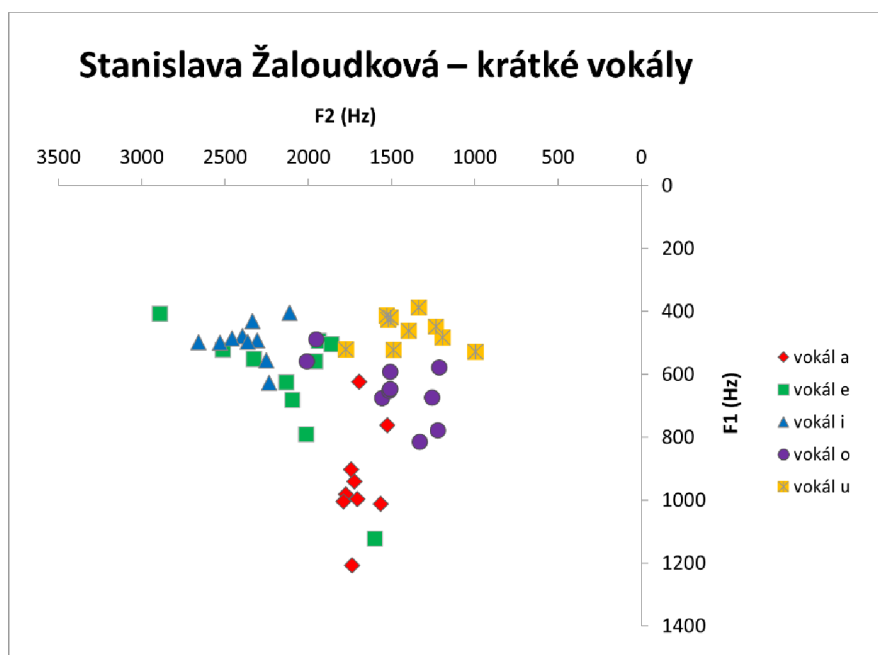
2.1.1 Kvalita vokálů

U téměř všech mluvčích se při analýze kvality vokálů projevila tendence k centralizaci jejich výslovnosti. Tuto tendenci potvrzují také studie např. M. Kopečkové (2022), J. Veroňkové a J. Janouškové (2008). Podobně na tom byli i neprofesionální mluvčí v analýze K. Bujokové (2022), která zkoumala tvůrce na platformě *YouTube*. V mé analýze se u většiny mluvčích projevila tendence k otevřenosti či zavřenosti vokálů. Ve větší míře se projevila tendence k zavřenější výslovnosti vokálů *a*, *i* a velmi často docházelo ke splývání *o* a *u*. Nejméně se centralizace projevila u Clarissy Dalloway. U dlouhých hlásek bylo méně odchylek, často se však jako problematický ukázal vokál *ú*, největší potíže s jeho výslovností měli Barbora Nováková, Markéta Lukášková, David Vaníček a Robin Veselý. Na základě atributu pohlaví lze říci, že si ženy u tohoto jevu vedly lépe, centralizace jejich vokálů nebyla v porovnání s muži tolik výrazná.

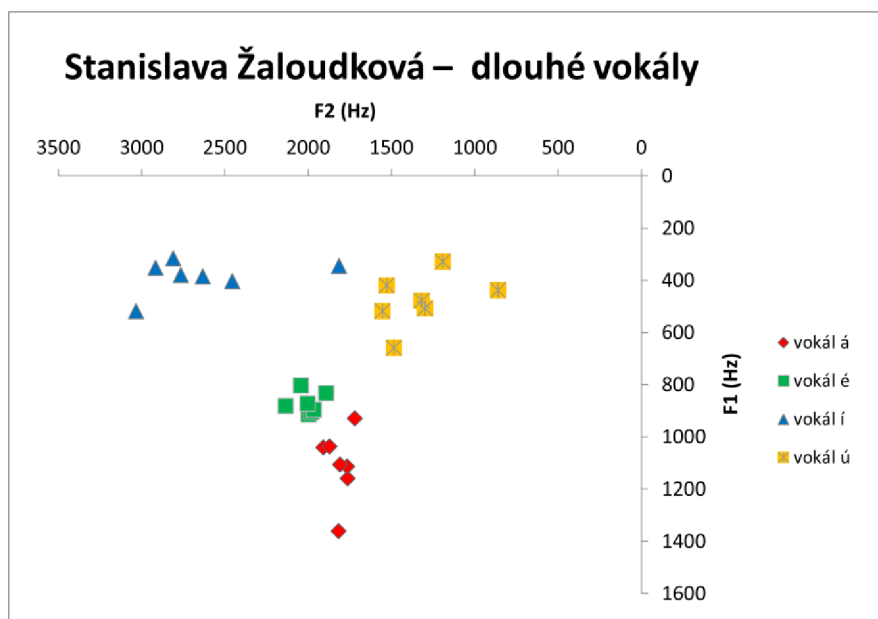
U **Stanislavy Žaloudkové** můžeme vidět tendenci k centralizaci vokálů (viz Obr. 1). U této mluvčí pozoruji tendenci k otevřené a zavřené výslovnosti. U samohlásky *a* pozoruji více zavřenou výslovnost. Hodnoty všech vzorků formantů F2 přesahovaly hodnotu 1500 Hz průměrně o 200 Hz a kvalitou se tedy přiblížily hodnotám vokálu *e*. Hodnoty vokálu *e* a *i* se u obou formantů pohybovaly v rámci frekvenčních pásem. U vokálu *o* lze vidět naopak otevřenější výslovnost. Pět vzorků tohoto vokálu překročilo frekvenční hranici na ose F2 o zhruba 300 Hz i více, průměrná hodnota tohoto vokálu se pohybuje okolo 1507 Hz, *o* se tedy svou výslovností přiblížilo více k vokálu *a*. Odchylku také pozoruji u vokálu *u*, kde opět hodnoty F2 často výrazně přesahovaly hranici 1000 Hz, především u dloužených vzorků.

Podobné hodnoty se potom vyskytují i u dlouhých vokálů (viz Obr. 2), kde se *á* přibližuje hlásce *é* a *ú* se hodnotami podobá *ó*. U dlouhého vokálu *é* se navíc objevil i posun na ose F1, výslovnost se přiblížila hodnotám vokálu *á*. Odchylka u některých vokálů byla rozpoznatelná i percepčně. V rámci slov změna nebyla příliš slyšitelná, ale při segmentaci jednotlivých samohlásek už byl rozdíl velký, např. ve slovech *měsíců* a *studentů ú* znělo jako *ó* atd.

Obr. 1 – Stanislava Žaloudková – krátké vokály

Obr. 2 – Stanislava Žaloudková – dlouhé vokály

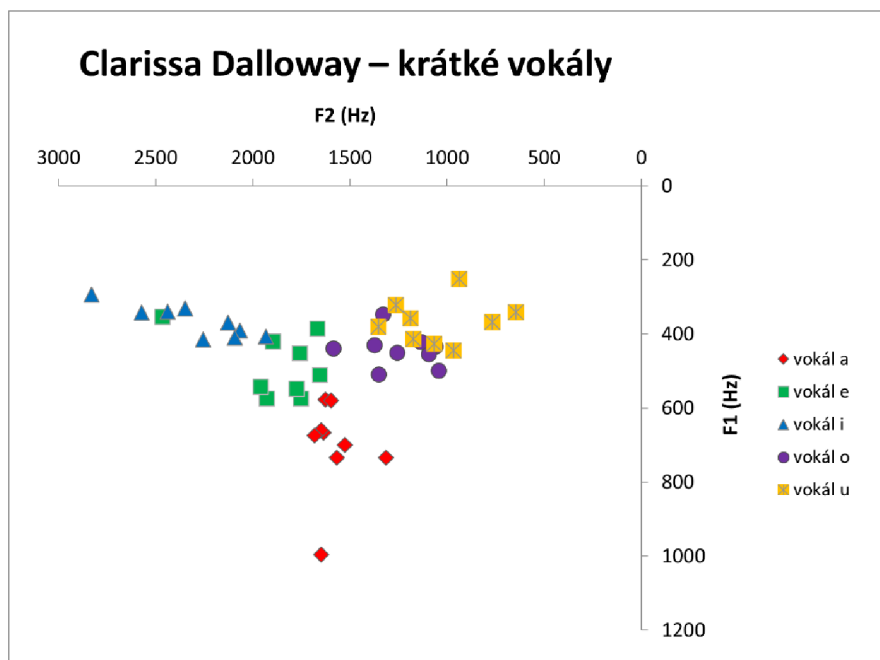

U **Clarissy Dalloway** se také v menší míře projevila centralizace (viz Obr. 3). Vokály jsou od sebe poměrně dobře kvalitativně odlišeny. U vokálu *a* se vyskytly pouze dva vzorky, které se pohybovaly o zhruba 100 Hz pod hranicí 700 Hz u F1. Na ose F2 byla téměř u všech vzorků výslovnost posunuta o 100–200 Hz výš a odpovídala spíše hodnotám pro vokál *e*. Tato odchylka byla znatelná i percepčně, např. u slova *provázela* byla výslovnost spíše [provázele]. Podobně tomu bylo u vokálu *e*, u kterého byly opět pouze dva vzorky o zhruba 200 Hz pod hranicí 480 Hz u F1. Na ose F2 byl

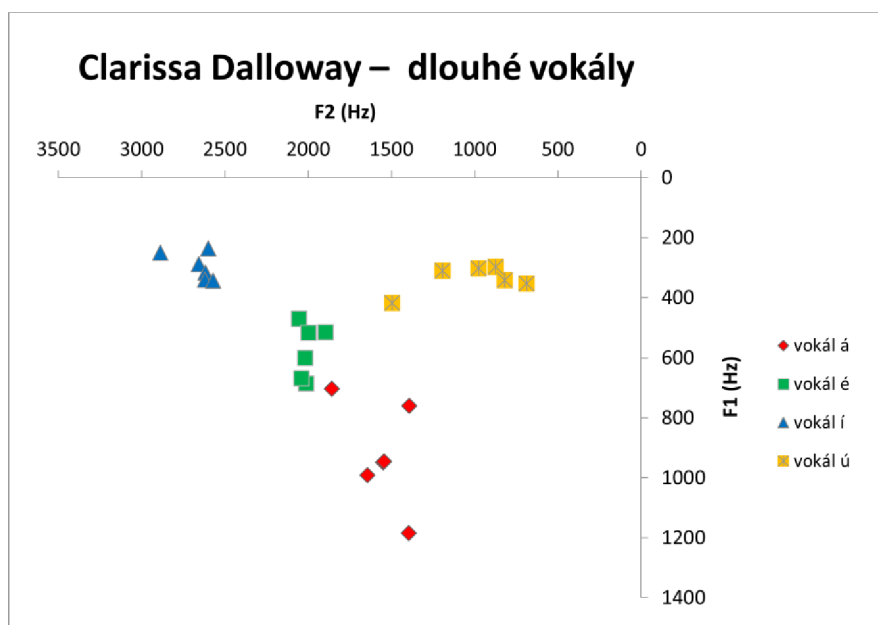
pouze jeden vzorek vokálu *e*, který přesáhl hranici 2100 Hz, a výslovností odpovídal vokálu *i*. Stalo se tak ve slově *děti*, ale percepčně tato odchylka poznat nebyla. U vokálu *i* nebyla žádná odchylka. Všechny kromě dvou vzorků vokálu *o* byly na ose F1 o 50–100 Hz pod hranicí 500 Hz, na ose F2 polovina vzorků překročila hranici 1200 Hz. Vokál *u* odpovídal stanoveným pásmům, kromě dvou případů, které na ose F2 překročily hranici o 300 Hz. Odchylka se objevila u slov *duchové* a *příjezdu*, *u* tedy následovalo po explozivě *d*.

V analýze dlouhých vokálů (Obr. 4) se jeden vzorek vokálu *á* výrazně přiblížil výslovnosti *é*. U vokálu *é* a *ú* jsem nenarazila na žádnou odchylku. U vokálu *í*, se hodnota F1 pohybovala o zhruba 30–50 Hz pod spodní hranicí, což je zanedbatelný posun.

Obr. 3 – Clarissa Dalloway – krátké vokály

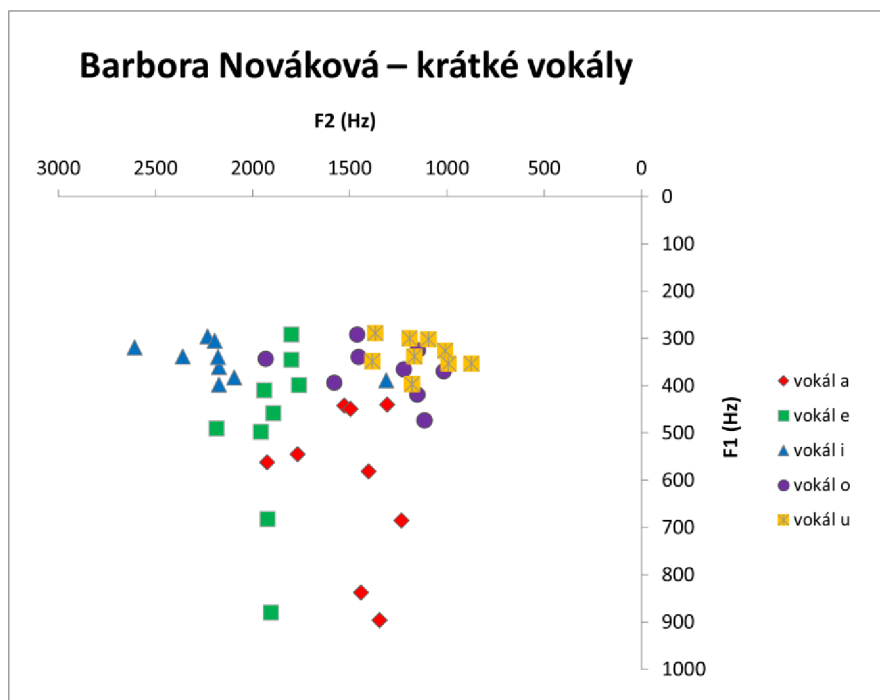
Obr. 4 – Clarissa Dalloway – dlouhé vokály

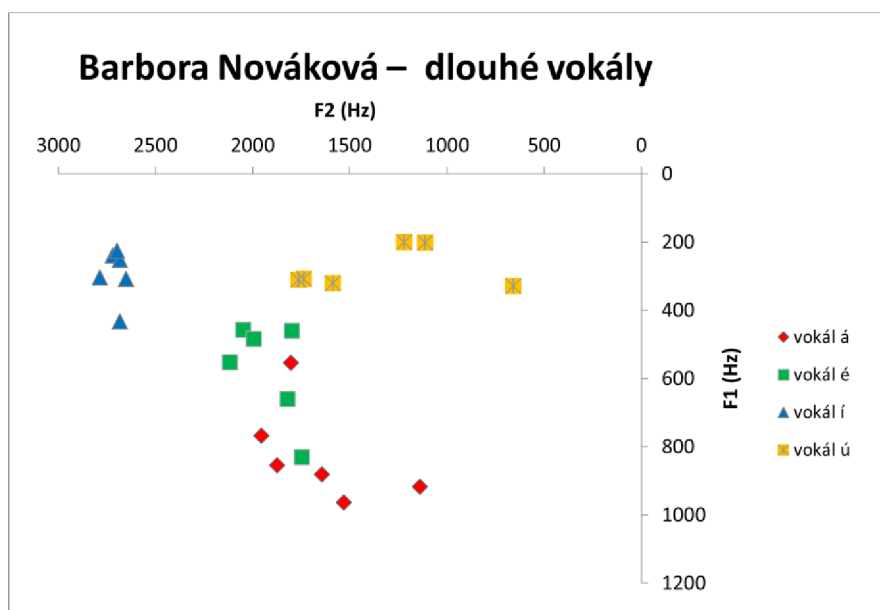
Barbora Nováková má zavřenější výslovnost vokálu *a*. Hodnoty F1 se u většiny vzorků dostaly výrazně pod spodní hranici. U dvou vzorků na ose F2 také byla naměřena odchylná hodnota vokálu *a*. Vokál *e* se pohyboval ve hranicích pásma až na jeden vzorek, který měl o téměř 200 Hz méně na ose F1. Z Obr. 5 můžeme vidět, že výslovnost vokálů *e*, *a* je poměrně rozkolísaná. Vokál *i* byl bezproblémový a nenaměřila jsem od něj žádnou odchylku od referenčních hodnot. U této mluvčí je zřejmé překrývání vokálů *o* a *u* (viz Obr. 5), tzn. zavřenější výslovnost vokálu *o*, který svými hodnotami odpovídá spíše *u*, a naopak u *u* můžeme pozorovat otevřenější výslovnost.

Vokál *á* na ose F2 odpovídá u čtyř vzorků z šesti vokálu *é*. Hodnoty vokálu *i* se značně od referenčních hodnot neliší, ale velmi problematickým je pro mluvčí vokál *ú*, jehož hodnoty na ose F2 značně přesahují horní hranici 1000 Hz. Hodnota tohoto vokálu v některých vzorcích odpovídala vokálu *ó* anebo dosahovala frekvencí až téměř 1800 Hz. Mluvčí pochází z Moravy a momentálně žije v Čechách, což mohlo ovlivnit její výslovnost. Odchyly jsem u mluvčí odhalila až při analýze, percepčně nebyly výrazně znatelné.

Obr. 5 – Barbora Nováková – krátké vokály

Obr. 6 – Barbora Nováková – dlouhé vokály

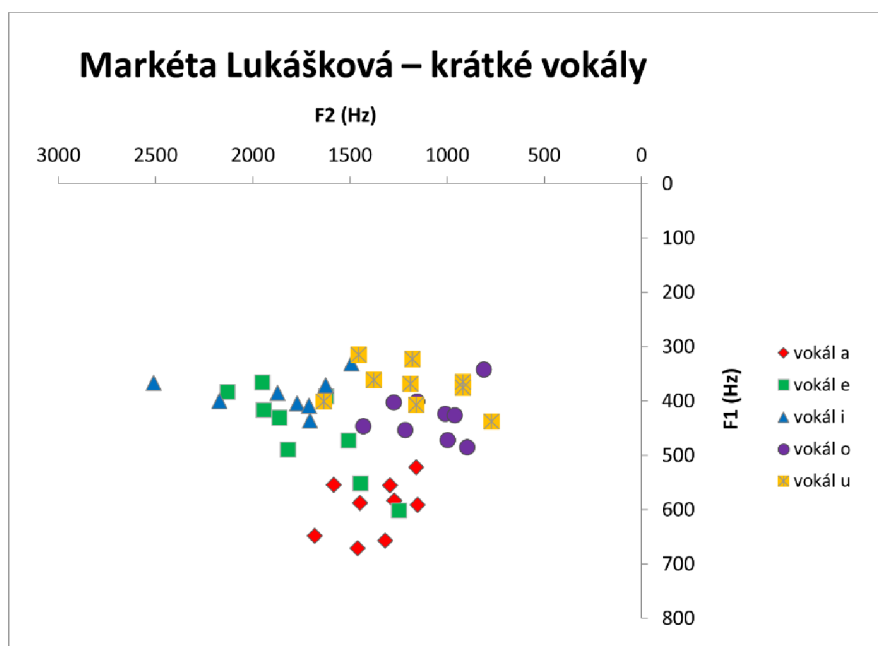

U **Markéty Lukáškové** můžeme vidět z Obr. 7 výraznou centralizaci vokálů, především překrývání *i* s *e* a také *o* s *u*. Všechny vzorky vokálu *a* odpovídají na ose F1 vokálu *e*. Vokál *e* v polovině případů nedosahoval spodní hranice 480 Hz a výslovností se pohyboval v hodnotách vokálu *i*. Vokál *i* byl naopak vyslovován poněkud znatelně

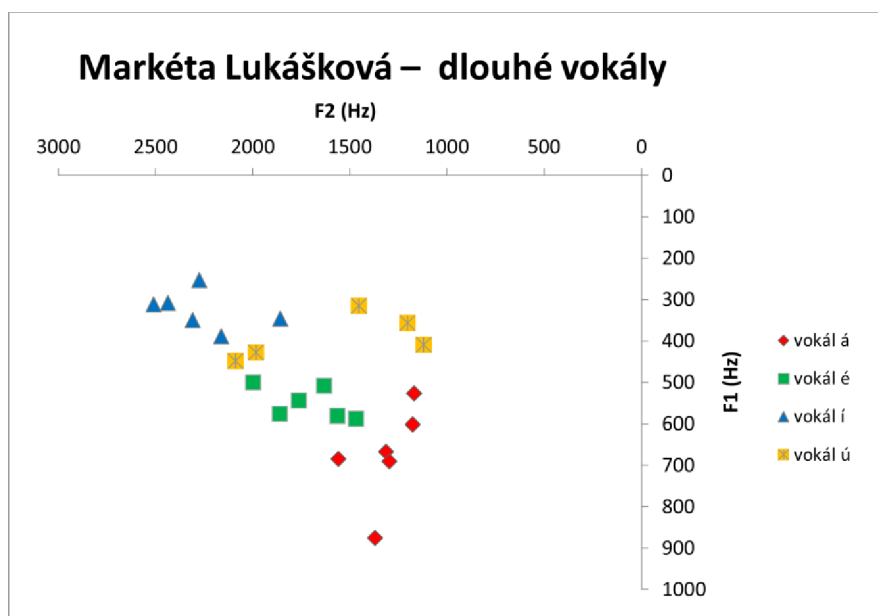
otevřeněji. Jeho hodnoty byly výrazně pod hranicí 2000 Hz u F2. Naměřené vzorky měly v rozmezí od 1500 do 2100 Hz. Hodnoty vokálu *o* také průměrně byly o 100 Hz pod spodní hranicí a výslovností se blížily k *u*. Hodnoty naměřené u vokálu *u* se pohybovaly ve stanovených pásmech, avšak na ose F2 je opět znatelný posun výslovnosti blíže k *o*.

Naměřené hodnoty *á* odpovídají vokálu *é*, podobně jako u krátkých protějšků. Naopak u vokálu *é* se neobjevily žádné odchylky. Na rozdíl od *i* bylo *í* vyslovováno správně, všechny jeho hodnoty odpovídají frekvenčním pásmům, kromě jednoho vzorku, který byl zanedbatelně pod hranicí. Problematickým byl pro mluvčí především vokál *ú* viz Obr. 8). Hodnoty na ose F2 v žádném naměřeném vzorku neodpovídaly referenčním hodnotám a některé vzorky hranici přesáhly až o 1000 Hz. Z toho důvodu jsem změřila všechny vokály *ú*, které byly k dispozici, ale nehledě na hláskové okolí či pozici ve slově, nedosahovaly požadovaných hodnot. Percepčně nebyla odchylka u vokálu *a/á* velmi znatelná, u *e* v některých případech ano, např. *se* → [si].

Obr. 7 – Markéta Lukášková – krátké vokály

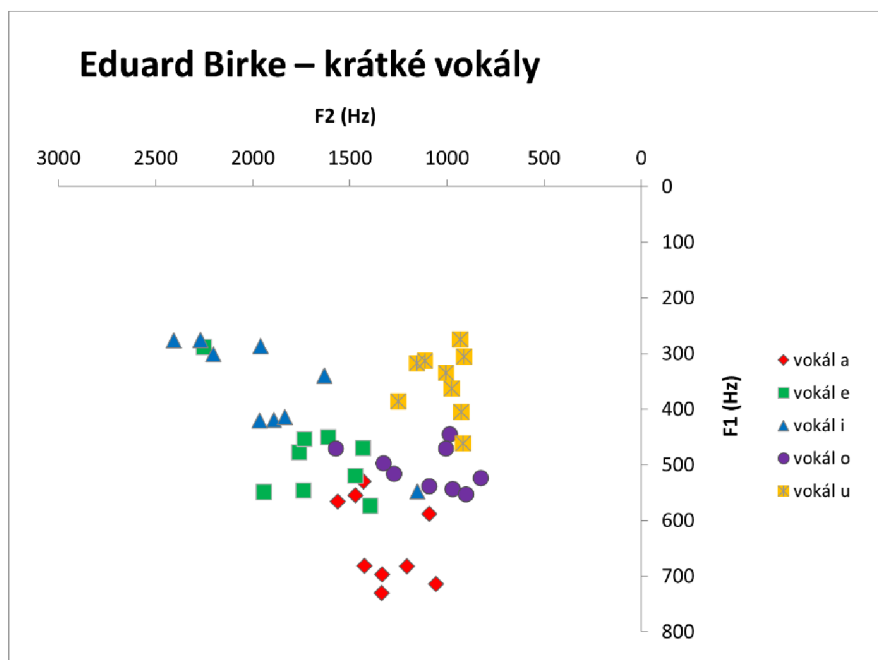
Obr. 8 – Markéta Lukášková – dlouhé vokály

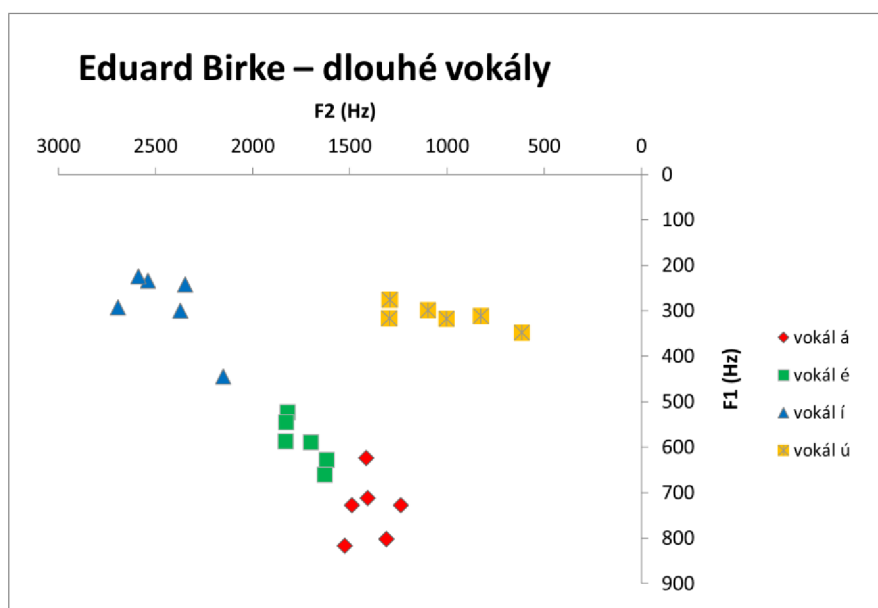
Eduard Birke je dalším mluvčím, u kterého je patrná centralizace vokálů, jak je vidět na Obr. 9). Podobně jako u např. Markéty Lukáškové je vidět posun výslovnosti *a* blíže k *e*. Hodnoty čtyř vzorků se pohybovaly o až 200 Hz pod hranicí 700 Hz na ose F1. Posun ve výslovnosti však nebyl percepčně poznat, zaznamenala jsem jej až při segmentaci na jednotlivé hlásky. Vokál *e* spadal do rozmezí stanovených frekvenčních pásem s výjimkou u tří vzorků, kde byla na ose F2 hodnota nižší než 1560 Hz a u jednoho vyšší než horní hranice 2100 Hz. Výslovnost *i* odpovídala referenčním hodnotám u formantů F1 i F2. Hodnoty vokálu *o* se v některých případech dostaly mírně pod hranici 500 Hz, ale jinak také odpovídají referenčním hodnotám. Vokál *u* také koresponduje se vzorovými hodnotami, avšak jak je z grafu vidět (Obr. 9), vokály *o* a *u* jsou výrazně posunuty do středu trojúhelníku.

U dlouhých vokálů je z grafu vidět (Obr. 10), že s dlouhými vokály je na tom mluvčí mnohem lépe v porovnání s krátkými. Vokály *a* a *e* nemají žádnou výraznější odchylku od výslovnostní normy. Hodnoty vokálu *i* jsou u F1 mírně pod hranicí 300 Hz, ale jinak odpovídají výchozím hodnotám. Podobně nepozorují větší problém s vokálem *ú*, u kterého jen dva vzorky přesáhly hodnoty 1000 Hz na ose F2. Odchylka se objevila u slov *vyrůstal* a *rodičů*. V projevech jsem nenašla žádná další slova, kde by se vokál *ú* vyskytoval přesně v okolí těchto hlásek, ale objevily se případy s jinými alveolárními hláskami, a ty se neprojeví jako problematické.

Obr. 9 – Eduard Birke – krátké vokály

Obr. 10 – Eduard Birke – dlouhé vokály

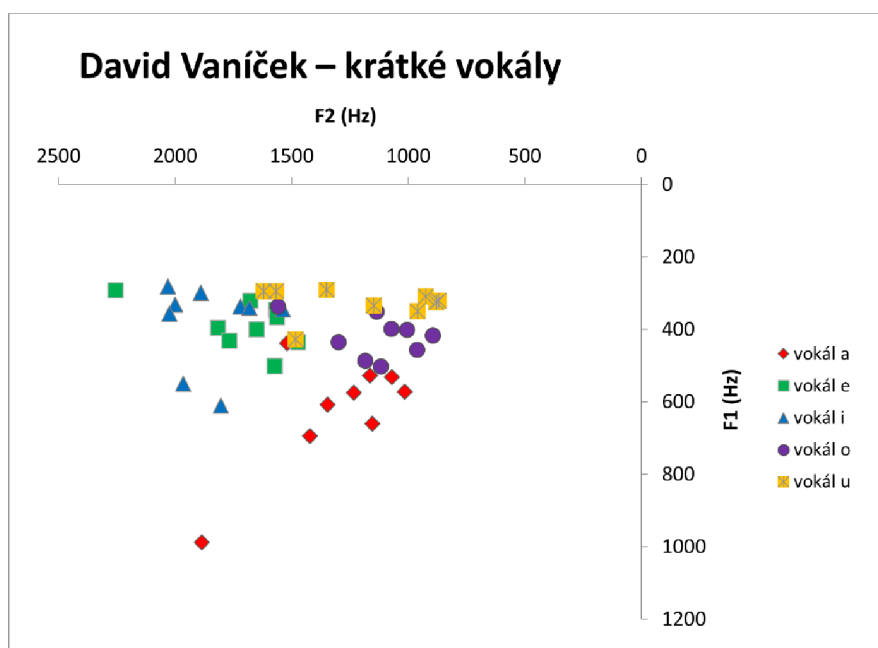

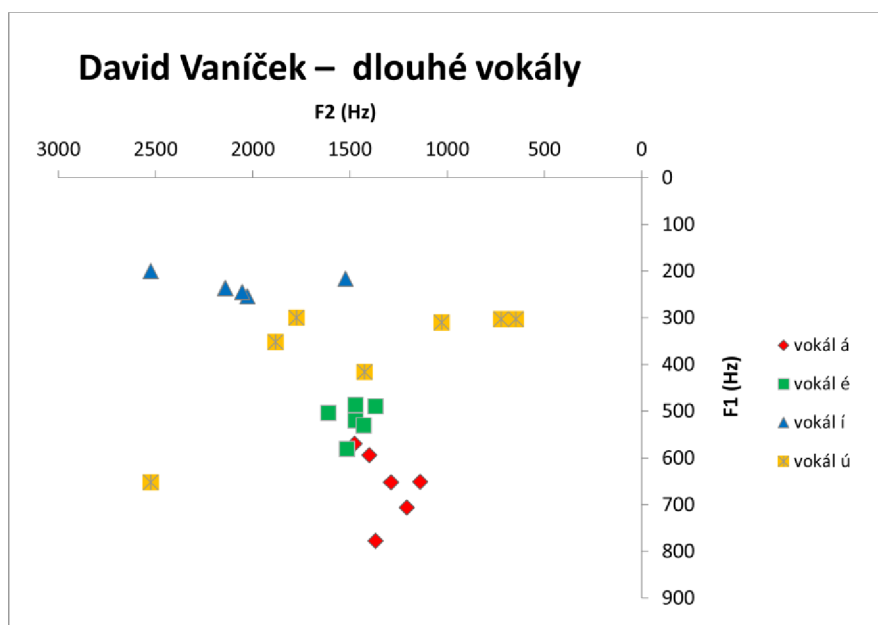
David Vaníček má podobně jako předchozí mluvčí problém s výslovností vokálu *a*, jehož referenční hodnoty se pohybují opět spíše v pásmech vokálu *e*, jak je vidět na Obr. 11). Naměřené hodnoty se pohybují o 100–200 Hz pod spodní hranicí 700 Hz na ose F1. Vzorokly vokálu *e* se shodují s referenčními hodnotami vokálu *i*. Naměřené hodnoty u F1 se pohybují zhruba o 100 Hz pod hranicí 480 Hz. Tyto posuny byly

vnímatelné i percepčně, např. *je* → [ji], *občas* → [opčas]. Hodnoty vokálu *i* kromě dvou vzorků odpovídají normě. Vokály *o* a *u* nejsou velmi kvalitativně odlišeny a dosahují podobných hodnot, především na ose F1 (viz Obr. 11). Obdobně jako u jiných mluvčích byla velmi problematická výslovnost vokálu *u*, jehož výslovnost byla velmi nestabilní. Z grafu můžeme vidět, že výslovnost všech vokálů je poměrně různorodá, což může být způsobeno mj. výrazným krácením vokálů u tohoto mluvčího (viz Kapitola 2.1.2).

Výslovnost dlouhých vokálů je rozpoznatelně méně deformovaná než u vokálů krátkých, nejvíce odchylek se vyskytlo opět u vokálu *ú*, jak je vidět na Obr. 12, u kterého se hodnoty pohybují výrazně nad horní hranicí 1000 Hz. Vokál byl problematický ve všech pozicích slova i hláskovém okolí. Ve slově *můžeme* jsem u *ú* naměřila frekvenci dokonce okolo 2500 Hz. V tomto konkrétním případě byl vokál také hodně krácen (39,57 ms).

Obr. 11 – David Vaníček – krátké vokály

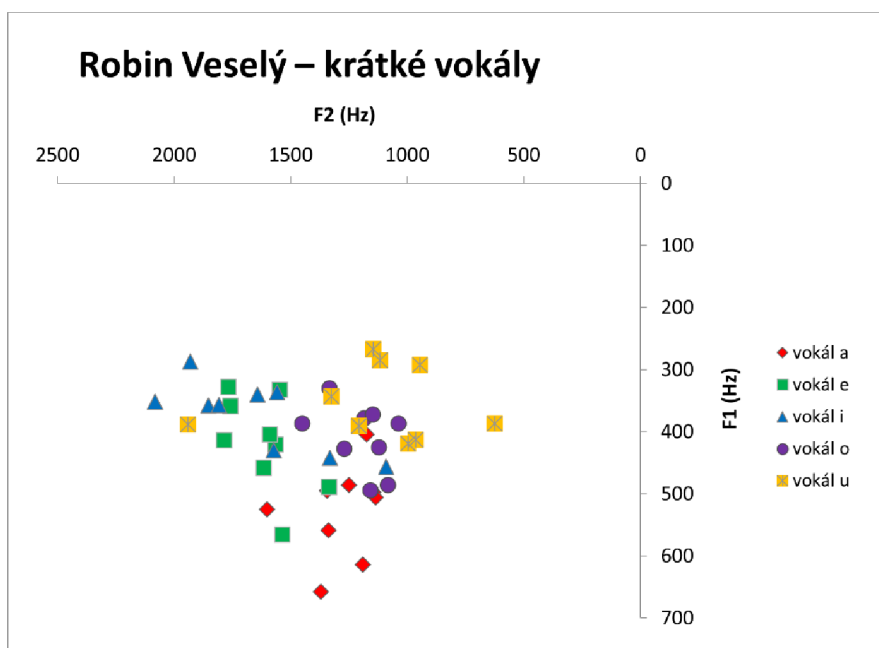

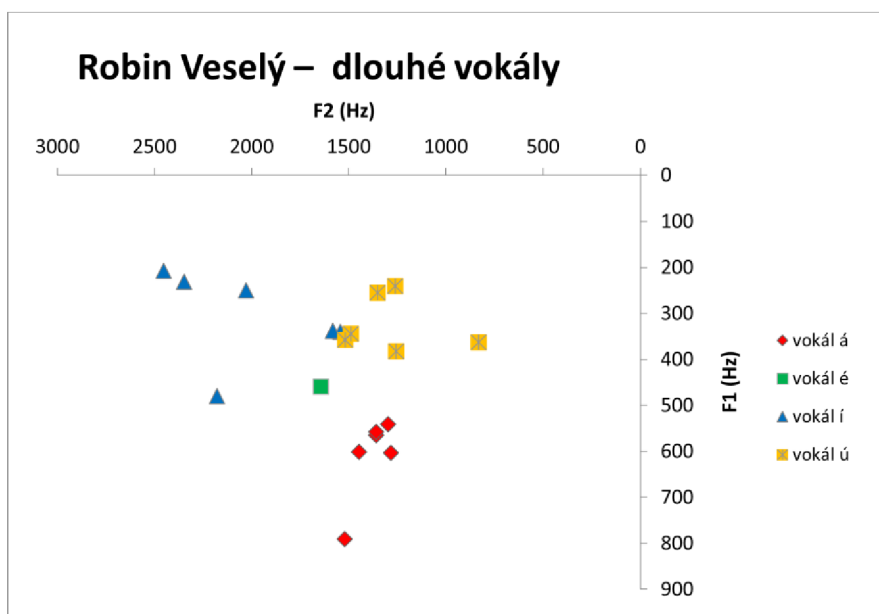
U **Robina Veselého** můžeme na Obr. 13 opět vidět silnou tendenci k centralizaci vokálů, která byl znatelná už i při pouhém poslechu. Jak je z grafu vidět, dochází ke splývání téměř všech vokálů. Podobně jako u předchozích mluvčích pozorují zavřenější výslovnost vokálu *a*, jehož hodnoty se pohybují pod spodní hranicí 700 Hz často s odchylkou až 200 Hz. Hodnoty vokálu *e* se pohybují také pod hranicemi referenčních hodnot a výslovnost vokálů odpovídá vokálu *i*. Výslovnost *i* odpovídá předepsaným hodnotám jen u jednoho vzorku. Jeho výslovnost je podobně jako u ostatních vokálů poměrně rozkolísaná a pokaždé je vysloven jiným způsobem. Často je *i* vyslovováno výrazně otevřeně, odpovídá spíše vokálu *e*. Hodnoty vokálů *o* a *u* se pohybují v podobných frekvencích. Pouze dva vzorky vokálu *o* se blíží normativní výslovnosti.

Z dlouhých vokálů byl především problematický vokál *i*, jehož hodnoty nedosahovaly spodní hranice 300 Hz u F1. Podobně jako u krátkých vokálů je výslovnost *á* více zavřená a podobá se vokálu *é*. U R. Veselého jsem také narazila na nedostatek vzorků vokálu *é*, který se ve všech vybraných projevech objevil pouze jednou. Nedostatečný výskyt tohoto vokálu je především způsoben výrazně nespisovným projevem mluvčího. Vokál *ú* byl nejvíce problémovým. Jeho výslovnost byla velmi rozkolísaná a vokály přesahovaly horní hranici u F2 až o 500 Hz. Odchyly jsou pravděpodobně způsobeny výrazným krácením vokálů (Viz Kapitola 2.1.2).

Obr. 13 – Robin Veselý – krátké vokály

Obr. 14 – Robin Veselý – dlouhé vokály

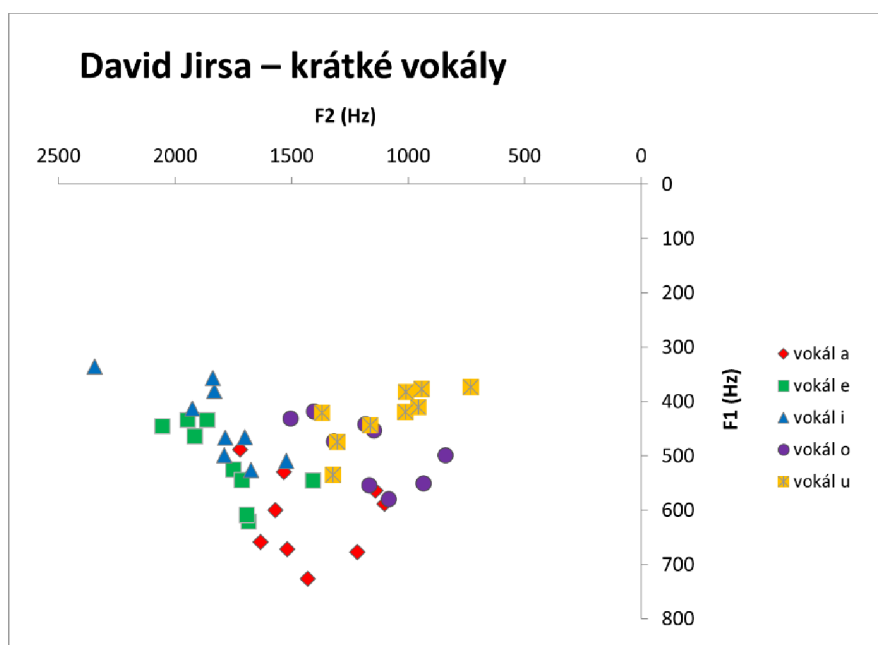

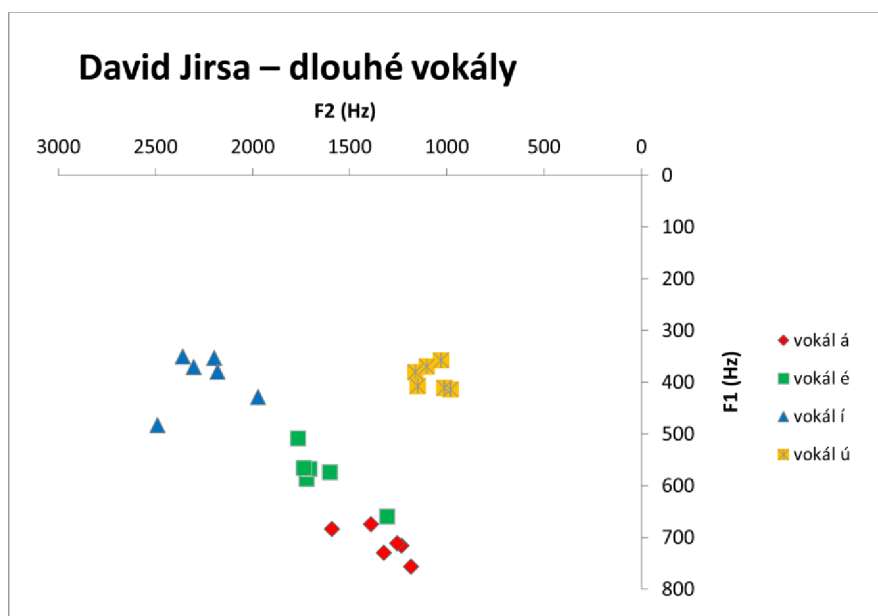
U **David Jirsa** taktéž můžeme vidět na Obr. 15 výraznou tendenci k centralizaci. Výslovnost vokálů *a* splývá s výslovností vokálu *e*, což je u tohoto mluvčího slyšet i při poslechu. Vokál *e* nebyl tolik problémový, jeho hodnoty odpovídaly normě kromě drobných odchylek. Problematickým byl vokál *i*, u kterého se hodnoty F2 pohybovaly výrazně pod stanovenou hranicí. U mluvčího pozoruji zavřenější výslovnost vokálu *o*, jehož hodnoty se pravidelně klesly pod hranici 500 Hz. Dále můžeme vidět výrazné posunutí vokálu *u* do středu trojúhelníku a podobně jako u ostatních mluvčích se hodnoty F2 výrazně pohybovaly nad 1000 Hz.

Jak je na obrázku Obr. 14 vidět, dlouhé vokály jsou na tom podobně jako u ostatních mnohem lépe. Všechny jsou od sebe kvalitativně odlišeny, pouze jeden vzorek vokálu *é* se blíží vokálu *á*. Veškeré vzorky vokálu *é* odpovídají správné výslovnosti až na jednu výjimku, kde hodnota klesla pod 1560 Hz. Žádnou výraznou odchylku jsem nezaznamenala u vokálu *i* a *ú*, jejichž výsledky odpovídaly referenčním pásmům.

Tohoto mluvčího analyzovala D. Vykoukalová (2023, s. 42–44), která se krátce věnovala i fonetické analýze, ve které konstatuje, že se tento mluvčí nedopouští výrazných chyb v kvalitě vokálů, což nekorresponduje s výsledky mé analýzy.

Obr. 15 – David Jirsa – krátké vokály

2.1.2 Kvantita vokálů

U všech mluvčích jsem dle očekávání zaznamenala tendenci ke krácení i prodloužení všech vokálů. Mluvčí krátili ve všech pozicích slova, prodloužení se nejvíce uskutečňovalo v pozicích finálních. Vokály prodloužili/krátili jak muži, tak ženy, ale nejlépe si vedli Eduard Birke a David Jirsa, u kterých byly odchylky od referenčních hodnot nejmenší.⁴⁵ Jak už bylo zmíněno v teoretické části, tradiční popisy udávají, že poměr dlouhého a krátkého vokálu by měl být 2 : 1. Analýza potvrdila průměrné hodnoty novějších studií např. Kalové (2019) nebo Kopečkové (2022). Poukazuje na výsledky, že poměr je u většiny vokálů podstatně nižší. Průměrné hodnoty všech mluvčích dohromady v mé analýze se nejvíce blíží hodnotám studie Skarnitzla a Volína (2012), především poměr vokálu *a/á* a *i/i*. Zaznamenala jsem však výrazně nižší poměr u vokálů *u/ú*, který místo průměrné hodnoty 1,51–1,65 byl pouze 1,34. Podobně tomu tak bylo u vokálů *i/i*, u kterých byl také dlouhý vokál průměrně kratší než krátký, viz Tab. 5. Je však nutné říct, že poměry jsou ve velké míře zkresleny nadměrným prodloužením/krácením vokálů u některých mluvčích.⁴⁶

⁴⁵ Referenční hodnoty jsou, jak už bylo zmíněno, sestaveny na základě průměrných hodnot v pracích Skarnitzla a Volína (2012), Kopečkové (2022) a Kalové (2019). Podrobnosti viz Praktická část, Kapitola 1.1.1.)

⁴⁶ V Příloha 11 jsou také k nahlédnutí směřující odchylky u kvantit vokálů každého mluvčího.

Tab. 5 – Poměr krátkých a dlouhých vokálů u všech mluvčích

Mluvčí V:/V	Stanislava Žaloudková	Clarissa Dalloway	Barbora Nováková	Markéta Lukášková	Eduard Birke	David Vaniček	Robin Veselý	David Jirsa	Průměr	Směr. odch.
á/a	1,8	2,01	1,3	1,18	1,68	1,66	1,3	2,14	1,63	0,32
é/e	2,28	1,74	1,49	1,68	1,96	1,48	1,4	1,38	1,67	0,29
í/i	1,28	1,39	1,51	0,8	1,08	1,28	1,2	0,9	1,18	0,22
ó/o	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ú/u	1,8	1,59	1,11	0,96	1,4	1,96	1	0,88	1,34	0,38

U **Stanislavy Žaloudkové** docházelo ke krácení i prodloužení vokálů, viz příklady níže. U vokálu *a* pouze 4 vzorky z devíti odpovídaly referenčním hodnotám, z toho tři vzorky byly výrazně prodlouženy v rozmezí 77,21–130 ms a dva vzorky kráceny, z toho jeden výrazně. Vokál *e* byl ve všech kromě jednoho případu krácen, z toho 4× ve velké míře. Vokál *i* taktéž odpovídal referenčnímu rozmezí pouze v jednom případě, další čtyři vzorky byly mírně kráceny a čtyři prodlouženy. Jeden ze vzorků byl výrazně prodloužen a dosahoval 180 ms. Vokál *o* ani v jednom případě přesně nespadal do stanoveného rozmezí. Ve třech případech byl výrazně prodloužen (až 103 ms), ve zbylých případech byl mírně krácen. Nejhorších výsledků dosáhl vokál *u*, který byl ve všech případech výrazně krácen nebo prodloužen, nejdelší naměřený vzorek dosáhl 122 ms.

Dlouhé vokály na tom byly podobně, vokál *á* byl 3× výrazně prodloužen a jeden vzorek odpovídal rozmezí, *é* byl také spíše krácen, ve dvou případech výrazně prodloužen (122,1–122,3 ms). Polovina vzorků *í* spadala do rozmezí a v jednom případě byl vokál nadměrně prodloužen (156 ms), *ú* bylo taktéž výrazně prodlouženo či kráceno, nejnižší hodnota dosáhla 50,3 ms. Prodloužené vokály se většinou vyskytovaly ve finální či iniciální pozici slova. Při poslechu tyto odchylky nebyly znatelně slyšet, až na výjimky, např. ve slově *umístěný* nebo *protože*.

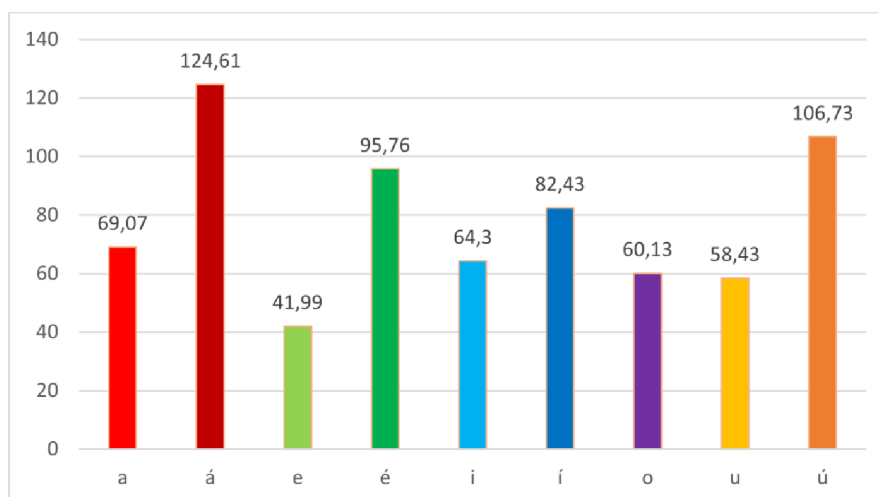
Příklady:

[stalo se to přímo na **ú**:zemí **u**niverziti ↓/]

[to policisté: **u**značili za / práci **ň**+**á**kýy **ď**ivokýy zvířat ↓//]

[**u**niverzita vidala! prohlášení Ø ve kterém varovala před **ď**ivním **mu**:žem →/]

Obr. 17 – Stanislava Žaloudková – kvantita vokálů

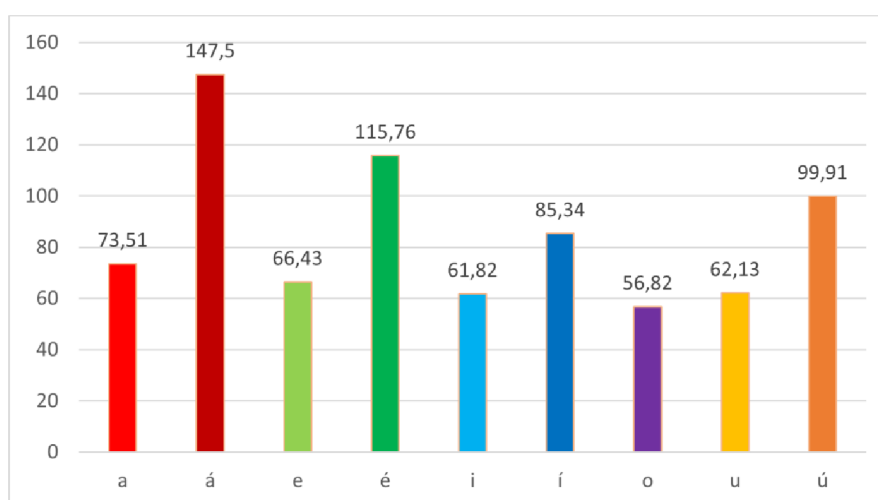
Clarissa Dalloway ve svých projevech často dluží vokály, což souvisí i s průměrnou hodnotou mluvního tempa, které měla ze všech mluvčích nejpomalejší (viz Praktická část, Kapitola 2.2.1). U vokálu *a* pokaždé kromě jednoho vzorku dloužila, z toho u tří výrazně (75,18–103,15 ms). Vokál *e* byl krácen i dlužen, *i* byl 3× výrazně dlužen a několikrát mírně krácen, pouze dva vzorky vokálu *i* zcela odpovídaly stanovenému rozmezí. Nejlépe si mluvčí vedla s vokálem *o*, ten ve více než polovině případů nebyl ani krácen, ani dlužen. Naproti tomu vokál *u* podléhal výraznému krácení i dlužení.

U dlouhých vokálů mluvčí téměř nekrátila, ale objevily se vždy tři výrazně dlužené vzorky u všech vokálů, krácení bylo zanedbatelné. Nejvíce dlužený dlouhý vokál byl *á*, u kterého byla naměřena hodnota až 201,82 ms.

Příklady:

[//gdiš ?ale bili d'ífkil! pozd'ěji rozd'eleni právje do domácnost'í! sví!x sourozencú: →/
 ?a záhadné zvuki se náhle začali ozívat i tam ↑/ ?uvjeřila ↓/ popularita: seste:r mezi
 tím stále stoupala ↓/ nejprve na: místní →/ ?a pozd'ěji ?i na celostátní ?úrovni ↓/]

Obr. 18 – Clarissa Dalloway – kvantita vokálů

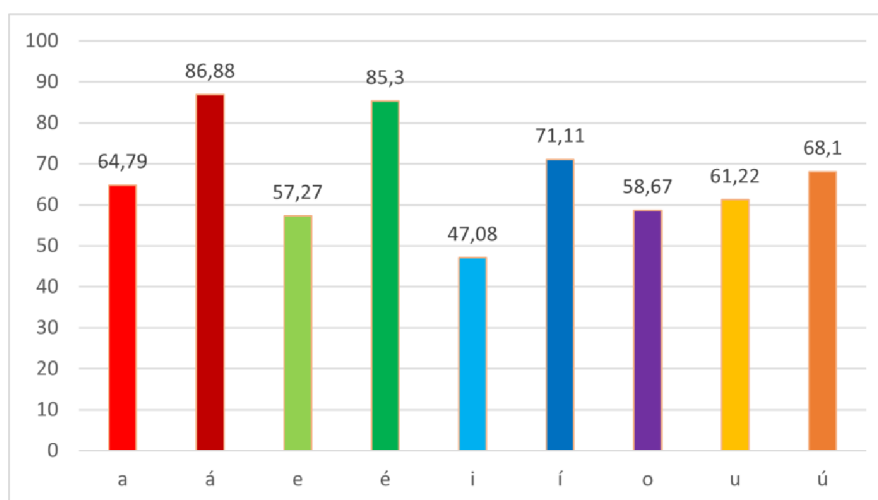
Barbora Nováková má tendenci krátit vokály, to pravděpodobně souvisí s tím, že jsem u ní naměřila ze všech mluvčích druhé nejvyšší mluvní tempo (viz Praktická část, Kapitola 2.2.1). Mluvčí pochází z Moravy, což také mohlo přispět k tendenci vokály krátit. Krácení je někdy percepčně výrazně slyšet, např. u slova *nevím* → [nevim]. Vokál *a* referenčním hodnotám neodpovídal pouze ve dvou případech. Jednou byl velmi výrazně dlužen (158 ms) a jednou výrazně krácen (35,9 ms). O něco horší výsledek měly vzorky vokálu *e*. Ve čtyřech případech z devíti odpovídal referenčním hodnotám, případně se objevila téměř nulová odchylka v podobě např. 1 ms. Ve dvou případech byl vokál výrazně dlužen a jednou krácen zhruba o 10 ms. Vokál *i* byl mírně krácen či dlužen, ale pouze s mírnou odchylkou ve třech případech, 4× se vzorky výrazněji odchylovaly od průměru, především šlo o krácení. Vokál *o* byl krácen pouze v jednom případě (35,52 ms) a taktéž jednou dlužen (126,87 ms). Nejlépe na tom byl vokál *u*, ten byl pouze 2x výrazněji krácen (26,84 ms a 39,49 ms) a jednou dlužen (150,8 ms), ale v ostatních případech zcela korespondoval s referenčními hodnotami.

Vokál *á* byl až na jeden případ velmi výrazně krácen. Průměrná délka tohoto vokálu je u mluvčí pouhých 86,88 ms (viz Obr. 1). Vokál *é* byl také 2× silně krácen, jednou dlužen a zbylé vzorky byly v normě. Krácen byl taktéž vokál *í*, konkrétně se tento jev vyskytl 3×. Jednou byl také silně dlužen (121,4 ms). Také *ú* bylo kráceno ve všech kromě jednoho výskytu.

Příklady:

[// no ŷa tak poŷuŷije heri na sedrikovu tašku: zaklínadlo difindo ↑/ ŷa ta taška se rostrhne! ↓/ docela xitří: ↓/ tohlencto zaklínadlo je f potstaťe to →/ co kouzelňici poŷuŷívají místo núlžek ↓/]

Obr. 19 – Barbora Nováková – kvantita vokálů

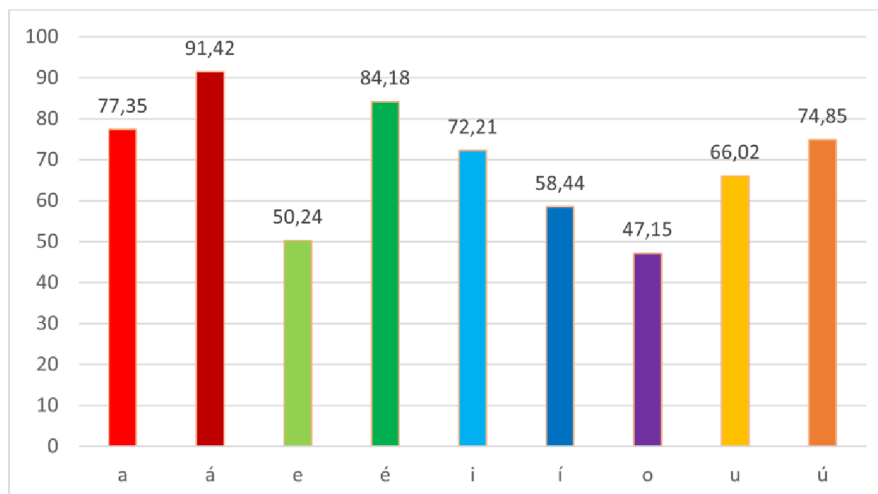
Markéta Lukášková nadměrně dlužila vokál *a* ve finálních pozicích slova, např. *auta*, *teda*, *dva*. Nejdelší vzorek dosahoval 104,26 ms. Mluvčí často krátí *e*, nejkratší vzorek měl hodnotu pouhých 23,16 ms. Krácené vzorky vokálu *e* se nacházely v mediálních pozicích slov. Vokál *i* byl často dlužen. Jeden ze vzorků dosáhl hodnoty 212,36 ms, což ovlivnilo také výsledný poměr tohoto vokálu. Stalo se tak ve finální pozici slova *kdy*, z toho důvodu, že se mluvčí zamyslela nad pokračováním výpovědi. Podobně *o* bylo kráceno, ale pouze s mírnou odchylkou. Dále byl krácen i vokál *u*.

Vokál *á* byl spíše zanedbatelně dlužen, ale ve dvou případech byl hodně zkrácen (58,44 ms a 66,06 ms), což mělo výsledek na celkový průměr 91,42 ms. Podobně jako u krátkého protějšku bylo *é* kráceno, stejně tak *i* a *ú*. Dloužení u *i* bylo pouze v jednom případě ve slově *natočí*, podobně potom bylo dluženo *ú* ve slově *diváků*. Vokál *i* byl velmi krácen např. ve slově *tím* → [t'im].

Příklady:

[//?úřa:t / pre:zidenta ↑/ tohodle toho vlastně poďivního stá:tu! / mo:c někdo zastá!va!t
next'el ↓/ dva: mňe:sí!ce ↓/ bil ne?opsazenej →/ těch kandidátú ?ale! bila celá řada ↓/
například ↑/ jan antoňín baťa ↑/ # průmí:s!ník →/ kterej →# teda →# tváří: f tvář tí ↑/]

Obr. 20 – Markéta Lukášková – kvantita vokálů

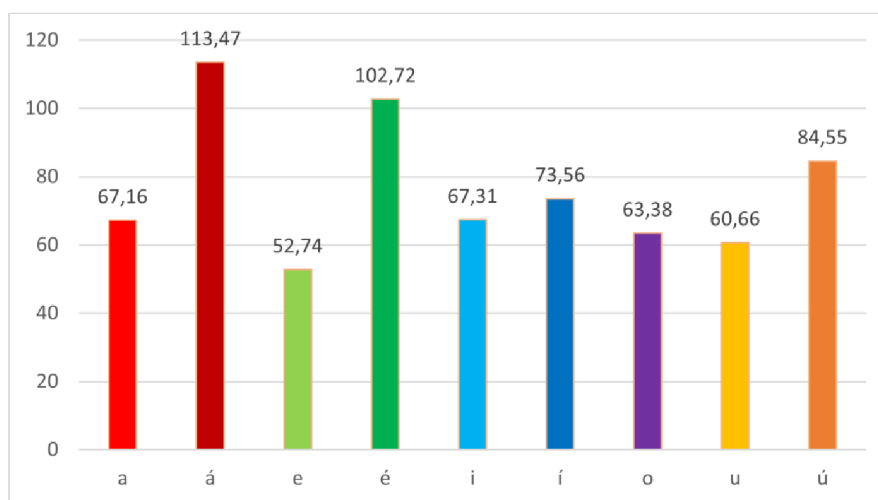
Eduard Birke dosáhl, co se týče kvantity vokálů, nejlepších výsledků. Vokál *e* ve všech případech odpovídal normám, *a* bylo jen ve dvou případech dlouženo o zhruba 10 ms, *i* bylo 3x výrazněji dlouženo, stejně tak *o*, což ovlivnilo celkový průměr délky vokálů. U *u* se objevil také jeden případ dloužení. U tohoto mluvčího se nevyskytlo tolik odchylek pravděpodobněji z toho důvodu, že patřil mezi mluvčí s průměrným mluvním tempem (viz Kapitola 2.2.1).

U dlouhých vokálů se nacházely větší odchylky oproti krátkým, ale pořád se jednalo spíše o zanedbatelný rozdíl. U každého vokálu se však vyskytl vždy jeden nebo dva vzorky, které byly výrazněji dlouženy/kráceny, avšak oproti předchozím mluvčím se nejednalo o tak vysoké odchylky.

Příklady:

[//brzi poté se naro!d'il josef mlatčí →/ ?otec rod'inu ?opust'il →/ gdiž bili malému josefovi štíři roki ↓/ pozd'ěji ↓/ za: druhé: svjetové: válki bojoval jako voják vermaxtu →/ ?a v roce devatená!c+et štířicet štíři ↑/ ?údajně padl v boji ↓/ někde se ?a:le píše Ø že friclúv ?otec bjemem vá:lčeni neskonál ↓/ ?ale ↑/ že se ?ú:dajně stal válečním zajatcem f sovjeckém gulagu ↓/]

Obr. 21 – Eduard Birke – kvantita vokálů

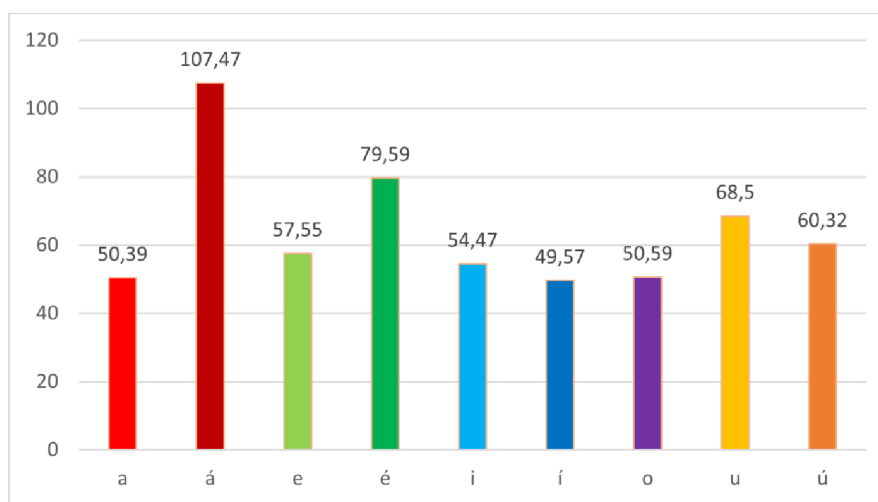
David Vaníček vokály krátil i dlužil. U každého vokálu se nacházely nějaké odchylky. Především šlo o dlužení ve finálních pozicích slov a o spojovací výrazy, např. *oba, čte, tématu, ale, a, i* atd., viz některé příklady níže.

Výsledky u dlouhých vokálů byly o něco horší. Mluvčí krátil i dluží ve všech pozicích slova, nejčastěji však v pozici finální. O něco frekventovaněji dlužil, např. *á* ve slově *každá* (168 ms), *é* – *vést* (105,08 ms), *i* – *radosti* (102,52 ms), *ú* – *úkolu* (131,98 ms). Časté dlužení a krácení ovlivnilo výsledné průměrné hodnoty, z Obrázku 22 můžeme vidět, že krátké *i* a *u* je v průměru delší než *i* a *ú*. Krácení vokálů u tohoto mluvčího pozoruje i P. Mráčková (2022, s. 30)

Příklady:

[// ?a mislím si Ø že dokážeme čist spravodajské články: ?i trošku: jinak než masová veřejnos+ Ø protože / ?oba: dva máme # novinářské zkušenosti celkem bohatí Ø ?oba dva +sme pracovali ↓/ s miyalem na pozicích # jak tvůrců článků: →/ ?autorů ?a tak zá:roveň ?i: ?editorů: →/]

Obr. 22 – David Vaniček – kvantita vokálů

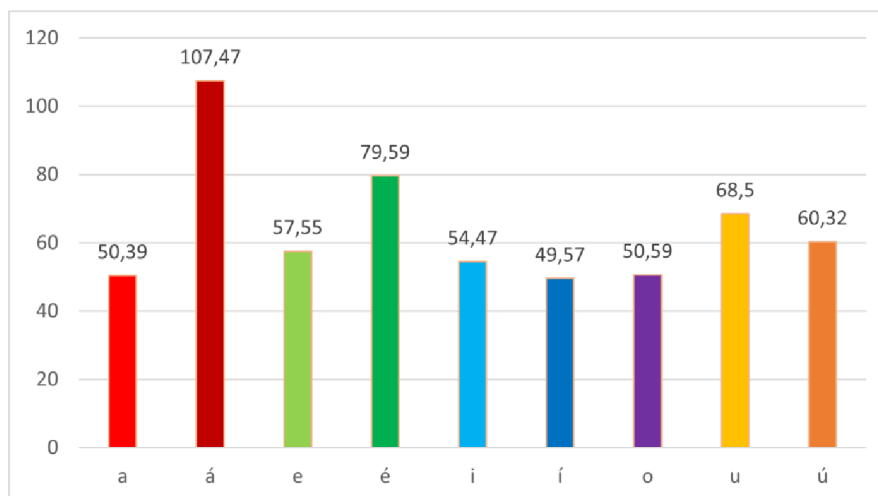
Robin Veselý vokály pravidelně krátil, vyskytly se však i případy prodloužení, proto je opět výsledná hodnota délky zkrácena (viz Obr. 23). Krátil a prodloužil ve všech pozicích slova, např. *a* ve slovech *světa* a *pak*, *e* – *že*, *prosince*, *jsem* nebo *o* – *konec*, *kolem*, *co*.

Dlouhé vokály byly téměř ve všech případech výrazně kráceny, nejnižší naměřená hodnota u vokálu *á* byla 62,64 ms, u *é* nebyl dostatek vzorků, jak už bylo zmíněno výše u kvality vokálů (viz Kapitola 2.1.1). Vokál *í* ani jednou neodpovídal referenčním hodnotám, byl vždy výrazně krácen (38,96 ms atd.) V jednom případě byl také nadměrně prodloužen ve slově *důležitější* (127,45 ms). Níže některé příklady.

Příklady:

[//pro mne ?osobně je / ?asi! dů!ležitější: →/ ?abyste se rozhodovali správně Ø nelš ?abyste se rozhodovali na zá!kladě to:ho →/ co já říkám ↑/ proto ří!kám →/ že první Ø co! biste mňeli ?ud'elat je velice: se jakobi! zamislet n+d t'ím →/ jes+i doplňki stra!vi ?opravdu! potřebujete →/]

Obr. 23 – Robin Věselý – kvantita vokálů

David Jirsa patří také ke zdatnějším mluvčím, co se týká kvantity vokálů. Většina vzorků odpovídala referenčnímu rozmezí, případně byly jen mírně kráceny či dluženy. U vokálu *a* se objevilo 3× výraznější krácení, hodnota těchto tří vzorků se pohybovala v rozmezí 36,22–43,35 ms. Dále pak byly v pár případech více dluženy vokály *i* a *u*, pozice ve slovech byla různorodá. Z Obr. 1 můžeme vidět nepoměr mezi vokály *i/í* a *u/ú*, což je zapříčiněno několika vzorky, které byly nadměrně dluženy.

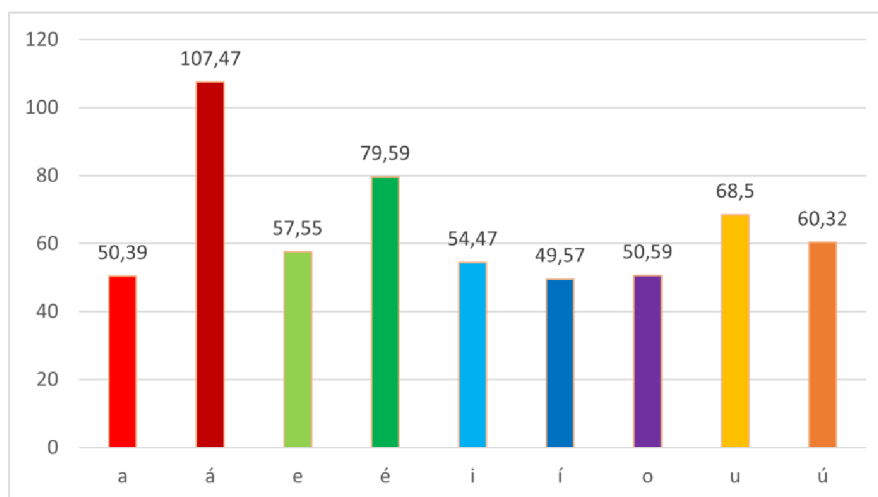
U dlouhých vokálů byl výsledek poněkud horší. Mluvčí dlouhé vokály krátil pravidelně a ve větší míře, průměrně krátil všechny vokály o zhruba 30 ms. Dloužený byl vždy jeden vzorek vokálu *á*, *é* a *ú*, ve dvou případech ve finální pozici slova – *důležité*, *měsíců*. Podobné odchylky u kvantity tohoto mluvčího pozoruje i D. Vykoukalová (2023, s. 42–44).

Vezmeme-li v potaz, že tento mluvčí měl nejrychlejší mluvní tempo, krácení bylo poměrně nevýrazné oproti některým jiným mluvčím, ačkoli to tak z Obr. 24 může vypadat, např. nepoměr vokálů *i/í* a *u/ú*.

Příklady:

[// # ?obecně se ?ale mňelo jednat ?o nějaké dé!monické stvořeňi žiljíci! f korunáx stromu ↓/ ?a maljíci nějakou ?asoci!?a!ci s hadi: ↓/ # ?a fspomeňte si mimoxodem ?opjet na ?africké!ho ?asanbosama ↓/# ?i te:n žil f korunáx stromu ↓/# každopá!dňe jako hadí! démon ze stromu / je tadi ten lilit # zmiňení ?i f pñípad'e ?eposu ?o gilgamešovi ↓/]

Obr. 24 – David Jirsa – kvantita vokálů

2.1.3 Znělostní asimilace konsonantů

Ke znělostní asimilaci před jedinečnými hláskami a konsonantem v docházelo zřídka, proto tento jev nepokládám za problémový. Více asimilovaly ženy, tento jev jsem vypožorovala především u Markéty Lukáškové, která asimilovala před sonorami hned několikrát. Mluvčí sice pochází z Čech, ale studovala v Brně, což mohlo ovlivnit její tendenci k tomuto jevu. Asimilace se v jednom případě také objevila ještě u Barbory Novákové, která pochází z Brna. Konkrétně mluvčí asimilovali před konsonanty *m*, *l*, *ň* a *v*. Tendence asimilovat před sonorami se možná také neprojevila z toho důvodu, že část mluvčích pochází z Čech a mluvčí z této oblasti nemají tendenci před jedinečnými konsonanty asimilovat.

Příklady:

[tagže mi +zme normálne] (Markéta Lukášková)

[konfrontační politice českozlovenska z německem↓] (Markéta Lukášková)

[gdešto gdiž vás něgdo řízne pomocí difinda] (Barbora Nováková)

2.1.4 Artikulační asimilace konsonantů

Artikulační asimilace se u mluvčích projevovala ve větší míře dle očekávání. Objevovala se ve stejné míře jak u mužů, tak žen. Zaměřila jsem se na souhláskové skupiny *ts*, *tš*, *ds*, *dš*. Nejvíce se objevila reciproční artikulační asimilace, např. *ts* → *c*, např. ve slově *sovětský* → [sovjeckí] (Stanislava Žaloudková). Skupina souhlásek *ts* se často vyskytovala u číslovek, kterých bylo ve vybraných projevech poměrně mnoho, např. *osmnáct set* → [osmnáct]. Mluvčí v těchto slovech asimilovali a vypouštěli hlásky.

Dále docházelo u několika mluvčích k disimilaci u souhláskové skupiny *čt*. Pouze Stanislava Žaloudková a Markéta Lukášková u této souhláskové skupiny neprováděly disimilaci, např. *čtrnáct* → [čtrnáct] (Stanislava Žaloudková), *patnáct* → [patnáct] (Markéta Lukášková). U ostatních mluvčích k disimilaci docházelo pokaždé, kdy se tato souhlásková skupina v projevu objevila (viz příklady níže).

Mimo výše uvedené jevy docházelo velmi často k realizaci *d* namísto *h*. Nejčastěji se tak dělo u ukazovacích zájmen *tohle*, *tyhle* atp. U všech mluvčích, u kterých se některé z těchto slov objevilo, byl konsonant *h* nahrazován *d*. Podobné výsledky pozoruje ve své práci u neprofesionálních mluvčích např. K. Bujoková (2022).

U Davida Jirsy se také objevila změna *ř* → *ž* ve slově *hříčka* → [hžíčka]. Jedná se o ojedinělý jev, u mluvčího se tato záměna vyskytla pouze v jednom případě, pravděpodobně kvůli nedbalé artikulaci způsobené rychlým mluvním tempem. Podobná záměna se vyskytla u Barbory Novákové ve slově *řízne*, které vyslovila jako [žízne]. U Davida Jirsy jsem rovněž narazila na výslovnost semiokluzivy ve spojení sykavky a nazály (viz příklad níže).

K nedbalé artikulaci docházelo více u mluvčích, kteří měli rychlejší mluvní tempo, např. David Jirsa (více v Kapitole 2.2.1). Je také možné, že na tento výsledek měla vliv povaha videí. Mluvčí, kteří artikulovali lépe, spojuje typ pořadů o vraždách, u kterých autoři pravděpodobněji dělají podrobnou rešerši, což může vést ke kultivovanějšímu projevu.

Příklady:

[//brzi poté se narodil josef mla+čí →/] (Eduard Birke)

[ʔa v roce devatenác+et štiřicet štiri ↑/] (Eduard Birke)

[ʔabi mezi sebou zápasili ʔi slovancké národi] (David Jirsa)

[druhou část tohodle potkastu →/] (David Vaníček)

[že bi každej mňel doplňovat todle →/] (Robin Veselý)

[v listopadu ʔosmnác+et čtiřicet devjet] (Clarissa Dalloway)

[patnást ʔaž dvacet let f tom devátém století ↑/] (Barbora Nováková)

[ʔo štrnás+ let mla+čí neš pobertové ↑] (Clarissa Dalloway)

[tedi roku osmnác+et ʔosmdesát ʔosm] (Clarissa Dalloway)

[že se tidle dvje vjeci stanou jako najednou] (Markéta Lukášková)

[druhou část tohodle potkastu →/] (David Vaníček)

[že bi každej mňel doplňovat todle] (Robin Veselý)

[neří to jen jako hžička ↓] (David Jirsa)

[pokut vás teda nežízne třeba přes krk] (Barbora Nováková)

2.1.5 Redukce hlásek

U vypouštění hlásek jsem sledovala především konsonant *j*, zda ho mluvčí realizují či ne u tvarů pomocného slovesa *být*, kde je jeho výslovnost neortoepická. S tímto žádný mluvčí neměl problém, např. v záporu slovesa *být*, k redukci nedocházelo např. *nejsem* → [nejsem] (Robin Veselý).

Redukce a vypouštění hlásek se projevilo jak u mužů, tak žen, ale více častěji redukovali muži (především Robin Veselý, David Vaníček, David Jirsa). Z žen redukovala nejvíce Markéta Lukášková. Viz příklady níže.

V projevech se často vyskytovaly tvary slov *nějaký* a slovo *jestli*. Tato slova byla u většiny mluvčích redukována. Slovo *nějaký* bylo často redukováno na podobu [ňákí]. U likvidy *l* docházelo k elizi ve slovech *jestli* na [jes+i] (Robin Veselý) a ve tvaru slovesa *myslet – myslím si* → [mis+ím si] (Robin Veselý).

Docházelo také k častému zániku exploziv, především konsonantů *t, d, g* ve finálních nebo iniciálních pozicích slov, např. *dneska* → [+neska] (Robin Veselý), *kdybyste* → [+dibiste] (Markéta Lukášková). K redukcí hlásek na nepatřičných místech docházelo velmi často u Markéty Lukáškové, Robina Veselého, Davida Vaníčka a Davida Jirsy v nejrůznějších slovech jako jsou *ještě* → [ešť'e] (David Jirsa), *zásadní* → [zása+ňí] (David Jirsa), *v podstatě* → [f po+stať'e] (David Vaníček), *podcast* → [potkás+] (David Vaníček) atd. Častý zánik konsonantu *t* pozoruje ve své studii např. M. Kopečková (2022). Vypouštění hlásek u Davida Vaníčka pozoruje i P. Mráčková, ve své práci v kapitole o zvukové rovině projevů tohoto mluvčího (2022, s. 30).

Příklady:

[viřešili +sme to] (Markéta Lukášková)

[náročnější ň+ákej pr+st'e človjek ↓] (Robin Veselý)

[co +dibiste mi napsali ňákí takovíhle svoje příbějehi] (Markéta Lukášková)

[protože bila mezi mís+ními známá tím] (Eduard Birke)

[+ešť'e jeden ťaspek+ náro+ňího obrozeňi jako hri je mislím celkem ťočividní →]

[tak je to zása+ňí ťudálost posouvající d'ej] (David Jirsa)

[já mis+ím si] (David Vaníček)

[+diš ťuš je taďi řeč ťu jani ťo d'etex] (David Vaníček)

[ťale f po+stať'e] (David Vaníček)

2.1.6 Řečové vady

U žádného mluvčího jsem nezaznamenala řečovou vadu, ale někteří mluvčí měli problém s výslovností některých hlásek, nejčastěji se jednalo o konsonanty *j*, *l*, *t*, *d*. S výslovností těchto hlásek měl největší problém Robin Veselý, konsonant *l* skoro při každém výskytu podléhal elizi. U tohoto mluvčího jsem zvažovala, zda se opravdu nejedná o řečovou vadu, ale vyskytovaly se u něj i takové případy, kdy je konsonant vysloven. V takových případech ve výslovnosti nepozoruji žádnou odchylku. Domnívám se tedy, že mluvčí hlásku redukuje z důvodu její náročnosti na výslovnost. K nadměrné redukci *l* také dochází u Davida Vaníčka, ale podobně jako u Robina Veselého se vyskytuje i správná výslovnost tohoto konsonantu, a proto se nedomnívám, že by se jednalo o řečovou vadu. David Vaníček také často redukuje konsonant *t*, děje se tak především ve slově *vlastně*, které je u tohoto mluvčího nadměrně využíváno. U ostatních mluvčích nepozoruji větší problém s výslovností hlásek.

Příklady:

[ʔale pak se to **vlas+ňe** všexno jako vinuluje] (David Vaníček)

[ʔa já budu pokračovat dál⁴⁷] (David Vaníček)

[// já **mis+ím** si → Ø že d'ě'i jsou]

[**jes+i** je doʔopravdi potřebujete ↑] (Robin Veselý)

[**mis+ím** si Ø že první ʔukazatel je Ø] (Robin Veselý)

⁴⁷ Oslabená výslovnost konsonantu.

2.2 Suprasegmentální rovina

2.2.1 Mluvní tempo

Mluvní tempo jsem měřila v počtu slabik za sekundu (sl/s) a následně je porovnávala s hodnotami uvedenými v publikaci Z. Pálkové (Palková, 1994), viz Praktická část, Kapitola 1.1.1). Průměrné tempo dosahuje 4,89 sl/s a maximální 6,67 sl/s. Horní hranici nikdo z mnou analyzovaných mluvčích nepřekročil. Rychlost tempa posuzuji především dle rozdílu mezi jednotlivými mluvčími. Celkově lze ale říci, že naměřené mluvní tempo nebylo tak rychlé jako v jiných studiích, např. hodnota u Veroňkové 5,8–6,3 sl/s (2012, s. 203–202).

Nejpomalejšího tempa dosáhla Clarissa Dalloway s hodnotou 4,86 sl/s a Eduard Birke, jehož tempo dosáhlo hodnoty 4,91 sl/s. Průměrně rychlé tempo mělo u těchto mluvčích značný vliv na jejich projev. Méně se u nich objevovaly odchylky v segmentální rovině a v rovině suprasegmentální např. méně chybovali v intonaci. Vlivem pomalejšího tempa se na druhou stranu ve frázování pravděpodobně častěji dopouštěli pauz na nepatřičných místech (Praktická část, Kapitola 2.2.2). U Eduarda Birkeho se domnívám, že pauzy kladl na nepatřičná místa také z důvodu povahy jeho videí, jejichž hlavním tématem jsou vraždy a dle mého názoru se mluvčí snaží pauzami vyvolat pocit napětí. Percepčně tento jev nepůsobil rušivě, ba naopak se domnívám, že to pasuje k obsahu podcastu. Časté pauzy však ovlivnily průměrnou hodnotu mluvního tempa a u těchto mluvčích by bylo vhodnější spíše změřit artikulační tempo.

U Markéty Lukáškové jsem naměřila tempo 5,0 sl/s, tedy tempo spíše průměrné. Robin Veselý dosáhl mluvního tempa 5,16 sl/s a podobného tempa dosáhl i David Vaníček s mluvním tempem 5,18 sl/s. Tito mluvčí, jak už bylo výše zmíněno, měli nedbalejší artikulaci oproti dalším mluvčím, kteří dosahovali ještě rychlejšího tempa.

O něco rychlejší tempo měla Stanislava Žaloudková, u které jsem naměřila hodnotu 5,46 sl/s. Tempo u této mluvčí však téměř vůbec neovlivnilo její výsledky jak na segmentální, tak i suprasegmentální rovině. Mluvčí až na drobné výjimky neredukovala hlásky. Co se týče suprasegmentální roviny, také chybovala ze všech mluvčích nejméně.

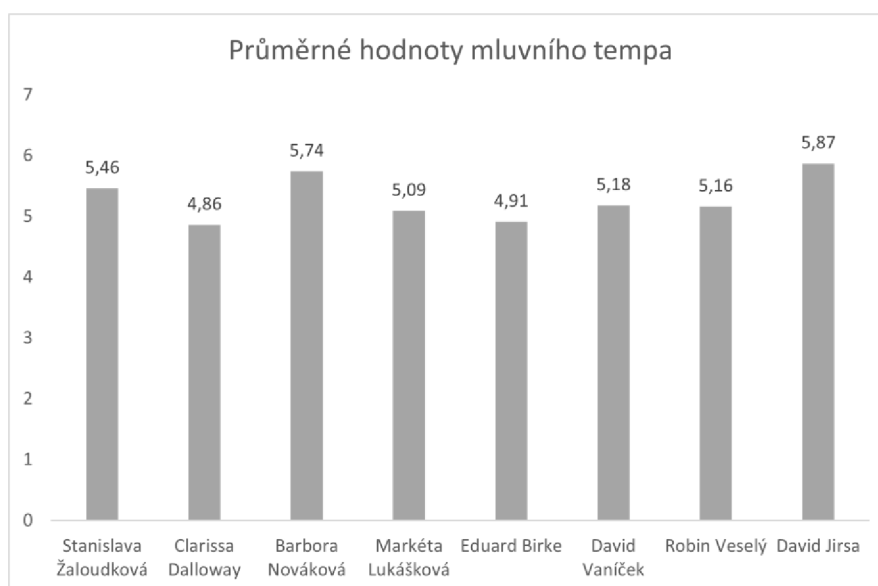
Nejrychlejší tempo jsem naměřila u Barbory Novákové (5,74 sl/s) a Davida Jirsy (5,87 sl/s). U D. Jirsy mluvní tempo ovlivnilo jeho projev jak z hlediska segmentální, tak i suprasegmentální roviny. Jak už bylo zmíněno výše, David Jirsa často redukoval hlásky (viz Kapitola 2.1.5) a také často chyboval v intonaci, které se budu podrobněji věnovat níže (Kapitola 2.2.3). Barbora Nováková i přes rychlejší tempo ve svých projevech nechybovala často, pouze v pár případech v jejich projevech zanikaly hlásky ve finálních pozicích slova.

Mluvní tempo u analyzovaných mluvčích můžeme považovat celkově spíše za průměrné. Co se týče poměru mezi muži a ženami, jak je zmíněno i v některých novějších studiích, např. v analýze M. Kopečkové (2022), rozdíl na základě atributu pohlaví je zanedbatelný, což jde vidět i z mých výsledků z Tab. 1. Výsledek tendence k celkově rychlejšímu mluvnímu tempu, např. ve studii J. Veroňkové (2012), se v mé analýze výrazně neprojevil s výjimkou dvou mluvčích.

Tab. 6 – Průměr mluvního tempa u všech mluvčích (sl/s)

Mluvčí	Vzorek 1	Vzorek 2	Vzorek 3	Průměr	Průměr dle pohlaví
Stanislava Žaloudková	5,63	5,4	5,33	5,46	5,29
Clarissa Dalloway	4,93	4,93	4,7	4,86	
Barbora Nováková	6,4	5,43	5,4	5,74	
Markéta Lukášková	5,47	5,47	4,33	5,09	
Eduard Birke	4,8	5,13	4,8	4,91	5,28
David Vaniček	5,63	4,73	5,17	5,18	
Robin Veselý	5,8	5,47	4,2	5,16	
David Jirsa	6,13	5,033	6,43	5,87	

Obr. 25 – Průměrné hodnoty mluvního tempa u všech mluvčích

2.2.2 Frázování

U každého mluvčího se v rámci frázování projeví určité odchylky a žádný z nich nefrázoval úplně správně. Mluvčí často špatně oddělovali spojky, rozdělovali nesprávně výpověď uprostřed na dvě části atd. Podobné výsledky se nachází např. ve studii Janouškové a Veroňkové (2008). Někteří z mnou pozorovaných mluvčích si však vedli výrazně lépe než ostatní. Z tabulky níže (Tab. 7) můžeme vidět, že ženy si vedly o něco lépe než muži.

Stanislava Žaloudková měla úspěšnost frázování průměrně 74,9 %. Mluvčí ve většině případů kladla pauzy na náležité místo a logicky členila výpovědi. Párkrát se u mluvčí objevila pauza navíc na nepatřičném místě. U této mluvčí může však působit rušivě časté a výrazné kladení důrazů.

Příklady:

[prí dimitrije vihodil \emptyset protože bil nezahladatelní \downarrow /]

[mňel dimitrij založit požár ťu sebe f pokoji \rightarrow / ťa ťuš předtím / mňel bít čtířikrát
ťodsouzení za krádeže \downarrow /]

[že si nekoupil spáteční jízdenku \downarrow / ťa / může pro to bít ťi ještě / visvjetleňí \rightarrow / ťo
kterém se dost mluví \rightarrow /]

[protože / potom může jet za svím strícem v londíne \rightarrow / nebo prarodiči ťa tak dále \rightarrow /
ťa ťi ho ťodvezou \uparrow /nebo tam přespí \downarrow /]

Clarissa Dalloway průměrně správně frázovala v 58,67 %. V prvním vzorku měla však úspěšnost 83 %, v druhém 60 %, ale ve třetím pouhých 33 %. V prvním projevu měla pouze dvě pauzy, které se nacházely na nesprávném místě. Ve druhém vzorku opět realizovala dvě pauzy navíc, a naopak dvě pauzy vynechala. V posledním projevu několikrát realizovala pauzy navíc na místech, kam nepatřily. Z toho důvodu měla také u posledního projevu mluvní tempo pomalejší než u předchozích dvou (viz Tab. 6). U posledního projevu byly časté pauzy, které také ovlivnily její průměrné mluvní tempo.

Příklady:

[ťačkolif mladí ťodsouzení muži / bili považováni za méně kvalifikované \rightarrow /]

[někteří vírazně mlatší xlapci ťoplívající sxopnostmi v ťoblasti prodeje
či zemňed'elství / bili zamňestnatelní pomňerňe snadno \downarrow /]

[prostředí ťúsce provázané s farmacií \downarrow / vzbudilo brzi v malém hóvlim lásku
k medicíňe]

Barbora Nováková frázovala správně v 74,23 %. To je vysoké číslo vzhledem k tomu, že z žen měla nejrychlejší a ze všech mluvčích druhé nejrychlejší mluvní tempo. Výsledek tedy neodpovídá mému očekávání, že rychlejší tempo ovlivní správnost frázování. Mluvčí výjimečně realizovala pauzu na nevhodném místě. Častým jevem u této mluvčí byla absence pauz, které byly pravděpodobně způsobeny právě rychlým tempem, přesto si však vedla lépe než někteří jiní mluvčí.

Příklady:

[+šixňi mají dlouhé vlasi →/ rostrhané dlouhé hábiti Ø ťa řekla bix Ø že to bude takoví ten tipický brickí paŋk rok]

[ťakorát s ťím rozdílem Ø že sektumsempra je zaklínadlo →/ které nelze léčit]

[pokut vás teda nežízne třeba přes krk Ø nebo přes nějakou tepnu →/ pak / můžete vikřvácet →//]

Markéta Lukášková si vedla z ženských mluvčích nejhůře. Domnívám se, že u ní mluvní tempo výrazněji ovlivnilo výsledky frázování. U mluvčí pozoruji až nadměrnou absenci pauz, která pro diváka v takovém množství už může působit rušivě a nemusí stíhat vnímat informace, které se mluvčí snaží podávat. Z hlediska segmentální roviny dělala také velké množství chyb, redukovala hlásky atp. Jako u jediné ženské mluvčí se u ní také vyskytovaly hezitační zvuky v podobě šva [ə].

Příklady:

[# ťa to ťaňďel ťu moře Ø ťale nakonec se to teda nestalo →/]

[velvislanec v berlíne vojťex mastní Ø velvislanec f paříži štefan ťosuskí →/]

[ňákím způsobem se sxodli na háxovi / jako jedním kandidátovi ↑/]

Eduard Birke si z mužských mluvčích vedl nejlépe. Frázoval s úspěšností 74,67 %. Jak už bylo výše zmíněno, pouze párkrát kladl pauzu na nesprávné místo, možná za účelem vyvolání napětí. Tento jev v projevu nepůsobil rušivě a nepovažuji to za velký nedostatek.

Příklady:

[mnozí →/ kdo ji znali →/ ?o ní tvrdili Ø že si přála dítě →/ ?ale ne s ním spojenou odpovědnost ↓/]

[k jedné z nejděsivějších smrtí v hotelu sesl / došlo v roce devatenáct a šedesát čtyři ↓/]

[tentokrát se potřeboval ujistit Ø že nezanexá žádné svjetky →/ ?a tak / margaret ?uškrťil drátem o její potprsenky ↓/]

David Vaníček měl úspěšnost frázování 56,67 %. Tento mluvčí často dělá pauzy a nádechy chybně za spojkou místo před ní. Jeho projev je také plný hezitačních zvuků, které na posluchače působí velmi rušivě a společně s nepatřičně vloženými pauzami narušují celkový dojem z projevu. Nejvíce se jednalo o šva [ə] a také [á].

Příklady:

[?a myslím si Ø že dokážeme číst spravodajské články ?i trošku jinak než masová veřejnosť Ø protože / ?oba dva máme # novinářské zkušenosti celkem bohatí]

[gdiš někdo # nemá ten novinářské begraunt ?a čte / to jenom jako čtenář ↓/]

[zároveň ?umožňujete Ø že / můžeme točit videja # z našeho potkastu]

Robin Veselý měl celkově nejnižší průměr správnosti frázování (47,87 %). Jeho projev je plný hezitačních zvuků v podobě šva, které narušují celkový dojem z projevu a mluvčí má velký problém s absencí pauz. Celá souvětí u tohoto mluvčího působí jako jeden výpovědní úsek, jeho projev je velmi nedbalý. Jeho mluvní tempo bylo oproti jiným mluvčím např. Barboře Novákové nebo Davidu Jirsovi nižší, a přesto mluvčí ve frázování chyboval mnohem častěji.

Příklady:

[?abyste se rozhodovali správně Ø neš ?abyste se rozhodovali na základě toho →/ co já říkám]

[mis+ím si Ø že první ?ukazatel je Ø že +sem přesně trošku náročnější ?uživatel →/]

[říkám Ø že +diš si nedocílí+ toho →/ že si koupíš ferari Ø tak že tvůj život nekončí Ø ?a ?ono to bilo tak trošku heski sestříhaní]

David Jirsa frázoval s 54,8% úspěšností. U mluvčího pozoruji také kladení pauz za spojky namísto před ní, viz příklady níže. Mluvčí tedy klade pauzy na nevhodná místa, jeho projev je mimo jiné také plný hezitačních zvuků v podobě šva, které podobně jako u Robina Veselého působí rušivě, a oba mluvčí nerealizují pauzy. Absence pauz může být opět zapříčiněna rychlým mluvním tempem, které bylo u Davida Jirsy ze všech nejvyšší. Dalším rušivým prvkem je nadměrné využívání kontaktní částice *jo?* v jeho projevech a hlasité nádechy. Hezitační zvuky a hlasité nádechy zmiňuje i D. Vykoukalová (2023, s. 42–44)

Příklady:

[že zápas je / ?otec ?a král / všex →/ nebo něco f tom smyslu ↓/]

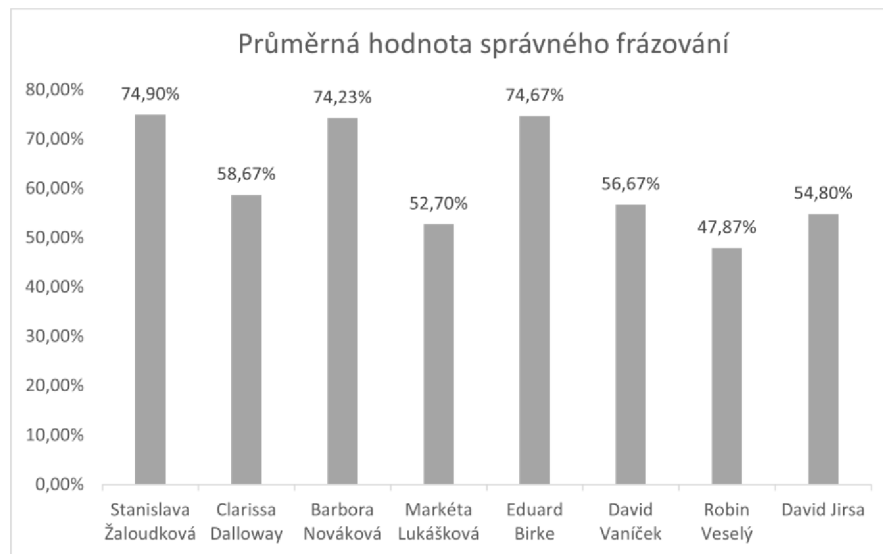
[jo ?ale Ø že / skrátka tu hru ?uš tenkrát xápali jako něco pozitivního →/]

[?a dokonce ?i zápas jako něco pozitivního →/ jako / spúšop vívoje ↓//]

Tab. 7 – Průměrná úspěšnost správného frázování

Mluvčí	Vzorek 1	Vzorek 2	Vzorek 3	Průměr	Průměr dle pohlaví
Stanislava Žaloudková	75 %	66,7 %	83 %	74,9 %	65,13 %
Clarissa Dalloway	83 %	60 %	33 %	58,67 %	
Barbora Nováková	74 %	66,7 %	82 %	74,23 %	
Markéta Lukášková	64,3 %	41,4 %	52,4 %	52,7 %	
Eduard Birke	81 %	86 %	57 %	74,67 %	58,50 %
David Vaniček	60 %	50 %	60 %	56,67 %	
Robin Veselý	55 %	38,6 %	50 %	47,87 %	
David Jirsa	58,6 %	33,3 %	72,5 %	54,8 %	

Obr. 26 – Průměrné hodnoty správného frázování

2.2.3 Intonace

U intonace mluvčí dosahovali lepších výsledků než u frázování a tentokrát si vedli lépe muži oproti ženám, viz Tab. 8. Dle současných studií (např. Štěpánová, 2019; Janoušková a Veroňková, 2008 nebo Kopečková, 2022) se jako nejvíce problematický jev ukazuje klesavá kadence v nekoncových a polokadence v koncových úsecích. V mé analýze se stejně tak jako ve výše zmíněných studiích intonace potvrzuje jako obecně méně problematický jev. Obecně můžu říct, že u mužů byla největším problémem klesavá kadence a polokadence na nevhodných místech, ale ženy častěji nesprávně realizovaly antikadenci. U ženských mluvčích také obecně pozorují výraznější melodii, podobně jako např. M Kopečková (2022, s. 132). Pouze Eduard Birke měl oproti ostatním mužským mluvčím výraznější melodii.

Stanislava Žaloudková správně použila intonaci průměrně v 76,93 %. Jak zmiňuji ve výsledcích frázování (viz Kapitola 2.2.2), mluvčí často klade ve výpovědích důrazy, které jsou doprovázeny stoupavou melodií hlasu, což může na posluchače působit rušivým dojmem. Jako největší problém u mluvčí je realizace klesavé kadence namísto polokadence a vyskytly se také případy antikadence na nepříslušných místech.

Příklady:

[jeho matka se ho krátce po narození vzdala ↑/ ?a tak bil ?umíst'ení do dětského domova ↓/]

[mňel dimitrij založit požár ?u sebe f pokoji → / ?a ?uš předtím ↑/ mňel bít čtířikrát ?odsouzení za krádeže↓//]

[po propuštění se začal živit převážně jako pomocní dělník ↓/ ?ale každá mince má dvje strani ↓/ ?a dimitrijúf ?otec ti události popisuje trošku jinak ↓/]

U **Clarissy Dalloway** činí správné použití intonace 77,27 %. V jednom z případů použila antikadenci u oznamovací věty, ale vícekrát se u ní objevilo využívání polokadence v koncových úsecích a klesavé kadence v nekoncových.

Příklady:

[přiznala →/ že šlo původně ?o děckí žertík ↓/ kteří se postupem času zcela vimkl kontrole ↓/]

[→/ kterou mohli vikonávat jejich dospjelí kolegové →/ samozřejmě egzistovali ?i výjimki ↓/]

[bili ?odsouzení příd'eleňi ke svobodnému kolonistovi za ?účelem víkonu práce ↓/ coš se tíkalo jak mladiství^{x48} Ø tak dospjelí^x ↓/]

Barbora Nováková intonaci správně použila v 70,57 % případů. U mluvčí jako nejvíce problematické pozoruji využití antikadence v oznamovacích větách, podobně jako u Stanislavy Žaloudkové. Mluvčí často výrazně stoupá hlasem, což může působit rušivě. Také chybovala v použití polokadence v koncových úsecích a vyskytla se taktěž i klesavá kadence v úsecích nekoncových.

⁴⁸ Indexem je značená oslabená výslovnost.

Příklady:

[no Ťa tak poŤuŤije heri na sedrikovu tašku zaklínadlo difindo ↑/ Ťa ta taška se rostrhne ↓/]

[Ťabix Ťo Ťix mohla mluvit tet' →/ Ťa bila to pro vás noviŤka →/ první pán se jmenuje hítkot barbari ↑]

[tagŤe je zhruba Ťo štrnás+ let mla+čí neš pobertové ↑/ Ťa Ťo čtiři roki jenom mla+čí neš bil ↓/]

[Ťe šlo původně Ťo dětskí ŤerŤík ↓/ kterí se postupem času zcela vimkŤ kontrole ↓/]

Markéta Lukášková správně pouŤila intonaci v 69,37 % pŤípadů. Mluvčí často realizuje klesavou kadenci v nekoncových úsecích, objevila se polokadence v koncových úsecích výpovědi a také antikadence v oznamovacích větách.

Příklady:

[sednem do ŤaŤta ↓/ von teda Ø Ťe bude říďit →/ jedeme ↓/ Ťa ŤaŤto prost'e po Ťřeba dvou set metrex pŤřestane jet ↓/]

[mňe se Ťíkdí nestalo →/ Ťe bi mi nešli pŤřevést peňíze ↑/]

[Ťíc človjeka nepoťeší víc neš cizí nešťestí →/ co +ďibiste mi napsali Ťákí takovíhle svoje pŤříbjeŤi ↓/]

Eduard Birke chyboval ze všech mluvčích nejvíce. Jeho úspěšnost správných realizací intonace činila 59,43 %. Podobně jako Stanislava Ťaloudková a Barbora Nováková často vyuŤíval všechny tři typy intonace na nesprávných místech. Vyskytla se polokadence na konci výpovědi, klesavá kadence v nekoncových úsecích i pŤípady antikadence na nevhodných místech.

Příklady:

[jakmile se sinek narodil ↑/ vihodila ho puselová s ťokna ↓/]

[pitva prokázala ↑/ že se v dobjě skonu dorotina sina ↓/ nayázel v jeho plicích vzdu^x]

[nikdo jí neřekl jinak neš holubí goldí ↓/ protože bila mezi mís+ními známá tím →/
že každý den křmila holubi v nedalekém parku ↓/]

[ťa hotel nabízel levné ubitováňí →//]

David Vaníček použil správnou intonaci v 74,40 % případů. U tohoto mluvčího pozoruji nejčastěji použití klesavé kadence v nekoncových úsecích. O něco méně chyboval v užití polokadence na konci výpovědi a zaznamenala jsem také případy antikadence v oznamovacích větách. Časté používání klesavé kadence na nesprávných místech u tohoto mluvčího pozoruje i P. Mráčková (2022, s. 25).

Příklady:

[první zkoušění →/ tíkalo se→ / psaň ťa matematiki ↑/ ťa dopadli dobře →/]

[ta novinářská zkušenost je f tomhlectom # nenahraditelná ↓/ gdiš potom si máte
řudelat na něco ťobjektivní názor ↑/]

[nebo budu mít takovej bonus →/ druhou část tohodle potkastu →/]

Robin Veselý dosahoval u intonace nejlepších výsledků (85,27 %). Zaznamenala jsem u něj pouze pár chybných realizací intonace, je však důležité zmínit, že co se týče frázování, si vedl nejhůře, nerealizoval pauzy, špatně se nadechoval, v jeho projevech je spousta přerůků a opakování slov. Ve výsledku jeho projev působil nedbale, správná intonace tedy projevu k celkovému dojmu příliš nepomohla. Mluvčí často klesal hlasem v nekoncových výpovědích.

Příklady:

[k tídle mišlence ↓/ protože já +sem ↓/ mne tam pak něgde →/ něgdo to vistřih+ na
tiktok →/ gdiš +sem bil něgde f potkastu ↓/]

[?a někdo tam psal ↓/ to bix xt'el mít]

[?odevzdejte tomu kli+ne celej svůj živo+ ↓/ pokut to tak cítíte ↓/ ?ale já +sem jen
xt'el říct]

David Jirsa měl u intonace úspěšnost 82,47 %. Mluvčí často používal klesavou kadenci v nekoncových úsecích, což působilo poměrně rušivě a řeč se jevila jako „trhaná“. V posledním ze vzorků se také často objevovala antikadence na nesprávných místech. Stoupavou intonaci u mluvčího pozoruje ve své práci i D. Vykoukalová (2023, s. 42–44)

Příklady:

[začne žít jako noví ?a lepší človjek ↑]

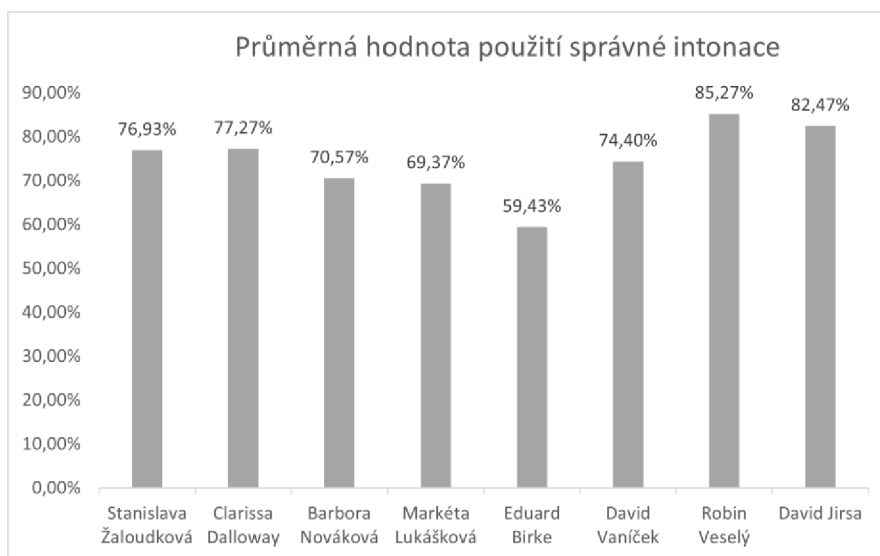
[?i gdiš nemáme ?ale žádné důkazi ↓/ že tihle dvje mistické přišeri na sebe mñeli
nějakí vliv ↓/]

[?i gdiš tam je ?opjet problém →/ protože # f překladex je to lilit ↓/ ?ale v originále
se jmenuje]

Tab. 8 – Průměrná úspěšnost využití správné intonace

Mluvčí	Vzorek 1	Vzorek 2	Vzorek 3	Průměr	Průměr dle pohlaví
Stanislava Žaloudková	77,8 %	80 %	73 %	76,93 %	73,53 %
Clarissa Dalloway	88,9 %	84,6 %	58,3 %	77,27 %	
Barbora Nováková	54,5 %	91,7 %	65,5 %	70,57 %	
Markéta Lukášková	75,9 %	80 %	52,2 %	69,37 %	
Eduard Birke	78,3 %	66,7 %	33,3 %	59,43 %	75,39 %
David Vaníček	60,7 %	83,3 %	79,2 %	74,40 %	
Robin Veselý	88 %	79,3 %	88,5 %	85,27 %	
David Jirsa	90 %	82,4 %	75 %	82,47 %	

Obr. 27 – Průměrné hodnoty použití správné intonace

2.3 Shrnutí výsledků analýzy

Lze konstatovat, že ani jeden z mluvčích zcela nedodrží ortoepickou normu češtiny. Stejně tak je těžké stanovit, kteří mluvčí byli horší oproti ostatním, každý z nich si vedl dobře/špatně u odlišných jevů. Níže krátce shrnu výsledky jednotlivých mluvčích na základě analýzy a přikládám komentář z hlediska vlastní percepce.

U **Stanislavy Žaloudkové** je vidět tendence k centralizaci vokálů, z hlediska kvantity je střídavě krátila a dloužila. Lépe si vedla z hlediska asimilace, kde se u ní neobjevovaly odchylky jako např. disimilace atp. Mluvčí neměla problém ani s redukcí hlásek na nevhodných místech. Oproti většině mluvčích (kromě Davida Jirsy a Barbory Novákové) měla mluvčí mírně rychlejší tempo, ale na celkovém dojmu z projevu se to velmi neodrazilo. Problém neměla ani s intonací, která však obecně není velmi problematickým jevem. Dobře si mluvčí vedla při frázování, ale často kladla na slova důrazy.

Clarissa Dalloway dosahovala nejlepších výsledků, co se týče kvality vokálů, není u ní výrazná centralizace vokálů a její vokalický trojúhelník je nejvíce reprezentativní. Z hlediska kvantity vokály byly dlouženy i kráceny. Několikrát však zjednodušovala souhláskové skupiny a realizovala disimilaci. Ze všech mluvčích měla nejpomalejší tempo, jehož hodnota odpovídala průměrné hodnotě dle Z. Pálkové (1994). V rámci frázování realizovala dlouhé pauzy, což by mohlo na některé posluchače působit rušivě, projev může také působit „vlekle“, osobně mi tento jev však nepřišel rušivý.

Barbora Nováková centralizovala výslovnost vokálů, měla problém s výslovností *ú* a často krátila vokály. Narazila jsem u ní na asimilaci znělosti před konsonantem *v*, taktéž na neortoepickou asimilaci artikulace. Měla nejvyšší hodnotu mluvního tempa z žen a druhou nejvyšší celkově, avšak nemyslím si, že by to ve větší míře ovlivňovalo dojem z jejího projevu (s výjimkou krácení vokálů). Dobře si vedla v případě intonace a frázování. Projev u této mluvčí na první pohled působil poměrně kultivovaně, ale při analýze se ukázalo, že nedosahuje tak dobrých výsledků v segmentální rovině.

Markéta Lukášková měla velmi výraznou centralizaci vokálů, problém s výslovností *ú*, nadměrně krátila i dlužila vokály. Pozoruji u ní častou asimilaci znělosti před jedinečnými hláskami, často také redukovala hlásky. Mluvčí frekventovaně dělala chyby ve frázování a v intonaci. Jako největší problém u ní vnímám časté absence pauz, které zapříčiňují to, že projev působí místy „zbrkle“. Objevily se u ní i rušivé hezitační zvuky.

U **Eduarda Birkeho** se také objevil posun ve výslovnosti vokálů, ale ne v takové míře jako např. u Markéty Lukáškové. Kvantita vokálů ve většině případu odpovídala referenčním hodnotám. Mluvčí si vedl velmi dobře i např. ve frázování. Tohoto mluvčího považuji z těch mužských za nejvíce zdatného. Jako u jediného mužského mluvčího u něj nebyly realizovány rušivé hezitační zvuky. Pro některé posluchače by u něj mohly být rušivé pauzy na nesprávných místech. Jeho projev celkově působil kultivovaně, předpokládám, že tento mluvčí si pečlivě připravuje své projevy.

David Vaníček měl výrazný posun ve výslovnosti vokálů a z hlediska kvantity je také často krátil či dlužil. Pozoruji u něj i neortoepickou artikulační asimilaci a redukci hlásek. Problém měl na suprasegmentální rovině především s frázováním. Mluvčí realizuje pauzy na nevhodných místech a jeho projev je také plný hezitačních zvuků. Je nutné říci, že v minulosti pracoval jako televizní moderátor, jedná se tedy o profesionálního mluvčího, který by měl být obeznámen s ortoepií, z toho důvodu ho považuji možná za nejméně zdatného mluvčího.

U **Robina Veselého** pozoruji výraznou centralizaci vokálů a časté krácení vokálů. Mluvčí systematicky v projevech vynechával hlásku *l*. V suprasegmentální rovině dosahoval velmi špatných výsledků ve frázování, především z důvodu absence pauz. Projev obsahuje také velké množství hezitačních zvuků, opakování slov a přerůků. Celkově se dá jeho projev označit za méně kultivovaný. Je nutné ale říci, že si vedl dobře u intonace. Domnívám se, že obecně horších výsledků dosahuje z toho důvodu, že jeho podcast disponuje uvolněnějšími tématy, velmi často mluvčí mluví o osobních zkušenostech a pravděpodobně si své projevy tolik dopředu nepřipravuje.

David Jirsa centralizuje vokály, ale lepších výsledků dosáhl u kvantity vokálů, ty většinou odpovídaly referenčním hodnotám, až na několik vzorků, které potom ovlivnily výsledný poměr krátkých a dlouhých vokálů. Z hlediska segmentální roviny v několika případech redukoval hlásky. Na rovině suprasegmentální měl problém

s frázováním, dobře si vedl, co se týká intonace. Velmi rušivě u něj působily časté hezitační zvuky, které se objevovaly v porovnání s ostatními mluvčími nejvíce. Ze všech mluvčích měl nejrychlejší mluvní tempo, které však nepřesáhlo hodnotu 6 sl/s.

Obecně lze tedy říci, že se mluvčí dopouštěli chyb jak na segmentální, tak suprasegmentální rovině. V segmentální rovině se v několika případech projevila tendence k centralizaci vokálů, někteří mluvčí měli příliš zavřenou nebo otevřenou výslovnost vokálů. Jako problematický se ukázal u několika mluvčích vokál *ú*, často docházelo k dloužení/krácení vokálů. Vyskytly se případy asimilace znělosti před sonorami a konsonantem *v*, pravděpodobně vzhledem k původu mluvčích, často se vyskytovala disimilace konsonantů a jejich redukce. Jako problematický se ukázal konsonant *l*, který byl především u Robina Veselého často v projevech zcela vynecháván. Mluvčí chybovali také na suprasegmentální rovině, především u frázování. Mluvčí realizovali pauzy na špatných místech, např. nepatřičně oddělovali spojky nebo naopak se jejich projevy vyznačovaly absencí pauz. Jedna mluvčí také velmi výrazně kladla důrazy. V analýze mluvčích na platformě YouTube K. Bujoková (2022) naměřila míru úspěšnosti u frázování v rozmezí 67,89 % až 85,29 %, u podcasterů se rozmezí pohybovalo od 47,87 % do 74,9 %. Mluvčí s nejnižší hodnotou v mé analýze tedy chyboval ještě o 20 % častěji. Hodnoty mluvního tempa nedosahovaly příliš vysokých hodnot s výjimkou Barbory Novákové a Davida Jirsy. Intonace se neukázala jako velmi problematickým jevem, ale dle očekávání byly doloženy případy jejího nevhodného užití. Nejčastěji dělala mluvčím problém antikadence v oznamovacích větách, polokadence v koncových úsecích a kadence v nekoncových úsecích. U K. Bujokové se míra úspěšného použití intonace pohybovala v rozmezí od 54,00 % do 73,99 %, v mé analýze v rozmezí 59,43 % až 85,27 %, tzn. nejméně zdatný mluvčí celkově správně intonoval o 5,4 %.

Z hlediska pohlaví nelze přesně říci, kdo si vedl lépe. U některých jevů si vedly lépe ženy, u jiných naopak muži. Ženy si vedly lépe u určitých jevů v segmentální rovině, především u nich byla méně výrazná centralizace vokálů. U kvantitativy vokálů dloužili/krátili mluvčí obou pohlaví. U žen se objevila asimilace znělosti před jedinečnými hláskami, neortoepická asimilace artikulace se vyskytovala u obou pohlaví. Hlásky redukovali více muži, ale z žen často hlásky vypouštěla Markéta Lukášková. Řečové vady se vyloženě neobjevily u žádného mluvčího, ale jeden

z mužských mluvčích frekventovaně prováděl elizi konsonantu *l*. V suprasegmentální rovině se u mluvního tempa mezi pohlavími neprojevil rozdíl, avšak ženy si vedly zřetelně lépe ve frázování (o 6,63 %), muži zase byli o něco zdatnější v intonaci (o 1,86 %).

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo podat informace o stavu mluvních projevů autorů v dnešní době velmi rozšířeného trendu, kterým jsou podcasty, především z hlediska ortoepické normy češtiny. Cílem také bylo zjistit, zda výsledky analýzy odpovídají nejnovějším poznatkům v této oblasti výzkumu. Analyzováno bylo celkem osm mluvčích, z toho čtyři muži a čtyři ženy.

V teoretické části byl vymezen pojem mluvený projev a specifické nároky na mluvčí ve veřejném projevu. Dále byly popsány základní fonetické vlastnosti jevů v segmentální a suprasegmentální rovině řeči a nároky na jejich správnou výslovnost. Pracovala jsem jak s tradičními popisy, tak s novějšími výsledky studií v této oblasti výzkumu. Následně byl vymezen pojem podcast a podány základní informace o tomto specifickém médiu.

Ve své práci jsem analyzovala neprofesionální mluvčí, kteří ale vystupují ve veřejném prostoru, a jejich tvorba se spoléhá výhradně na mluvený projev. Z toho důvodu by měli mluvčí dodržovat vybraná ortoepická pravidla, aby byl zajištěn srozumitelný projev. Posлуhač totiž bude pravděpodobněji poslouchat podcasty těch mluvčích, jejichž projev působí kultivovanějším dojmem. Autor podcastů musí tedy volit takovou formu mluveného projevu, která je dostatečně kultivovaná a nepůsobí rušivě při poslechu, ale na druhou stranu si musí autor zachovat určitou osobitost a zaujmout posluchače buď vlastním projevem, nebo jeho obsahem.

Analyzovány byly jevy segmentální i suprasegmentální roviny řeči. V rámci segmentální roviny byly analyzovány kvalita a kvantita vokálů, výslovnost konsonantů, hlásková spojení a redukce hlásek. U suprasegmentů jsem se pak zaměřila na frázování, intonaci a mluvní tempo. Tyto jevy byly hodnoceny percepčně a s využitím programu *Praat*.

V analýze se potvrdil předpoklad centralizace vokálů a jejich dlužení/krácení. Podobně se dle mých předpokladů objevila asimilace znělosti před jedinečnými hláskami a asimilace artikulace. Překvapivý byl pro mě výsledek časté redukce hlásek, domnívala jsem se, že hlásky nebudou v takové míře redukovány

a že se např. vyskytne hyperkorektní tvar pomocného slovesa *být*, což se nestalo. Stejně tak se neprojevila ani žádná řečová vada, ale dle předpokladů byl problematický konsonant *l*. V suprasegmentální rovině se dle předpokladů objevily pauzy na nevhodných místech a u jedné z mluvčích časté důrazy. Intonace nebyla příliš problematickým jevem, jak se dalo očekávat. U mluvního tempa jsem očekávala, že se vyskytnou i hodnoty nad 6 sl/s jako např. u profesionálních mluvčích v aktuálních studiích na toto téma.

Atribut pohlaví nehrál příliš velkou roli, muži i ženy střídavě chybovali u různých sledovaných jevů. U vokálů docházelo k překrývání frekvenčních pásem některých vokálů, projevila se tzv. centralizace, u mužů ve větší míře. U všech mluvčích byla obecně patrná zavřená či otevřená výslovnost. Z hlediska kvantity byly vokály pravidelně dluženy a kráceny u obou pohlaví, často docházelo k dlužení ve finálních pozicích slova a krácení uvnitř slov, což se projevilo výrazně na jejich průměrných hodnotách a následně v poměru trvání krátkých a dlouhých vokálů, u některých mluvčích ve výsledku došlo k tomu, že krátké vokály byly průměrně delší než dlouhé. Při analýze výslovnosti konsonantů se objevily případy odchylek u asimilace znělosti i artikulace. U žen se ukázala znělostní asimilace před jedinečnými hláskami, projevila se tedy regionální příslušnost, avšak tento jev se vyskytl pouze v malém počtu případů, konkrétně před konsonanty *m*, *l*, *ň*, *v*. Častým jevem byla u téměř všech mluvčích neortoepická disimilace a elize, ta se vyskytovala poměrně často. Jako pozitivní hodnotím to, že projev všech mluvčích je prost řečových vad.

V suprasegmentální rovině docházelo u mluvčích poměrně pravidelně k nesprávnému frázování, nejčastěji v podobě nerealizování pauz či naopak jejich nadměrného užívání. Ženy správně frázovaly s úspěšností 65,13 %, muži v 58, 50 % případů. Problematickým byla častá absence pauz a nevhodné členění výpovědí, především pauza za spojovacími výrazy. Intonace nebyla tak problematickým jevem, ženy správně použily intonaci v 75,53 % případů a muži v 75, 39 %, u všech mluvčích se vyskytla klesavá kadence v nekoncevých úsecích, polokadence v koncevých a antikadence u oznamovacích vět, která působila nejvíce rušivě. Mluvní tempo nebylo ani výrazně pomalé, ani rychlé. Ženy měly průměrné tempo 5,29 sl/s a muži 5,28 sl/s, ale mezi jednotlivými mluvčími se hodnoty mluvního tempa pohybovaly v rozmezí 4,86–5,87 sl/s.

Dle mého předpokladu žádný ze sledovaných mluvčích zcela nedodržel ortoepickou normu češtiny a zvuková stránka jejich projevů byla spíše uvolněnější. Uvolněnost projevu se objevila také např. i na lexikální úrovni (vulgarismy, nespisovné výrazy), avšak to nebylo předmětem mého zkoumání. Výsledky analýz u většiny jevů odpovídaly poznatkům z nejnovějších studií.

Tato práce může přispět k popisu úrovně jazyka neprofesionálních mluvčích, kteří se však čím dál tím více vyskytují ve veřejném prostoru nebo také ke zmapování tendencí v současných mluvených projevech. V budoucnu by bylo u tohoto typu práce také vhodné zaměřit se nejen na nezávislé autory, kteří často podcast tvoří, ale rovněž veřejnoprávní instituce, které se stále častěji zapojují do distribuce těchto pořadů

ANOTACE

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra Bohemistiky

Jméno: Chvojková Julie

Název práce: Analýza mluvních projevů moderátorů českých podcastů

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Kopečková, Ph.D.

Anotace: Bakalářská práce se zabývá fonetickou analýzou vybraných tvůrců českých podcastů. Budou vysvětleny základní pojmy z fonetiky, ortoepie a specifikován podcast jako médium. V analytické části budou zkoumány segmentální a suprasegmentální jevy zvukové roviny. Na základě výsledků analýzy dílčích jevů bude popsán současný stav mluvního projevu tvůrců podcastů s ohledem na ortoepickou normu češtiny.

Klíčová slova: ortoepie, výslovnost, fonetická analýza, mluvený projev, podcast, neprofesionální mluvčí

Počet znaků: 121 015

Počet použitých zdrojů: 31 odborných zdrojů, 11 internetových zdrojů, 24 audionahrávek

Počet příloh: 1 tabulka konsonantů, 8 ortografických transkripcí, 1 tabulka průměrných výsledků, 1 příloha se směrodatnými odchylkami kvantity vokálů.

RESUMÉ

This bachelor thesis is focused on speech analysis of non-professional speakers, who are producers of Czech podcasts. The main aim of this study was to describe patterns of their speech and to find out whether these findings correspond with traditional or new descriptions of the Czech language.

In the past, there has already been conducted many studies on the subject that is speech analysis of professional speakers, for example J. Janoušková and J. Veroňková (2008), or M. Kopečková (2022). There has also been a phonetic analysis of Youtubers by K. Bujoková (2022). In my analysis I compare my findings with their results.

This thesis consists of a theoretical part and practical one. In the theoretical part, there is description of terminology used in phonetics and orthoepy. There is also a brief description of public speech, podcasts, and their specifics. In the practical part I described material that I worked with and described the process of my analysis. Then I analysed chosen segmental and prosodic phenomena. Results are described and interpreted with the help of tables and graphs.

Conclusion of this work was that creators of podcasts rather do not properly follow orthoepy of Czech language. Each of the analysed speakers had problems with some part of speech. Results in this analysis for the most part correspond with latest studies on this matter.

BIBLIOGRAFIE

Odborné zdroje

BOČKOVÁ, Kamila. Analýza české podcastové scény se zaměřením na vzdělávání posluchače. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Martin FLAŠAR.

BUJOKOVÁ, Kateřina. Analýza mluvního projevu tvůrců na platformě YouTube. Olomouc, 2022. Nepublikovaná bakalářská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

HÁLA, Bohuslav. *Akustická podstata samohlásek*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1941.

HÁLA, Bohuslav. *Uvedení do fonetiky češtiny na obecně fonetickém základě*. Praha: Československá akademie věd, 1962.

HŮRKOVÁ-NOVOTNÁ, Jiřina. Česká výslovnostní norma. Praha: Scientia, 1995. ISBN 80-85827-93-X.

JANÍKOVÁ, Jitka. Moderátoři televizního zpravodajství (ze série poslechových testů „Řečový vzor“). In: *Čeština doma a ve světě*. č. 3–4, 2001. s. 178–203. Sborníky. ISSN 1210-9339

JANOUSHKOVÁ, Jitka a Jitka, VEROŇKOVÁ. Moderátoři večerního televizního zpravodajství 2003. In: *Čeština doma a ve světě*. č. 1–2, 2008. s. 53–80. Sborníky. ISSN 1210-9339

KALOVÁ, Kateřina. Kvantita českých vokalických monoftongů a diftongů. Olomouc, 2019. Nepublikovaná magisterská diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci

KÁNSKÁ, Eliška. Podcast - fenomén současné audio tvorby. Brno, 2021. Bakalářská práce. Janáčkova akademie múzických umění, Divadelní fakulta. Vedoucí práce Mgr. MgA. Eva Schulzová, Ph.D.

KOPEČKOVÁ, Michaela. *Mluvní vzory v hlavním televizním zpravodajství: analýza zvukové roviny v projevu vybraných moderátorů*. 1. vyd. V Olomouci: Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2022. ISBN 978-80-88278-82-5.

KOPEČKOVÁ, Michaela. *Mluvní vzory v televizním zpravodajství*. Olomouc, 2014. Magisterská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce PhDr. Petr Pořízka, Ph.D.

- KOPEČKOVÁ, Michaela. Zvuková rovina. In: *Jazyková expresivita: v hlavních zpravodajských relacích ČT, TV Nova, FTV Prima a TV Barrandov*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. s. 29–50. Sborníky. ISBN 978-80-244-5801-4.
- KRČMOVÁ, Marie. Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty. Dotisk. Ostrava: Ostravská univerzita, 2016. ISBN 978-80-7368-636-9.
- LOTKO, Edvard. Kapitoly ze současné rétoriky. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2309-8.
- LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 36. ISBN 80-244-0123-1.
- MACHAČ, Pavel a Radek SKARNITZL. *Fonetická segmentace hlásek*. Praha: Epoque, 2009. ISBN 978-80-7425-031-6.
- MACHAČ, Pavel a ZÍKOVÁ, Magdalena. Redukční procesy v řeči z hlediska fonetických rysů. In: *Studie k moderní mluvnici češtiny*, č. 5. K české fonetice a pravopisu. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. s. 17–44.
- MRÁČKOVÁ, Pavlína. Analýza mluvených projevů moderátora Davida Vaníčka. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 48 s. Bakalářská práce.
- O'CONNELL, Michael. *Turn Up the Volume: A Down and Dirty Guide to Podcasting*. New York: Routledge, 2017. ISBN 9781138218031.
- PALKOVÁ, Zdena. *Fonetika a fonologie češtiny s obecným úvodem do problematiky oboru*. Praha: Karolinum, 1994, 366 s. ISBN 8070668431.
- PALKOVÁ, Zdena. Kolik samohlásek vám zbývá? In: *Čeština doma a ve světě*. č. 3–4, 2001, s. 141–142. Dostupné také z: <https://sites.ff.cuni.cz/ucjtk/wpcontent/uploads/sites/57/2015/11/CDS2001-34.pdf>
- POŘÍZKA, Petr a Michaela KOPEČKOVÁ. Vokalické artikulace rozhlasových a televizních moderátorů. In: BLÁHA, Ondřej. *Spisovná čeština a jazyková kultura*, 2018. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018, s. 220–236. Sborníky. ISBN 978-80-244-5465-8. ISSN 9788024454658.
- SKARNITZL, Radek a Jan VOLÍN. Referenční hodnoty vokalických formantů pro mladé dospělé mluvčí standardní češtiny. *Akustické listy*. 2012, 18(1), s. 9.
- SKARNITZL, Radek, Pavel ŠTURM a Jan VOLÍN. *Zvuková báze řečové komunikace: Fonetický a fonologický popis řeči*. Praha: Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3272.8.
- SKARNITZL, Radek. Dvojí i v české výslovnosti. In: *Naše řeč*. roč. 95 č. 3, 2012, 141–153. Dostupné také z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8247>

ŠTĚPÁNOVÁ, Veronika. *Vývoj kodifikace české výslovnosti*. Praha: Academia, 2019, 287 s. Lingvistika. ISBN 978-80-200-2900-3.

VÁVROVÁ, Veronika. *Vývoj podcastingu a jeho využití v rámci propagace*. Praha, 2023. Diplomová práce. Vysoká škola kreativní komunikace, s.r.o. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Roreček.

VEROŇKOVÁ, Jitka. Tempo řeči z různých stran. In: Hajíčková, Z. & Vacula, R. (Eds.), *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ) 2012*, Praha: Filip Tomáš – Akropolis, 2012, s. 203–222. ISBN 978-80-7470-027-9

VOLÍN, Jan a Radek SKARNITZL. *Segmentální plán češtiny*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2018. ISBN 978-80-7308-885-9.

VYKOUKALOVÁ, Denisa. *Jazyková analýza vybraných podcastů*. Praha, 2023. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka. Vedoucí práce Nedvědová, Blanka.

ZEMAN, Jiří. *Základy české ortoepie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-778-2

Internetové zdroje

HAMMERSLEY, Ben. Audible revolution. The Guardian: International edition [online]. London: Guardian Media Group, 2004 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/media/2004/feb/12/broadcasting.digitalmedia>

KRČMOVÁ, Marie (2017): DISIMILACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. URL: <https://www.czechency.org/slovník/DISIMILACE> (poslední přístup: 24. 6. 2023)

KRČMOVÁ, Marie (2017): ORTOEPIE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. URL: <https://www.czechency.org/slovník/ORTOEPIE> (poslední přístup: 19. 4. 2023)

KRČMOVÁ, Marie (2017): PORUCHY ŘEČI. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. URL: https://www.czechency.org/slovník/PORUCHY_ŘEČI (poslední přístup: 19. 4. 2023)

- KRČMOVÁ, Marie, 2005. Podíl fonické roviny textu na konstituování stylu dnešních řečnických projevů. *Linguistica ONLINE* [online]. (1), s. 1–5. [cit. 2023-06-13]. ISSN 1801-5336. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-004.pdf> (a)
- KRČMOVÁ, Marie, 2005. Výslovnost ve veřejném projevu. *Linguistica ONLINE* [online]. (1), s. 1–8. [cit. 2023-06-13]. ISSN 1801-5336. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-015.pdf> (b)
- MEDIA, News. V Česku fungují tři tisíce podcastů, počítá Newton. *Médiář* [online]. 2021-06-08 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/v-cesku-funguji-tri-tisice-podcastu-pocita-newton/>
- MISENER, Dan. I analyzed 10 million podcast episodes to find the average length: Are your show's episodes longer or shorter than average? *Pacific Content* [online]. Vancouver: Rogers Sports & Media, 2018 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://blog.pacific-content.com/how-long-is-the-average-podcast-episode-81cd5f8dff47>
- POT, Justin. The Evolution Of The Podcast — How A Medium Was Born [Geek History]. *MakeUseOf* [online]. Hong Kong: MakeUseOf, 2013 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.makeuseof.com/tag/the-evolution-of-the-podcast-how-a-medium-was-born-geek-history/>
- STOKES, Rob. *Creating Content and Opinion: Blogging and Podcasting. EMarketing: The Essential Guide to Online Marketing* [online]. Washington: Saylor Academy, 2016 [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: https://saylordotorg.github.io/text_emarketing-the-essential-guide-to-online-marketing/s11-05-creating-content-and-opinion-b.html
- TRŽIL, Dan: Podcasty loni naplno dorazily do Česka. V roce 2020 je čeká rapidní růst posluchačů i příliv peněz. *CzechCrunch* [online]. 2020-01-12 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z: <https://cc.cz/2020/01/dan-trzil-podcasty-v-roce-2019-opravdu-dorazily-do-ceska-v-roce-2020-je-ceka-rapidni-rust-posluchacu-a-priliv-penez/>

Analyzovaný materiál

Stanislava Žaloudková

Vzorek 1 – Manželé zavařovali lidské maso! Kanibalové Natalia a Dmitry Baksheev

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/55eXrUkisOeLzjEqZaVB0c?si=e9448ff7bcbb476e>

Vzorek 2 – Kde je Andrew Gosden? odjel vlakem do Londýna a nikdy se nevrátil.

Zmizel beze stopy!

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/0jMOKIF3rNdD5syqi2HN0O?si=9239c26c72d84d97>

Vzorek 3 – VRAŽDA 4 STUDENTŮ V IDAHO: Co zatím víme? Aktuální případ!

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/4Ia5fZsm4qApQDGxikMWNy?si=438640ae1a7742e5>

Clarissa Dalloway

Vzorek 1 – 37. Spirit(ual)ismus v 19. století – jeho historie, rozmach a specifika

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/1CqJrQ0RJyrF7RNwygEQAV?si=7da0b1a38e2344ae>

Vzorek 2 – 40. Problematika mladistvé delikvence v 19. století

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/2RL4xitZgZogf1I1PMQJE9?si=5fc2afae7e074bb7>

Vzorek 3 – 41. Hawley Harvey Crippen a případ záhadného zmizení jeho ženy (1/2)

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/5fQHs9cA3ae8qlN3vCDBRf?si=9fba6fbfcccb4b2d>

Barbora Nováková

Vzorek 1– 41. Hawley Harvey Crippen a případ záhadného zmizení jeho ženy (1/2)

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/0F4dMI8VKIczybNtol7BP6?si=597049cd1f4c4b0b>

Vzorek 2 – Epizoda 81 – První úkol (Kapitola 20)

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/7cqYnV3fPpkEOsg2EKo3Ze?si=c800e288411e4985>

Vzorek 3 – Epizoda 83 – Nečekaný úkol (Kapitola 22)

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/3u328t9s0KfyqHRlIaruj8k?si=443476b127ba4741>

Markéta Lukášková

Vzorek 1 – 174. Útěk, únos nebo vražda? Dva chlapci, kteří zmizeli a už je nikdy nikdo neviděl

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/1x5s8XqebtY5KismKNmKHi?si=2bd8a5f6d0694d6d>

Vzorek 2 – 184. Jak vznikaly nejpoblárnější české vánoční filmy

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/6vW9WXccz2yA5MOMoKS1IB?si=841b41caea224427>

Vzorek 3 – 185. Naši prezidenti, část třetí: Emil Hácha, jeho tragický osud a nefér nálepka kolaboranta

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/4cTBSS0CgNJzRvoKkwE85g?si=8fe6bda822d94916&nd=1>

Eduard Birke

Vzorek 1 – Josef Fritzl: ZRŮDA Z AMSTETTENU

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/1A111eULcZJIOTOTe6ZVSh?si=1fe2da8dc073415b>

Vzorek 2 – NOVÉ INFORMACE! Případ Elisy Lamové

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/5U3dtw8BNfubfGtX0EBmxt?si=e073cb0c35064cd2>

Vzorek 3 – CELEBRITA, KTERÁ ZABÍJELA (Jack Unterweger)

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/46jmNUX6h6D0agfwZ567kE?si=dc0d4966e7cb4279>

David Vaníček

Vzorek 1 – Vaše radosti, coming out prvních českých poslanců, český slavík a ujeté senátorky

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/5rhMJoleXW6bBz5yMh9vNV?si=47d9f84e3be44250>

Vzorek 2 – Prezidentský speciál, část 1: Proč ani za mák nelituju hlasu pro Danuši Nerudovou

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/5u8I3mo8jcg3rHXPCBF?si=37eb52c24c9449d6>

Vzorek 3 – První vysvědčení bez známek, zimní kempování a spiknutí

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/0OJP7FsRvtV2QiEd5phSJ5?si=502a23ef25024cc4>

Robin Veselý

Vzorek 1 – #190 Do jakých doplňů stravy se vyplatí investovat?

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/3rIuj6DqpzXGH8WtPmmMzk?si=c904ef50fa22413e>

Vzorek 2 – #192 VDĚČNOST.

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/76bYJWUto8DHALRcMTyC6f?si=1494632178da4656>

Vzorek 3 – #194 V roce 2023 chci...

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/1h1OWXFKTAXXyk8V0biFm0?si=2eb7e2d2320640d0>

David Jirsa

Vzorek 1 – ep206 podvody a mystifikace národního obrození

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/1vY2oKEbgeJ9exsz9Cdq04?si=90fdff8ce91146ab>

Vzorek 2 – EP 207 – upíři

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/3qytqF7qnqBiAAqr7g7Jua?si=2ab4af478ff84adb>

Vzorek 3 – EP206 Analýza prózy pro starší a pokročilé

Dostupné z:

<https://open.spotify.com/episode/2BokxutCxgdcdpbiOovlH1?si=a3495cf8ffb04bc2>

SEZNAMY

Seznam obrázků

Obr. 1 – Stanislava Žaloudková – krátké vokály	45
Obr. 2 – Stanislava Žaloudková – dlouhé vokály	45
Obr. 3 – Clarissa Dalloway – krátké vokály	46
Obr. 4 – Clarissa Dalloway – dlouhé vokály	47
Obr. 5 – Barbora Nováková – krátké vokály.....	48
Obr. 6 – Barbora Nováková – dlouhé vokály.....	48
Obr. 7 – Markéta Lukášková – krátké vokály	49
Obr. 8 – Markéta Lukášková – dlouhé vokály	50
Obr. 9 – Eduard Birke – krátké vokály	51
Obr. 10 – Eduard Birke – dlouhé vokály.....	51
Obr. 11 – David Vaníček – krátké vokály	52
Obr. 12 – David Vaníček – dlouhé vokály	53
Obr. 13 – Robin Veselý – krátké vokály	54
Obr. 14 – Robin Veselý – dlouhé vokály.....	54
Obr. 15 – David Jirsa – krátké vokály	55
Obr. 16 – David Jirsa – dlouhé vokály	56
Obr. 17 – Stanislava Žaloudková – kvantita vokálů	58
Obr. 18 – Clarissa Dalloway – kvantita vokálů.....	59
Obr. 19 – Barbora Nováková – kvantita vokálů.....	60
Obr. 20 – Markéta Lukášková – kvantita vokálů	61
Obr. 21 – Eduard Birke – kvantita vokálů.....	62
Obr. 22 – David Vaníček – kvantita vokálů	63
Obr. 23 – Robin Veselý – kvantita vokálů.....	64
Obr. 24 – David Jirsa – kvantita vokálů.....	65
Obr. 25 – Průměrné hodnoty mluvního tempa u všech mluvčích	72
Obr. 26 – Průměrné hodnoty správného frázování.....	77
Obr. 27 – Průměrné hodnoty použití správné intonace	82

Seznam tabulek

Tab. 1 – Základní klasifikace samohlásek v češtině	16
Tab. 2 – Referenční hodnoty formantů F1 a F2	17
Tab. 3 – Referenční hodnoty formantů F1 a F2 dle novějších studií	18
Tab. 4 – Průměrná trvání (ms) a poměr kvantity vokálů dle novějších studií	19
Tab. 5 – Poměr krátkých a dlouhých vokálů u všech mluvčích.....	57
Tab. 6 – Průměr mluvního tempa u všech mluvčích (sl/s).....	72
Tab. 7 – Průměrná úspěšnost správného frázování	76
Tab. 8 – Průměrná úspěšnost využití správné intonace.....	82

Seznam příloh

Příloha 1 – Klasifikace českých konsonantů.....	102
Příloha 2 – Ortografický přepis záznamů – Stanislava Žaloudková.....	103
Příloha 3 – Ortografický přepis záznamů – Clarissa Dalloway.....	104
Příloha 4 – Ortografický přepis záznamů – Barbora Nováková.....	105
Příloha 5 – Ortografický přepis záznamů – Markéta Lukášková.....	106
Příloha 6 – Ortografický přepis záznamů – Eduard Birke.....	107
Příloha 7 – Ortografický přepis záznamů – David Vaníček.....	108
Příloha 8 – Ortografický přepis záznamů – Robin Veselý.....	109
Příloha 9 – Ortografický přepis záznamů – David Jirsa.....	110
Příloha 10 – Průměrné hodnoty F1 a F2 u analyzovaných mluvčích v Hz.....	111
Příloha 11 – Směrodatné odchylky od kvantity vokálů u všech mluvčích.....	112

+ CD s audiozáznamy projevů

Vzorek 1 – Manželé zavařovali lidské maso! Kanibalové Natalia a Dmitry Baksheev

Dimitrij Bakšajev se narodil dvacátého osmého ledna roku devatenáct set osmdesát dva ve městě Krásnodar v tehdejší Sovětském svazu. Jeho matka se ho krátce po narození vzdala, a tak byl umístěný do dětského domova. Ve třech letech ho adoptovali Světlana a Vladimir. Když mu bylo patnáct, tak jeho adoptivní matka Světlana zemřela na rakovinu. Říká se, že otec Vladimir o něj neměl žádný zájem, a tak ho vyhodil z domu. Dimitrij se tak stal už v patnácti letech bezdomovcem a pár měsíců na to byl zatčen za loupežné přepadení obchodu a krádež auta. Strávil kvůli tomu nějaký čas ve vězení a po propuštění se začal živit převážně jako pomocný dělník. Ale každá mince má dvě strany. A Dimitrijův otec ty události popisuje trošku jinak. Prý Dimitrije vyhodil, protože byl nezvladatelný. Krátce předtím, než ho otec vyhodil, měl Dimitrij založit požár u sebe v pokoji. A už předtím měl být čtyřikrát odsouzený za krádeže.

Vzorek 2 – Kde je Andrew Gosden? odjel vlakem do Londýna a nikdy se nevrátil. Zmizel beze stopy!

Byl to jeden z jejich prvních tipů, protože to tam Andrew naprosto miloval. Hned je napadlo, že tam jel, aby tam šel dělat něco, co ho zajímalo a co by mu rodiče jistě nedovolili, protože byl školní den. A když se dozvěděli, že si nekoupil zpáteční jízdenku, tak je to taky nijak nevyvedlo z míry. Rodina to prý rozhodně nebere jako důkaz toho, že se chlapec už neplánoval vrátit domů. Myslí si, že si mohl říct, že nepotřebuje zpáteční jízdenku, protože potom může jet za svým strýcem v Londýně nebo prarodiči a tak dále. A ti ho odvezou, nebo tam přespí. Takže podle jeho vlastní rodiny není zas až tak podezřelý, že si nekoupil zpáteční jízdenku. A může pro to být i ještě jedno vysvětlení, o kterém se dost mluví, a řekneme si o něm za chvíli.

Vzorek 3 – VRAŽDA 4 STUDENTŮ V IDAHO: Co zatím víme? Aktuální případ!

Studenti si rychle vzpomněli na incident, který se odehrál dvanáctého září dva tisíce dvacet dva, tedy jen dva měsíce před vraždami. Univerzita vydala prohlášení, ve kterém varovala před divným mužem, který obtěžoval skupinu studentů nožem. Stalo se to přímo na území univerzity. Prostě někde v kampusu. Ta skupinka měla kráčet na parkovišti u parní elektrárny, přímo u parkovacího místa číslo čtrnáct mezi elektrárnou a rekreačním centrem. Když v tom je začal ohrožovat nožem nějaký mladý muž oblečený celý v černém. Vypadalo, že je mu mezi osmnácti a dvaceti dvěma lety. No ale po vraždách se tento muž přihlásil policii a ta později informovala, že incident s vraždami nijak nesouvisí. Mezi další podivné události by se určitě daly zařadit nálezy mrtvých zvířat na pozemcích obyvatel města. To policisté označili za práci nějakých divokých zvířat.

Vzorek 1 – 37. Spirit(ual)ismus v 19. století – jeho historie, rozmach a specifika

Když ale byly dívky později rozděleny právě do domácností svých sourozenců a záhadné zvuky se náhle začaly ozývat i tam, uvěřila. Popularita sester mezi tím stále stoupala. Nejprve na místní a později i na celostátní úrovni. V té době se vůdčí osobností tohoto tria uznávaných médií známých jako sestry Foxovy stala právě nejstarší Leah. V listopadu osmnáct set čtyřicet devět již předváděly Maggie a Kate své umění čtyřem stovkám platících diváků v rochesterské Corinthian Hall. Proti skupinám fanaticky nadšených obdivovatelů ovšem stály i odpůrci dívek, kteří byli vůči jejich schopnostem rovněž skeptičtí a zastávali názor, že ony prapodivné zvuky nevydávají duchové, nýbrž povedená média sama. O čtyřicet let později, tedy roku osmnáct set osmdesát osm se ostatně prostřední Maggie pro New York World skutečně přiznala, že šlo původně o dětský žertík, který se postupem času zcela vymkl kontrole.

Vzorek 2 – 40. Problematika mladistvé delikvence v 19. století

Slečna Elizabeth Lank Grindrodová, která provázela vězenkyně na mnoha těchto plavbách, ve své zprávě například uváděla, že v době příplutí na místo určení uměly některé starší děti již plynule číst, zatímco jiné, které četly nedokonale, se s radostí chopily příležitosti učit se a cestou se značně zlepšily. Po příjezdu do trestanecké kolonie byli odsouzení přiděleny ke svobodnému kolonistovi za účelem výkonu práce, což se týkalo jak mladistvých, tak dospělých. Ačkoliv mladí odsouzení muži byli považováni za méně kvalifikované a fyzicky méně zdatné pro práci, kterou mohli vykonávat jejich dospělí kolegové, samozřejmě existovaly i výjimky. Někteří výrazně mladší chlapci oplývající schopnostmi v oblasti prodeje či zemědělství byli zaměstnatelní poměrně snadno.

Vzorek 3 – 41. Hawley Harvey Crippen a případ záhadného zmizení jeho ženy (1/2)

V té době se u něj zdržoval jeho kolega devětadvacetiletý doktor Crippen, jemuž mladá dívka okamžitě učarovala. Hawley Harvey Crippen se narodil jedenáctého října roku osmnáct set šedesát dva v Coldwater ve státě Michigan do rodiny obchodníka s drogistickým zbožím. Prostředí úzce provázané s farmacií vzbudilo brzy v malém Hawleym lásku k medicíně. Více než v klasické lékařství však mladík vkládal důvěru v homeopatii. Poté, co úspěšně absolvoval obor homeopatická medicína na Michiganské univerzitě, pokračoval roku osmnáct set osmdesát čtyři studiem na Clevelandské homeopatické lékařské fakultě. O rok později si doplnil vzdělání o diplom očního a ušního specialisty a roku osmnáct set osmdesát sedm se ve svých pětadvaceti letech poprvé oženil s o čtyři roky starší Charlotte Jane Bellovou.

Vzorek 1 – Epizoda 77 – Ohnivý pohár (Kapitola 16)

To je pech co? Jmenovat se vítěz a nikdy nic nevyhrát. A Krum mi vždycky přišlo jako mega divný příjmení. Nechápala jsem, co to má společného s bulharštinou, protože to nezní bulharsky. A můj instinkt byl správný, je to totiž původně křestní jméno, které patřilo jednomu z nejslavnějších bulharských vládců z devátého století, který se jmenoval Krum Děsivý. A to byl teda bulharský chán, zhruba patnáct až dvacet let v tom devátém století a během jeho vlády se území Bulharska dvakrát zvětšilo a táhlo se od Dněpru až k Tatrám. Jméno Krum je tureckého původu, znamená to vládnoucí princ. Tady ten Krum, ten historický, porazil Avary, Byzanc a tak dále. Byl prostě fakt dobrej. A tohlencto všechno ale naštvalo byzantského císaře Nikeforose prvního a ten se vydal Bulharsko zničit. Zdevastoval doslova celou zem. Měl prý třeba v hlavním městě přikázat, aby přivedli všechny malé děti a ty potom drtil v mlýnských kamenech přímo před zraky jejich rodičů, což je hegeš. No a Krum mezitím zmobilizoval bulharské muže, ale i ženy a děti, počkali si na vracející se byzantskou armádu někde v horách, kde je přepadli a rozdupali doslova na prach. Využili té výhody, že znají svoji zemi.

Vzorek 2 - Epizoda 81 – První úkol (Kapitola 20)

No, a tak použije Harry na Sedrikovu tašku zaklínadlo Diffindo a ta taška se roztrhne. Docela chytrý. Tohlencto zaklínadlo je v podstatě to, co kouzelníci používají místo nůžek. Pokud ho umíte, tak lze být použito velice precizně, a tudíž ho používají nejenom lotři pro podobné klukoviny, jako to tady dělá Harry, ale třeba i řemeslníci, já nevím, lidi, co vyrábí boty. Lidi, co vyrábí oblečení a tak. Ale pozor, není to jen tak. Tady s tím zaklínadlem lze totiž stříhnout i osobu. Je tedy potenciálně nebezpečné, a může být dokonce i smrtící. Je to v podstatě obdoba Sectumsempra, akorát s tím rozdílem, že Sectumsempra je zaklínadlo, které nelze léčit nebo je těžce léčitelné, kdežto když vás někdo řízne pomocí Diffinda, tak stačí tu ránu zacelit, pokud vás teda neřízne třeba přes krk nebo přes nějakou tepnu, pak můžete vykrváct.

Vzorek 3 – Epizoda 83 – Nečekaný úkol (Kapitola 22)

Ta druhá fáma, které už ale Harry věří, tak je ta, že budou na plese hrát sudičky. Sudičky neboli Weird Sisters je nejoblíbenější britská kouzelnická kapela a její nevtipnější pointou je to, že se jmenují sudičky, v angličtině doslova divné sestry, potom vysvětlím ten název. A je to osm chlapů. Všichni mají dlouhé vlasy, roztrhané černé hábity a řekla bych, že to bude takový ten typický britský punk rock, který Rollingová poslouchala, jak jsem říkala, v epizodě o ní. My známe všechny ty členy jménem, jelikož mají vlastní kartičky k čokoládovým žabkám a já jsem tehdy v epizodě o žabkách záměrně vynechala, abych o nich mohla mluvit teď a byla to pro vás novinka. První pán se jmenuje Heathcote Barbary a je to doprovodný kytarista kapely. Narodil se v roce devatenáct set sedmdesát čtyři, takže je zhruba o čtrnáct let mladší než Pobertové a o čtyři roky jenom mladší než Bill. Zdá se, že chodil do ročníku někde mezi Charliem a Percym, a dokonce třeba konkrétně tady ten pán by musel být v sedmém ročníku, když Harry byl v prvním.

Vzorek 1 – 174. Útěk, únos nebo vražda? Dva chlapci, kteří zmizeli a už je nikdy nikdo neviděl

Sednem do auta. On teda, že bude řídit, jedeme a auto prostě po třeba dvou set metrech přestane jet. Takže my jsme normálně, my jsme normálně seděli v tom autě, von zoufalej, že tomu autu prostě nic doprdele nebylo a najednou se stalo tohle a já zoufalá, že ty zkurvený peníze prostě nemůžu převést. Jako, jaká je pravděpodobnost, že se tyhle ty dvě věci stanou jako najednou prostě? Mně se nikdy nestalo, že by mi nešly převést peníze, jemu se zas nestalo to s tím autem. No nic, long story short, vyřešili jsme to. Auto je v servisu, tu opravu zaplatí on, protože jakoby to bere na sebe, auto už je papírově moje, já si ho tam příští týden vyzvednu a bude v podstatě jako nový. Tak! Napadlo mě, že co kdybych udělala takovej silvestrovskej díl, kde budu číst vaše příběhy, který se opravdu staly. Protože, jak říkám, nic člověka nepotěší víc než cizí neštěstí. Co kdybyste mi napsali nějaký takovýhle svoje příběhy. Nemusí to bejt jakože jste měli smůlu, ale může to bejt cokoli, nějakěj bizár, nebo prostě strašná náhoda nebo, já nevím, potkali jste lásku a letěli jste za ní na druhej konec světa a vyšlo vám to.

Vzorek 2 – 184. Jak vznikaly nejpopulárnější české vánoční filmy

Ten film v kině nicméně tehdy vidělo víc než čtyři miliony diváků a ty plány potom samozřejmě byly, že se natočí další pokračování, a to Anděl u moře, ale nakonec se to teda nestalo, a dokonce před tou Zatovavnou Morava, kde se ten film natáčel, v roce dva tisíce patnáct, odhalili dvoumetrovou sochu revizora Gustava Anděla, kterou pak přesunuli do recepce hotelu a v tom hotelu jsou i oblíbený nějaký retro rekreace ve stylu ROH jako vzpomínka, což mi přijde trochu, co trochu, hodně ujetý, protože mám pocit, že tohle tak jako vlastně nostalgizuje tu šílenou dobu, jako padesátý léta, kdy jako komunisti bez skrupulí věšeli lidi za nic, zavírali prostě hokejovej tým do vězení, prostě podobný věci, popravovali svoje vlastní soudruhy, tak jako idealizovat si to a dělat nějaký takovýhle retroskopičiny mi prostě přijde blbý, protože to pak vypadá, že ta doba byla vlastně jako legrace, jo? A to si nemyslím, že je dobře. Tak! Konec moralizování, vrátíme se zpátky.

Vzorek 3 – 185. Naši prezidenti, část třetí: Emil Hácha, jeho tragický osud a nefér nálepka kolaboranta

Úřad prezidenta, tohohle toho vlastně podivnýho státu moc nikdo zastávat nechtěl. Dva měsíce byl neobsazenej. Těch kandidátů ale byla celá řada, například Jan Antonín Baťa, průmyslník, kterej teda tváří v tvář tý, tomu, nebezpečí Německa vlastně dokonce vypracoval plán vo tom, že se český národ přesídlí do Argentiny. Pak taky bankéř Jaroslav Preiss, hudební skladatel Josef Bohuslav Foerster, právník Josef Šusta, ministr zahraničí František Chvalkovský, velvyslanec v Berlíně Vojtěch Mastný, velvyslanec v Paříži Štefan Osuský, premiér Jan Syrový nebo třeba synovec bejvalýho Háchova šéfa Jaroslav Lobkowicz. Nakonec prostě nějakým způsobem se shodli na Háchovi jako jediným kandidátovi a bylo to daný tím, že on se nijak jako moc neprojevoval v nějaký konfrontační politice Československa s Německem.

Vzorek 1 – Josef Fritzl: ZRŮDA Z AMSTETTENU

Brzy poté se narodil Josef mladší. Otec rodinu opustil, když byly malému Josefovi čtyři roky. Později, za druhé světové války, bojoval jako voják Vehrmachtu a v roce devatenáct set čtyřicet čtyři údajně padl v boji. Někde se ale píše, že Fritzlův otec během válčení neskončil, ale že se údajně stal válečným zajatcem v sovětském gulagu. Po návratu do Amstettenu se ho manželka a syn stranily jako bezcharakterního a hanebného zbabělce. Každopádně, ať to bylo jakkoliv, Fritzl vyrůstal jako jedináček vychovávaný pouze svou pracující matkou. Maríá, co se povahy týče, byla poněkud nevyrovnaná. Mnozí, kdo ji znali, o ní tvrdili, že si přála dítě, ale ne s ním spojenou odpovědnost. Na malého Josefa často křičela, bila ho, peskovala a zanedbávala.

Vzorek 2 – NOVÉ INFORMACE! Případ Elisy Lamové

Jakmile se synek narodil, vyhodila ho Purcellová z okna. Prý si myslela, že není naživu. Purcellová byla zatčena poté, co byl novorozenec nalezen na nedaleké střeše. Byla shledána nevinnou z důvodu nepřičetnosti a vyhnula se trestu odnětí svobody. Pítva prokázala, že se v době skonu Dorotina syna nacházel v jeho plicích vzduch. To znamená, že byl v době porodu zcela v pořádku. Holubí Goldie. K jedné z nejděsivějších smrtí v hotelu Cecil došlo v roce devatenáct set šedesát čtyři. Obětí byla devětasedmdesátiletá žena jménem Goldie Osgoodová. Goldie Osgoodová byla telemarketérkou v důchodu. Některé bulvární články ji ale označují za placenou společnici. Nikdo jí neřekl jinak než holubí Goldie, protože byla mezi místními známá tím, že každý den krmila holuby v nedalekém parku. Goldie dlouhodobě bydlela v hotelu Cecil, protože měla jakožto důchodkyně málo peněz a hotel nabízel levné ubytování.

Vzorek 3 – CELEBRITA, KTERÁ ZABÍJELA (Jack Unterweger)

Místo do domu rodičů ji ale odvezl na lesní cestu, kde ji donutil svléknout se do naha a plazit se ve sněhu. Pak Margaret zbil pěští a ocelovou tyčí do oblasti krku a hlavy. Před jejími zraky se ukájel. Jack Unterweger po aktu dostal strach z možného odhalení. Minulé oběti nechal jít a pokaždé ho nahlásily. Tentokrát se potřeboval ujistit, že nezanechá žádné svědky, a tak Margaret uškrtil drátem od její podprsenky. Pachatele se podařilo dopadnout až více než rok po útoku, když vyšetřovatelé objevili podobnosti s předchozími případy napadených žen. Dne prvního června devatenáct set sedmdesát šest byl Unterweger za tuto vraždu odsouzen zemským soudem v Salcburku k doživotnímu trestu odnětí svobody a vzhledem ke své mimořádné nebezpečnosti byl uvězněn ve věznici Stein.

Vzorek 1 – Vaše radosti, coming out prvních českých poslanců, český slavík a ujeté senátorky

Já myslím si, že děti jsou zdrojem jako všeho, těch nervů i těch radostí a že jsme jako v naprostém balancu, že by to teda mělo by to být v balancu, že nás jako občas naštvou, občas potěší, občas je to s nimi těžký, ale pak se to vlastně všechno jako vynuluje, vyzenuje tím, že se třeba usmějou a řeknou něco hezkýho. Když už je tady řeč u Jany o dětech, tak já přidám taky jednu moji radost s dětma. Já jsem měl obrovskou radost minulý týden z toho, že naše děti ve škole měli první zkoušku, první zkoušení. Týkalo se psaní a matematiky a dopadli dobře. Měli, oni nemaj známky, takže dostávaly u těch úkolů jenom takový jako malý razítka smajlíků. Tak říkali, že ten smajlík, co měl přikrčený jedno vočičko, tak to znamená, že se na to máme ještě podívat a to ho tam měla každá u nějakýho tématu, ale v podstatě i ony samy z toho měly dobrej pocit, že se jim to zadařilo a mně udělalo obrovskou radost je pozorovat u toho, jak se jim zadařilo. Tak to mi přines – přineslo minulý týden hodně pozitivní emoce.

Vzorek 2 – Prezidentský speciál, část 1: Proč ani za mák nelituju hlasu pro Danuši Nerudovou

A myslím si, že dokážeme číst zpravodajský články i trošku jinak než masová veřejnost, protože oba dva máme novinářský zkušenosti celkem bohatý. Oba dva jsme pracovali s Michalem na pozicích jak tvůrců článků, autorů, a tak zároveň i editorů, takže jsme i rozhodovali o tom, jaký budou mít titulky, jak budou vyznívat, jaký konkrétní lidi do toho textu konkrétně oslovit a taky jsme zadávali práci našim kolegům novinářům. A taky jsme pozorovali spoustu dalších editorů při práci. Třeba jsme nebyli na některý kolegy úplně nejvíc hrdý, jak to dělaj, ale prostě ta novinářská zkušenost je v tomhle tom nenahraditelná, když potom si máte udělat na něco objektivní názor, a pak už je potom strašně složitější s někým na tyhle, na tahle témata vést debatu, když někdo nemá ten novinářskej background a čte to jenom jako čtenář. A vlastně už není v jeho silách a ani vlastně není v jeho vůli si zjistit jak vlastně a proč tento konkrétní článek vznikl.

Vzorek 3 – První vysvědčení bez známek, zimní kempování a spiknutí

Posloucháte podcast „Slyšíme se?“ v tuhleto fázi bych chtěl zmínit, poděkování vám všem, kteří jste se stali podporovateli mého podcastu. A za částku jednoho eura měsíčně, což vychází plus minus na dvacet čtyři až dvacet šest korun měsíčně podle kurzu, podporujete moji tvorbu a zároveň umožňujete, že můžeme točit videa z našeho podcastu a dávat je, dávat je na YouTube. Takže díky vám, za vaší, za vaší podporu pro vás budeme mít i i dneska takovej bonus, nebo budu mít takovej bonus. Druhou část tohohle podcastu, kde budu vyprávět o tom, jak jsme doma holkám prozradili, vlastně tu genetickou historii. Tak to jsem se rozhodl, že schovám pro vás, že to bude takovej, takovej bonus. Takže na to si počkejte, to si tam pusťte jako dárek navíc. A já budu pokračovat dál. Já bych chtěl v tuhle chvíli vyzvat český rádia. Mám tady takovou jednu naléhavou výzvu, přátelé.

Vzorek 1 – #190 Do jakých doplňů stravy se vyplatí investovat?

Pro mě osobně je asi důležitější, abyste se rozhodovali správně, než abyste se rozhodovali na základě toho, co já říkám. Proto říkám, že první, co byste měli udělat je velice se jakoby zamyslet nad tím, jestli doplňky stravy opravdu potřebujete. Jak to poznat, jestli je doopravdy potřebujete? Já si myslím, že by to mělo být hlavně na základě toho, že jste trochu náročnější uživatelé. Já úplně nejsem, dříve jsem byl takovej trošku zastánce toho, že by každěj měl doplň – suplementovat multivitamín. Že by každěj měl doplňovat tohle tohle. Dneska si myslím, že je to fakt spíš na základě toho, jestli to opravdu potřebuju. Jestli to opravdu potřebuju, myslím si, že první ten ukazatel je, že jsem přesně trošku náročnější uživatel, anebo uživatel, náročnější nějakěj prostě člověk. To znamená, můj sportovní výkon, nebo sportovní nějaký, nějaká pohybová aktivita, je víc přítomna než u obyčejnejch lidí. To znamená, hejbu se třeba každěj den, nebo dokonce mám třeba dva tréninky denně, dokonce jsem třeba profesionální sportovec, dokonce jsem třeba člověk, co závodně něco dělá. Fotbal, hokej, atletika – je to jedno.

Vzorek 2 – #192 VDĚČNOST.

To není konec světa. A já se k tomu budu hrozně často vracet, k tomuhle, k týhle myšlence, protože já jsem, mě tam pak někde, někdo to vystříhl na TikTok, když jsem byl někde v podcastu. Říkám, že když si nedocílíš toho, že si koupíš ferari, tak, že tvůj život nekončí a ono to bylo tak trošku hezky sestříhaný. A někdo tam psal „to bych chtěl mít takhle na piču mindset, to, to týpek daleko nedotáhne, nebo něco takovýho, že jako, že jako přemýšlím tak, že na Ferari seru a že si koupím oktávku. Tak to nebylo myšlený! Samozřejmě, že já to nemám těmhle lidem za zlý, protože někdo sestříhá patnácti vteřinovej klip, dá to na TikTok a lidi absolutně neznaj background a absolutně neznaj to, co jsem říkal v celým, neznaj ten kontext a chápu, prostě že lidi, některý lidi jsou takoví. Ale já nikdy tímhle tím něchtěl říct vzdejte to a běžte do fabriky, nebo vzdejte to, nemějte cíle. Jo? psali mi taky lidi, že jako jsem jim jakoby vymluvil všechny iluze o jejich cílech a tak dále. Ne! běžte si za tím, to co chcete dělat. Odevzdejte tomu klidně celej svůj život, pokud to tak cítíte, ale já jsem jen chtěl říct, že pokud se to nepovede, tak to není konec světa!

Vzorek 3 – #194 V roce 2023 chci...

Tohle je rok dva tisíce dvacet tři, kterej je mi u prdele, jestli prostě skončí teď, nebo příští rok. Jo? Chápete, že pro mě, pro mě život není rozdělenej na roky, tak jsem to myslel, že je mi u prdele, jestli teď rok dva tisíce dvacet tři bude mít dvanáct měsíců, nebo dvacet pět. Jo? Mně je to jedno, protože já jsem byl dvacátýho čtvrtýho prosince cvičit, dvacátýho šestýho jsem byl cvičit, dvacet osm jsem byl hrát hokej, dvacet devět jsem byl cvičit. Já jsem, jo, to jenom říkám, že já nemám ani takový to, jak bývají takový ty back to the gym. Jako, po Vánocích zpátky do fitka. Back to the, back on the track. Prostě takový to, začnu se zase tohle. Ne já to nemám, já jsem nikdy neodešel z gyму, tak jak můžu jít back to the gym? Prostě jo? Takže pro mě ten rok není, nebo prostě ten život není rozdělenej extra. V podstatě nad tím nijak nepřemejšlím kdyby, kdyby nad tím nepřemejšleli lidi kolem mě, neřešili čas, tak já ho tak nějak jako neřeším.

Vzorek 1 – ep206 podvody a mystifikace národního obrození

A ještě jeden aspekt Národního obrození jako hry, je myslím celkem očividný. A sice ten, že termín hra v sobě ukrývá také nějakou soutěž, zápas, není to jen jako hříčka. A tak to přesně bylo, jo? Jednak český jazyk a literatura zápasili o vlastní existenci, zároveň soutěžili s německou kulturou a tenhle zápas přímo literatura tematizovala. I když opět tohle platí pro starší českou literaturu, nejen pro tu obrozeneckou, ale přece jen u těch obrozenců to je výraznější. No, a to ještě ke všemu i zastánci slovanské vzájemnosti zdůrazňovali, že je důležité, aby mezi sebou zápasily i slovanské národy. Jo? A tím se zároveň vzájemně nutily k pokroku, což je celkem zábavné, že třeba Kolár prosazoval v podstatě dialektiku, že jo. A nejspíš za tím ani nemusíme hledat Hegela, i když Kolár ho asi znal. Ale on prostě už, že jo, Hérakleitos, nebo kdo napsal, že zápas je otec a král všech, nebo něco v tom smyslu. Jo, ale že zkrátka tu hru tenkrát chápali jako něco pozitivního, a dokonce i zápas jako něco pozitivního, jako způsob vývoje.

Vzorek 2 – EP 207 – upíři

Obecně se ale mělo jednat o nějaké démonické stvoření žijící v korunách stromu a mající nějakou asociaci s hady. A vzpomeňte si mimochodem opět na afrického Asanbosama. I ten žil v korunách stromů. Každopádně jako hadí démon ze stromu je tady ten Lilith zmíněný i v případě eposu o Gilgamešovi. I když tam je opět problém, protože v překladech je to Lilith, ale v originále se jmenuje, mám to teďka napsané před sebou, Kisikil-Lilake. Do angličtiny a jiných jazyků se to překládá jako Lilith spíš kvůli podobnosti s biblickou Lilith, první manželkou Adama a takovou nějakou ur-démonkou. I když nemáme ale žádné důkazy, že tyhle dvě mystické příšery na sebe měly nějaký vliv. Jo? Možné to je, protože hebrejská nebo židovská kultura samozřejmě měla kontakty s Persií i Mezopotámií a ostatními kulturami, které měly vlastní variaci příběhu o Lilith.

Vzorek 3 – EP206 Analýza prózy pro starší a pokročilé

Pokud ale Karla zajede auto a on to přežije a uvědomí si, jak zbytečný život dosud vedl a začne žít jako nový a lepší člověk, tak už to je událost zásadní pro rozvoj charakteru postavy. Jo? A můžete to být i jednodušší věci. Nemusí jít přímo o změnu charakteru postavy, ale jenom o nějaké jeho odhalení. No, dejme tomu, že na začátku příběhu sledujeme Karla a připadá nám jako celkem fajn týpek, ale pak před jeho očima auto srazí chodce, a on se ani nenamáhá zavolat záchranku, protože spěchá do práce. Nevím, proč furt někoho sráží auta dneska. Naopak teda. Může být Karel líčený jako protiva, co je hnusný na své podřízené v práci, ale pak začne požár té budovy, a on nasadí vlastní život, aby ty svoje zaměstnance zachránil. Nebo něco na ten způsob. Jo? A opět můžete si tohle zkusit aplikovat na jakoukoli knihu, kterou dobře znáte, nebo kterou právě čtete. Použiju Harryho Pottera, protože dvacáté první století. Takže když Hagrid oznámí Harrymu v prvním díle, že je čaroděj a má nastoupit do kouzelnické školy, tak je to zásadní událost posouvající děj. Když pak ale Hagrid přičaruje Dudleymu prasečí ocásek, tak už to je událost vypovídající něco o jeho charakteru, tedy že je vznětlivý, má extrémní respekt pro Brumbála, že jo, kterého předtím urazili, a taky, že to je trošku nešika a není moc dobrý kouzelník, protože mu nechtěl přičarovat ocas, ale chtěl ho proměnit v prase celého. Jo? Tady to je vlastně první naše setkání s Hagridem, ale už tady tou jednou akcí se nám odhalí spousta jeho charakterových vlastností.

Příloha 10 – Průměrné hodnoty F1 a F2 u analyzovaných mluvčích v Hz

Mluvčí	F1 Hz F2 Hz	a	á	e	é	i	í	o	u	ú
Stanislava Žaloudková	936,80 1694,81	1106,76 1807,53	625,68 2132,52	872,47 2002,68	496,97 2364,46	385,68 2632,33	646,29 1506,75	461,09 1396,73	478,38 1319,88	
Clarissa Dalloway	702,40 1582,53	922,39 1564,61	484,63 1872,95	575,96 2003,08	366,72 2296,00	296,20 2658,72	443,01 1247,24	367,20 1040,46	337,66 1007,72	
Barbora Nováková	604,57 1494,86	822,97 1657,80	495,10 1908,00	574,31 1920,43	347,41 2147,39	293,24 2704,41	368,85 1343,00	334,20 1140,74	278,58 1346,74	
Markéta Lukášková	596,63 1374,40	674,26 1314,71	455,98 1725,5	549,71 1714,21	388,51 1833,27	326,18 2259,05	428,00 1083,68	372,68 1178,68	391,59 1569,59	
Eduard Birke	638,15 1323,84	735,07 1398,07	480,91 1704,21	589,04 1737,06	364,60 1923,85	289,83 2448,51	506,67 1105,84	351,08 1021,07	311,49 1022,84	
David Vaníček	622,08 1312,66	658,51 1313,28	387,94 1704,59	518,72 1477,37	383,69 1850,39	231,53 2068,20	420,96 1136,42	327,58 1200,58	376,97 1429,17	
Robin Veselý	527,23 1283,75	610,22 1377,14	418,972 1610,69	459,37 1643,78	373,18 1652,04	307,90 2021,92	409,68 1198,92	353,94 1140,95	323,96 1284,30	
David Jirsa	611,66 1429,53	712,21 1330,31	513,64 1780,44	577,35 1639,78	439,28 1823,50	394,34 2250,51	489,22 1175,39	426,26 1089,92	390,25 1073,65	

Stanislava Žaloudková

a	26,18	á	17,04
e	7,13	é	19,19
i	41,46	í	33,53
o	23,65	ó	x
u	30,04	ú	55,49

Clarissa Dalloway

a	14,90	á	36,69
e	20,61	é	20,31
i	61,69	í	41,10
o	16,98	ó	x
u	23,87	ú	28,50

Barbora Nováková

a	33,80	á	18,84
e	15,49	é	14,43
i	12,25	í	28,61
o	25,15	ó	x
u	33,22	ú	21,70

Markéta Lukášková

a	28,11	á	35,46
e	16,84	é	31,27
i	51,20	í	29,67
o	16,66	ó	x
u	42,14	ú	29,22

Eduard Birke

a	5,58	á	21,79
e	1,70	é	19,62
i	24,54	í	21,60
o	21,91	ó	x
u	11,79	ú	14,96

David Vaníček

a	20,16	á	32,30
e	36,81	é	10,10
i	14,33	í	18,40
o	15,24	ó	x
u	19,19	ú	51,74

Robin Veselý

a	15,04	á	16,34
e	14,40	é	x
i	15,48	í	34,20
o	19,66	ó	x
u	28,47	ú	25,72

David Jirsa

a	8,08	á	45,12
e	8,54	é	x
i	19,47	í	18,03
o	10,08	ó	x
u	19,72	ú	27,42